

ค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์

ศิลปะการถ่ายทอดของครูมืออาชีพ

การจัดการศึกษาทางเลือก

(Alternative Education)

กิจกรรมเพื่อนำเข้ากับการสอนวิทยาศาสตร์

วารสาร

วิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๑

กระทรวงศึกษาธิการ
ISSN 1513-0096

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตร
แก่ผู้สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของ
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคารที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๐

“...กฎหมายทั้งปวงจะธำรงความยุติธรรมและถูกต้องเที่ยงตรง หรือจะธำรงความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพเต็มเปี่ยมอยู่ได้หรือไม่เพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับการใช้ คือถ้าใช้ให้ได้ถูกต้องวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ จริงแล้ว ก็จะทำให้ความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพอันสมบูรณ์ไว้ได้ แต่ถ้าหากนำไปใช้ให้ผิดวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ โดยการพลิกแพลงบิดพลิ้วให้พ้นพ้นไปด้วยความหลงผิด ด้วยอคติ หรือด้วยเจตนาอันไม่สุจริตต่างๆ กฎหมายก็เสื่อมความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพลงทันที และกลับกลายเป็นพิษเป็นภัยแก่ประชาชนอย่างใหญ่หลวง ผู้ที่ต้องการจะใช้กฎหมายสร้างสรรค์ความผาสุกสงบและความเป็นปึกแผ่นก้าวหน้าของประชาชนและบ้านเมือง จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาวัตถุประสงค์อันจริงแท้ของกฎหมายแต่ละฉบับไว้ให้แน่นแนบเสมอไปอย่างไม่มีข้อแม้ประการใดๆ พร้อมทั้งต้องรักษาอุดมคติ จรรยา ความสุจริต และมโนธรรมของนักกฎหมายไว้โดยรอบคอบเคร่งครัด เสมอด้วยรักษาชีวิตของตนเอง กฎหมายไทยจึงจะทรงคุณค่าอันสมบูรณ์บริบูรณ์...”

บทบรรณาธิการ

ผ่านไปอีกปี สำหรับวารสารวิชาการ ปีที่ ๑๑ ในฉบับนี้ท่านจะได้พบกับความเปลี่ยนแปลงที่แปลกใหม่ไปจากเดิม ที่กองบรรณาธิการได้พยายามที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบของวารสารให้มีความทันสมัยเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งได้รวบรวมบทความที่อยู่ในความสนใจและเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น เรื่องการปรับเปลี่ยนระบบบริหารทรัพยากรบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยได้รับความกรุณาจากท่านรองเลขาธิการ กพฐ. (นายมังกร กุลวานิช) ซึ่งเป็นผู้ดูแลงานด้านบุคลากรของ สพฐ. มาตอบข้อสงสัย ในคอลัมน์บทสัมภาษณ์พิเศษ เมื่อข้าราชการทุกท่านได้อ่านบทสัมภาษณ์นี้แล้ว ก็คงคลายความกังวลและเห็นแนวทางที่จะก้าวหน้าต่อไป และท่านรองฯ มังกร ยังได้เล่าถึงแนวทางการดำเนินชีวิตในวงราชการของท่านที่ทำให้ท่านเจริญก้าวหน้ามาจนถึงวันนี้ ได้อย่างมีความสุขกับการทำงาน มีความสุขกับผู้ร่วมงาน ทำให้ท่านมีผลงานเป็นที่ยอมรับ และเป็นที่ยกย่องของบรรดาข้าราชการใน สพฐ. และในกระทรวงศึกษาธิการของเรา

ส่วนอีกเรื่องหนึ่งที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่แพ้กัน ก็คือ เรื่องของการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ สู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และจากฉบับที่ผ่านมา (ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒) ได้มีบทสัมภาษณ์ท่านรองเลขาธิการ กพฐ. (นายวินัย รอดจ่าย) และผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า) เกี่ยวกับแนวคิดแนวปฏิบัติในการปรับหลักสูตร ซึ่งฉบับนี้ท่านผู้อ่านสามารถเกาะติดความเคลื่อนไหวของหลักสูตรฯ ได้ในคอลัมน์เกาะติดหลักสูตร และท่านจะพบกับความเคลื่อนไหวต่างๆ ต่อไปได้ในฉบับหน้าซึ่งเป็นฉบับสุดท้ายของปี ๒๕๕๑ ที่กองบรรณาธิการได้คัดสรรมาแล้วเป็นอย่างดี และขอขอบคุณทุกบทสัมภาษณ์ บทความที่อนุญาตให้นำลงในวารสารวิชาการที่จะเป็นขุมทรัพย์ทางปัญญาให้กับเหล่าเพื่อนครูที่กระจายอยู่ทั่วประเทศไทย

คอลัมน์ประจำ

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ...เด็กพิเศษ

เกาะติดหลักสูตร

เส้นทางสู่...การปฏิรูปการเรียนการสอน

รอบรู้สู่การวัดและประเมินผล

ถนนสายประกันคุณภาพ

เวทีคนวิจัย

ความรู้เพื่อครูแนะแนว

สนาม...สื่อการเรียนรู้อัจฉริยะ

บอกกล่าวเล่าขาน

เรื่องร้อยถ้อยกวี

บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ จาก “หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔” สู่ “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑”

การจัดการศึกษาทางเลือก (Alternative Education) : กรณีศึกษา ในมลรัฐวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา

การตัดเกรดให้มีมาตรฐาน

ความงดงามที่มองเห็นจากโรงเรียนเล็กที่สวยงาม

การเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad

เรื่อง พาราโบลา

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : สัปดาห์ ศธ. เยี่ยมบ้านนักเรียน

มหัศจรรย์เด็กไทย

งานของครู

เรื่อง

บทสัมภาษณ์พิเศษ

สัมภาษณ์พิเศษ : รองเลขาธิการ กพฐ. (นายมังกร กุลวานิช)

บทความทั่วไป

ค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์ กอง บก.

“โอเอียนจาวบ้าน” ศูนย์การเรียนรู้บนอกระบบ

โรงเรียนบ้านแม่จันทน์ ชนิษฐา เครือจักร์

การวางแผนพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

(Gifted & Talent) ดร.สมชาย เทพแสง

การให้บริการทางการศึกษา ปิยวรรณ เทาแก้ว

มิติใหม่ในการอ่านรอบๆ ตัว จิภาวรรณ ไกรกุล

การละเล่นพื้นบ้านไทยเป็นวิถีทางวัฒนธรรม

ของไทย ศักดิ์สิน ช้องคารากุล

ศิลปะการถ่ายทอดของครูมืออาชีพ พรชัย ภาพินธ์

เก็บมาฝากจากการประชุม Curriculum Corporation 14th

ณ ประเทศออสเตรเลีย รุ่งนภา บุตรวงศ์

กิจกรรมบ่อน้ำแข็งกับการสอนวิทยาศาสตร์ ดร.ประสงค์ เมธิพิชิตกุล

การสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่อง

ทางการเห็น...ด้วยกิจกรรมบูรณาการ มรุตดี ชัยชนะ

หน้า

๒

๗

๑๑

๑๖

๒๑

๒๖

๓๑

๓๕

๔๑

๔๘

๕๓

๕๗

๖๔

๗๐

๗๕

๗๙

๘๓

๘๗

๙๑

๙๓

๙๕

๙๗

๙๙

๑๐๑

๑๐๓

๑๐๕

๑๐๗

๑๐๙

๑๑๑

สัมภาษณ์พิเศษ

การเตรียมความพร้อมของข้าราชการ สพฐ. เพื่อการปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

ตามที่มีข่าวมาเป็นระยะๆ ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนระบบบริหารทรัพยากรบุคคล ทำให้ข้าราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอาจเกิดความกังวลสงสัยว่าแนวทางการปรับเปลี่ยน รวมทั้งการพิจารณาบุคลากรเข้าสู่ต่างต่างๆ และความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานจะเป็นอย่างไร วารสารวิชาการจึงขอทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อคลายความวิตกกังวลให้กับเพื่อนข้าราชการ โดยได้รับความกรุณาจากท่านรองเลขาธิการ กพฐ. (นายมังกร กุลวานิช) ซึ่งเป็นผู้ดูแลงานบุคลากรในการให้สัมภาษณ์ เพื่อตอบข้อสงสัยดังกล่าวข้างต้น ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

กองบรรณาธิการ : ตามที่ได้ทราบกันแล้วว่าจะมีการปรับเปลี่ยนระบบบริหารทรัพยากรบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ขอให้ท่านรองฯ กรุณาแนะนำว่าพวกเราที่เป็นข้าราชการพลเรือนที่ปฏิบัติงานในส่วนกลางควรต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง

A๑

ท่านรองฯ มังกร : ตามที่ พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๑ โดยมีหลักการเพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า โดยให้ข้าราชการปฏิบัติราชการอย่างมีคุณภาพ คุณธรรม และมีชีวิตที่ดี ทั้งนี้องค์การบริหารทรัพยากรบุคคลในส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งผู้บริหารของส่วนราชการจะใช้อำนาจหน้าที่และดุลยพินิจตัดสินใจดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคล ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ จะต้องคำนึงถึงหลักการข้างต้นดังกล่าวเป็นแนวปฏิบัติด้วย

ในส่วนของข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลาง ควรได้ศึกษากฎหมายฉบับนี้ เพื่อให้อ่านและเข้าใจถึงหลักการและวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และติดตามความเคลื่อนไหว การตราพระราชกฤษฎีกา กฎ ก.พ. ข้อบังคับหรือระเบียบหรือข้อกำหนดอื่นใด เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้อย่างสม่ำเสมอ และทำความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ต่อไป ซึ่งหากประสงค์จะขอข้อมูลและรับทราบข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อศูนย์บริการปรับเปลี่ยนระบบบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงาน ก.พ. โดยตรง ทางโทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๒ ๗๓๖๕ หรือที่เว็บไซต์ของสำนักงาน ก.พ. www.ocsc.go.th, www.sccnowact.com หรือทางสายด่วนของสำนักงาน ก.พ. ๑๗๘๖

Q๒

กองบรรณาธิการ : การประกาศใช้ พ.ร.บ. นี้จะส่งผลไปถึงข้าราชการพลเรือนที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาด้วยหรือไม่ อย่างไร และพวกเขาจะต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง

A๒

ท่านรองฯ มังกร : พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้ครอบคลุมข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ (ในส่วนราชการ ๑๙ กระทรวง) และครอบคลุมถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย ตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ตามมาตรา ๓๘ ค (๒) ดังนั้นข้าราชการครูดังกล่าวควรศึกษากฎหมายฉบับนี้เช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ

Q๓

กองบรรณาธิการ : ตามที่มีข่าวตลอดมาว่า พ.ร.บ. นี้จะเริ่มใช้บังคับตั้งแต่ ๑-๒ ปีที่แล้ว แต่จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มียกบังคับใช้ และข่าวล่าสุดว่าจะใช้จริงในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ นั้น มีความแน่นอนแล้วหรือไม่ อย่างไร และแนวทางการพิจารณาหรือจัดบุคลากรลงใน ๔ แห่ง (ทั่วไป วิชาการ อำนวยการ และบริหาร) นั้น สพฐ. ได้มีการเตรียมการอย่างไร ซึ่งมีเสียงจากพวกเราที่เกรงว่าจะไม่ได้รับความยุติธรรม เพราะฉะนั้นเกณฑ์ในการพิจารณาบุคลากรลงในแห่งต่างๆ ได้นำหลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรมมาใช้ในการพิจารณามากน้อยเพียงใด และข้าราชการแต่ละคนมีสิทธิที่จะเลือกกลงในแห่งต่างๆ ได้หรือไม่

A๓

ท่านรองฯ มังกร : เนื่องจาก พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๑ ขณะนี้หน่วยงานต่างๆ กำลังพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของ สพฐ. กำลังดำเนินการดังนี้

๑. การจัดบุคคลลงตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ เดิม ก.พ. ขอให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม ๒๕๕๑ แต่ขณะนี้ ก.พ. ได้ขยายเวลาออกไปเป็นประมาณเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๕๑ เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการแต่งตั้งข้าราชการระดับสูงแทนผู้เกษียณอายุ และการเสนอขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ รวมถึงการเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการที่ปฏิบัติราชการในส่วนภูมิภาคด้วย

๒. การพิจารณาทบทวนมาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมายให้พิจารณาในส่วนของตำแหน่งนักวิชาการศึกษา และตำแหน่งนักวิเทศสัมพันธ์ ขณะนี้ได้ขอความอนุเคราะห์ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการสำนัก และผู้เชี่ยวชาญ ช่วยตรวจสอบเนื้อหา เพื่อนำเสนอศูนย์การปรับเปลี่ยนระบบบริหารทรัพยากรบุคคลต่อไป

๓. สพฐ. ได้ตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักต่างๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การปรับเปลี่ยนระบบบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งคณะทำงานชุดนี้จะปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ภายใต้การกำกับดูแลของท่านรองเลขาธิการ กพฐ. (นายมังกร กุลวานิช) ซึ่งจะได้ช่วยกันดูแลและรักษาผลประโยชน์ของข้าราชการในสังกัดต่อไป จึงขอความอนุเคราะห์จากทุกท่าน หากได้รับการร้องขอจากคณะทำงานให้ตรวจสอบ และหรือขอข้อมูลเพิ่มเติม โปรดให้ความร่วมมือด้วยและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

Q๕

กองบรรณาธิการ : ความก้าวหน้าของข้าราชการชั้นผู้น้อย (ซี ๑-๕) จะสามารถย้ายข้ามแท่ง (ประเภท) ได้หรือไม่และมีวิธีการอย่างไร รวมทั้งข้าราชการระดับกลาง (ซี ๖-๘) และข้าราชการระดับสูง (ซี ๘ ขึ้นไป) ด้วย

A๕

ท่านรองฯ มังกร : การย้ายข้ามประเภทสามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร ซึ่งจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะของบุคคล ที่ได้รับการแต่งตั้งไปดำรงตำแหน่งนั้นๆ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด เช่น

๑. ผู้ดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการ โดยปกติทางก้าวหน้าต่อไป คือ ตำแหน่งประเภทบริหาร ผู้อำนวยการสำนักได้รับการคัดเลือกเพื่อไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี ซึ่งเป็นการแต่งตั้งจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการไปดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ทั้งนี้ การคัดเลือกดังกล่าวต้องเป็นไปตามมาตรฐานหลักเกณฑ์ที่ ก.พ. กำหนด และหากผู้มีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้ง เห็นควรให้ย้ายไปดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการหรือประเภททั่วไป ก็ต้องพิจารณาคุณสมบัติของผู้นั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด และหากมีคุณสมบัติเหมาะสมก็สามารถดำเนินการแต่งตั้งต่อไปได้ ทั้งนี้ จะต้องเทียบได้ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าเดิมตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ. กำหนด

๒. ผู้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป หากผู้มีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งเห็นสมควรให้แต่งตั้งไปดำรงตำแหน่งประเภทอื่น ก็ต้องพิจารณาคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ สมรรถนะ และประสบการณ์ว่าเหมาะสมกับตำแหน่งนั้นหรือไม่ ซึ่งจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด ตัวอย่างเช่น ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการระดับชำนาญงาน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหลังเข้ารับราชการแล้ว และมีความประสงค์จะย้ายไปดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ในกรณีนี้ยังมิได้ถือว่ามีความสัมพันธ์ที่หลังจบการศึกษา จำเป็นต้องผ่านกระบวนการสรรหาคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนดก่อน หากผู้นั้นผ่านการสรรหาและคัดเลือกดังกล่าวแล้ว ก็ถือว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติ ผู้บังคับบัญชาอาจย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการได้

กองบรรณาธิการ : สุดท้ายนี้ ในโอกาสที่ท่านรอง ฯ ได้ปฏิบัติงานราชการมาจนถึงวาระที่จะเกษียณอายุราชการโดยไม่มีประวัติต่างพร้อยใดๆ และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง จึงขอให้ท่านได้ฝากข้อคิดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตการทำงานตามแบบอย่างของข้าราชการที่ดีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ข้าราชการรุ่นน้องๆ ได้เดินตามรอยท่านต่อไป

ท่านรองฯ มังกร : ในการเป็นผู้บริหารต้องยึดหลักคุณธรรม โดยถือว่าการบริหารบุคลากรมีความสำคัญที่สุด เพราะบุคลากรถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไป ถ้าบุคลากรมีความสุขและมีความเชื่อมั่นในระบบงาน การดำเนินงานทั้งหลายก็จะไม่มีปัญหา และจากการที่ได้พูดคุยกับข้าราชการชั้นผู้น้อย ทุกคนมักจะตอบตรงกันว่า ในการปฏิบัติงานราชการพวกเขาต้องการความถูกต้อง ความเป็นธรรม ความเจริญก้าวหน้า ความยุติธรรม และไม่ถูกเบียดเบียนในการที่จะก้าวเข้าไปสู่ตำแหน่งต่างๆ เพราะฉะนั้นถ้าผู้บริหารทำให้บุคลากรเหล่านั้นเชื่อมั่นได้ว่าการก้าวไปสู่เส้นทางของความถูกต้อง ความเป็นธรรม และมีความเชื่อมั่นในระบบ ผมเชื่อว่าการดำเนินงานทั้งหลายก็จะดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย ในเมื่อคนเราทำงานอย่างมีความสุขขององค์กรก็จะเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย ดังนั้นในฐานะผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความเชื่อมั่นในระบบและมีคุณธรรม ซึ่งการทำงานนั้นไม่มีอะไรที่ราบรื่นตลอด บางครั้งก็ต้องพบเจอกับปัญหาอุปสรรค มีความสุข ความทุกข์ ซึ่งทุกคนต้องผ่านพ้นไปได้ ทั้งนี้อยู่ที่ว่าใครจะมีสติตั้งมั่นได้มากกว่ากัน ถ้าใครมีสติก็จะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคไปได้ เพราะปัญหาอุปสรรคต่างๆ เมื่อผ่านพ้นไปแล้วก็จะสามารถก่อให้เกิดนวัตกรรมขึ้นมาได้เหมือนกัน

ดังนั้น ในการทำงานขอให้ทุกคนทำงานให้เต็มที่ เต็มตามศักยภาพ เต็มตามขีดความรู้ความสามารถของแต่ละคน ทำงานให้เท่าเทียมกัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยมองที่งานเป็นหลัก เองงานเป็นตัวตั้ง

สุดท้ายนี้ท่านรองฯ มังกร กุลวานิช ได้ฝากข้อคิดหรือความรู้สึกดีๆ ให้แก่ข้าราชการทั้งหลายเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังข้อความต่อไปนี้ **“ชีวิตการทำงานของเราทุกคน ย่อมผ่านปัญหาอุปสรรค ผ่านความยากลำบาก รวมทั้งพบกับความสำเร็จ หรือทำงานด้วยความราบรื่น ไม่แตกต่างกัน เพราะเราเป็นปุถุชน คนธรรมดา แต่ผมใช้หลักของการมีสติ รู้จักวิเคราะห์หาสาเหตุและผลของการกระทำ นำมาเป็นบทเรียน แม้ว่าเหตุการณ์หรือสิ่งผิดพลาดที่เกิดขึ้นไม่สามารถแก้ไขได้ในปัจจุบัน ให้ใช้เป็นบทเรียนสอนใจตนเอง ไม่ให้กระทำสิ่งที่ผิดพลาดนั้นอีกซ้ำสอง”**

ค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์

กอง บก.

“ภาพบรรยากาศที่เด็กๆ ช่วยกันแต่งเรื่องจากโครงเรื่องที่วิทยากรเริ่มต้นให้หลายคนมีแนวคิด จินตนาการอย่างไม่มีขีดจำกัด ปล่อยจินตนาการให้นำพาไปตามแต่ใครจะมีมุมมองต่อโครงเรื่องนั้นอย่างไร เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเป็นนักเขียนที่ดี การเริ่มต้นเดินตามความฝันของตนเองโดยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์ จึงถือเป็นก้าวแรกที่จะทำให้เด็กเหล่านี้ได้เห็นแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป”

ค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จัดขึ้นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๖ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และโรงเรียนนนทรีวิทยา ระหว่างวันที่ ๕-๗ เมษายน ๒๕๕๑ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมมือกับโรงเรียนนนทรีวิทยา จัดกิจกรรมค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีนิสัยรักการอ่านและการเขียน ให้เยาวชนได้สร้างสรรค์ผลงานเขียนได้อย่างมีคุณภาพ และถือเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเขียนมืออาชีพ ซึ่งวิทยากรแต่ละท่าน

ล้วนเป็นนักเขียนมืออาชีพ ผ่านประสบการณ์งานเขียนมาอย่างมากมาย เช่น นางชมัยภร แสงกระจ่าง (บางคมบาง) นางสาวเพชรยุพา บุรณศิริจรุงรัฐ นายพรศักดิ์ อรุณจิตชัยรัตน์ นายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป

นางชมัยภร แสงกระจ่าง (บางคมบาง) หรือนามปากกา ไพลิน รุ่งรัตน์ เจ้าของงานเขียนเรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” “บันทึกจากลูก(ผู้)ชาย” “คุณยายหวานซ่าส์ซ่าส์” “นิทานอีสป ๒๐๐๗” กล่าวว่าการจะก้าวสู่อาชีพนักเขียน เด็กๆ ควรเริ่มต้นด้วยการอ่านให้มาก และอ่านอย่างหลากหลาย เพื่อซึมซับเอา

เนื้อหาสาระและอารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนจินตนาการ ที่ได้จากหนังสือเข้าไปในตัวตน รวมตลอดทั้งศึกษากลวิธีทางวรรณศิลป์ของนักเขียนผู้สร้างสรรค์ผลงานเหล่านั้น เพื่อจะได้ใช้เป็นแบบอย่างในการเขียน และขั้นตอนต่อการอ่านมาก หรืออาจจะดำเนินการไปพร้อมกันได้ก็คือ การลงมือเขียน หรือลงมือปฏิบัติการเขียนอย่างจริงจัง อาจเริ่มด้วยการบันทึกในสมุดไดอารี จากนั้นจึงเข้าสู่การเขียนตามประเภทที่ตนเองถนัด และควรมีคนอ่านเพื่อวิจารณ์ให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงงานเขียนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ด้วย

สำหรับคุณสมบัติของนักเขียนที่ดี นางชมัยภร กล่าวว่ามี ๕ ประการ คือ

๑. มีความรักและศรัทธาในการอ่านการเขียน หนังสือ อันนำไปสู่การอยากอ่าน อยากเขียน

๒. เป็นนักคิด เป็นนักจินตนาการ เป็นนักฝัน คิดกว้างไกล คิดแปลก คิดแตกต่าง มีจินตนาการ ลึกซึ้งและมีความฝันเพื่อการสร้างสรรค์

๓. มีการสะสมประสบการณ์ชีวิต มีประสบการณ์ชีวิตเฉพาะตัวรายวัน เฉพาะเหตุ มีประสบการณ์ชีวิตจากการเรียนรู้ ค้นคว้า สืบหาด้วยตัวเอง และมีประสบการณ์ชีวิตจากการอ่าน

๔. มีความสามารถทางวรรณศิลป์ สามารถใช้ภาษาไทยได้ดี ใช้คำ เรียบเรียงได้ เรียนรู้เรื่องการเขียนในระดับหนึ่ง รวมทั้งเรื่องการเขียนในรูปแบบต่างๆ ความชำนาญในการเขียน ฝึกฝนการเขียน มีความเพียรในการเขียน

๕. มีความอดทนต่อการรอคอยความสำเร็จ เชื่อมั่นในการก้าวตามขั้นตอนการสร้างสรรค์ มองเห็นรางวัลเป็นเพียงสิ่งหลอกล่อ สามารถควบคุมอัตราตัวตน และเห็นเป้าหมายในการเขียนว่า ท้ายสุด ความสุขคือการเขียน

นางชมัยภร ยังฝากถึงเด็กๆ ที่อยากเป็นนักเขียนว่า “ขอให้มุ่งมั่นและลงมือเขียน อย่าพูดว่าอยากเป็นนักเขียนโดยไม่ลงมือปฏิบัติ และขอให้คิดว่า การเขียนหนังสือทุกครั้งเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักคนไทย รู้จักวัฒนธรรม สิ่งใดที่รู้สึกและสัมผัสได้ว่าไม่ถูกต้อง หรือผิดจริยธรรม ขอให้ละเว้น เพื่อความงดงามของงานเขียนในอนาคตร่วมกัน”

นายพรศักดิ์ อุริจันท์ชัยรัตน์ นามปากกา “จิตวาลักษณ์” เจ้าของผลงานเรื่อง กาลมรณะ ซึ่งได้รับรางวัลชมเชย กลุ่มหนังสือนวนิยาย จากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวว่า “การเริ่มต้นสู่อาชีพนักเขียน ต้องอ่านให้มาก อ่านให้หลากหลาย อ่านแล้วก็คิดตาม จากนั้นค่อยๆ ลงมือเขียนอย่างช้าๆ ไม่ต้องรีบเร่ง ซึ่งนักเขียนที่ดี ต้องเป็นนักอ่าน โดยสายเลือด เปิดกว้างในการรับฟังคำวิจารณ์ ข้างสังเกต ข้างคิด กล้าถาม กล้านำเสนอ กล้าที่จะบอกว่าตัวเองไม่รู้ในเรื่องนั้นๆ ขอฝากถึงเด็กๆ ที่อยากเป็นนักเขียนว่า นักเขียนมีหน้าที่เขียน เขียน แล้วก็เขียน แต่ต้องไม่รีบร้อน”

นักเรียนที่มาเข้าค่ายในครั้งนี้ต่างก็มุ่งมั่นตั้งใจที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นนักเขียนที่ดีในอนาคต จะเห็นได้จากการที่ทุกคนตั้งอกตั้งใจฟังวิทยากรให้ความรู้ และเขียนเรื่องส่งให้วิทยากรวิจารณ์ ผลงานหลายเรื่อง

ทำให้วิทยากรประทับใจในความคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆ เด็กหลายคนประทับใจกับค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์ครั้งนี้มาก และอยากให้ สพฐ. จัดค่ายลักษณะนี้อีกในปีต่อไป

เด็กหญิงณัฐธิดา ตั้งสัจจธรรม นักเรียนชั้น ม.๒ โรงเรียนวัดพรหมเพชร จังหวัดนครนายก บอกถึงเหตุผลที่มาสมัครเข้าค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์ในครั้งนี้ว่า “หนูมีความฝันว่าอยากจะเป็นนักเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น เพราะรู้สึกว่าการที่ได้แต่งเรื่องๆ หนึ่งขึ้นเหมือนกับได้อยู่ในโลกของหนูเอง หนูสามารถกำหนดชะตาชีวิตของตัวเองได้เอง ในรูปแบบของหนู และหนูรู้สึกมีความสุขที่ได้เขียนเรื่อง ที่สมัครมาเข้าค่าย ก็เพราะอยากได้ความรู้เพิ่มเติม อยากได้แนวทางในการเขียน เพื่อนำไปปรับใช้ในการเขียนของหนูค่ะ”

เด็กหญิงชนาภา ชูหิรัญ นักเรียนชั้น ป.๔ โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า “แรงบันดาลใจที่ทำให้อยากเป็นนักเขียนก็คือ พี่ต๊อบปอง หรือพี่เร่ดคักดี ปั่นประทีป ปลั้มเพราะเป็นนักเขียนที่เก่ง กล้าคิด กล้าเขียนในแนวของตนเอง หนูอยากเป็นนักเขียนเหมือนพี่เค้า”

นายภาณุวัฒน์ แสงทอง นักเรียนชั้น ม.๖ โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร กล่าวว่า “นักเขียนในดวงใจผมก็คือ นายแพทย์วิฑูรย์ทอง หรือ White Crow เพราะใช้ภาษาในการเขียนเรื่องและมีวิธีการดำเนินเรื่องที่แหวกแนวอีกอย่างที่ชอบก็คือ ท่านเคยเขียนการ์ตูนมาก่อน และหนังสือที่เขียนก็เอามาจากการ์ตูน”

คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวภายหลังเป็นประธานในพิธีมอบเกียรติบัตร และปิดค่ายว่า “รู้สึกดีใจที่มีโอกาสมาเห็นการเข้าค่ายในวันนี้ แม้ว่าจะเป็นช่วงปลายของกิจกรรม แต่ได้มีโอกาสฟังวิทยากรวิจารณ์ผลงาน และมีการให้กำลังใจเด็ก ซึ่งผลงานเขียนของเด็กๆ น่าสนใจมาก ถ้า สพฐ. ได้ร่วมกับองค์กรที่ส่งเสริมด้านการเขียนพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง ก็เชื่อว่าจะมีเด็กไทยได้เข้าสู่วงการนักเขียนอีกมาก การจัดกิจกรรมค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์ในครั้งนี้เป็นการต่อยอดให้เด็กที่รักงานเขียน สพฐ. ต้องการพัฒนาความสามารถเด็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต่อไปอาจจะมีการจัดอบรมลักษณะนี้ในส่วนภูมิภาคด้วย”

ค่ายนักเขียนรุ่นเยาว์ อาจจะเป็นเพียงแค่มุมเริ่มต้นที่ช่วยปูพื้นฐานการเป็นนักเขียนให้กับเด็กและเยาวชนที่สนใจ หากเด็กๆ รักที่จะเป็นนักเขียนที่ดีก็ต้องฝึกฝนการเขียนต่อไป โดยไม่ลืมว่าหัวใจสำคัญของการเป็นนักเขียนที่ดีนั้นต้องเริ่มจากการเป็น

นักอ่านที่ดีด้วย เพราะนักเขียนต้องสะสมคลังความรู้ที่หลากหลายไว้ในสมอง จึงจะสามารถถ่ายทอดงานเขียนออกมาได้อย่างมีคุณค่าและน่าสนใจ สุดท้ายนี้ขอเป็นกำลังใจให้นักเขียนรุ่นเยาว์ทุกคนด้วยบทกลอนของคุณชัยภกร แสงกระจ่าง

ดอกไม้ดอกใหม่

เมื่อจะปลูกดอกไม้ที่ในสวน
หยอดเมล็ดพันธุ์น้อยเอาดินคลุม
ตะวันเบิกจากฟ้าเพลานึ่ง
เป็นต้นน้อยเขียวใสในสายตา
ถ้าแดดร้อนกันแดดให้ด้วยใจรัก
ดูแลหมดทั้งรากใบไร้แมลง
จะปรับดอกปรงใบอย่างไรหนอ
จะบำรุงสรรค์สร้างเจ้าอย่างไร
ถ้าจะต่อกิ่งดอกให้ออกแปลก
ถ้าจะปนของนอกดอกน้อยนิด
อยู่ที่คนปลูกจักรักเท่าไร
กว่าจะผลิบานเจ้าแสนเบาบาง
รักในคำรักในจิตอุทิศให้
รักจะฝักออดทนจนเหลือรัก
จนวันหนึ่งดอกไม้ใหม่จะใสสวย
จนวันหนึ่งดอกไม้บานชวนชีวา

ต้องพรวนดินให้ร่วนก่อนขุดหลุม
รดน้ำให้ดินชุ่มรอเวลา
น้ำหยดหยดถึงจนเติบโตกล้า
เอาน้ำพรมจนกว่าจะแข็งแรง
ต้องปกป้องประดับประดาให้คล่องแข็ง
จนต้นแกร่งใบงามทุกยามไป
จึงจะก่อเกิดผืนสายพันธุ์ใหม่
จึงจะงามดอกใบดั่งใจคิด
ถ้าจะแยกต้นใหม่ให้ต่างจริต
ถ้าเปลี่ยนสีเปลี่ยนคิดเปลี่ยนทิศทาง
จะพุ่มให้ถ้าวางจะทิ้งขว้าง
อยู่ที่มือผู้สร้างผู้ปลูกรัก
รักจะเขียนอย่างไรให้แน่นหนัก
ย่อมหนทางย่อมทอดักด้วยอักษรา
จนวันหนึ่งจะอ้อมด้วยผืนพันธุ์ฟ้า
เต็มสวนกล้าเต็มสวนหวังเต็มสังคม

บัณฑิตา เครือจักร*

เด็กและเยาวชนในวันนี้ คือกำลังในการนำพาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต ความจำเป็นในการจัดการศึกษาที่เป็นไปเพื่อพัฒนาให้มนุษย์มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม มีวัฒนธรรม มีทักษะในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต ๓ มีสถานศึกษาในสังกัดในเขตบริการ ๕ อำเภอ คือ อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเชียงแสน อำเภอดอยหลวง ตามบทบาท ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่ต้องส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม นิเทศประเมินผล ให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุ ๓-๑๖ ปี ให้ได้รับการศึกษา จนจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.๓)

แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า.....ยังมีเด็กในวัยเรียนที่ยังเข้าไม่ถึงการศึกษา (เด็กตกหล่น) และส่วนหนึ่งออกกลางคัน จากการรายงานข้อมูลของโรงเรียนในสังกัด (รายงานข้อมูล OBEC ระยะที่ ๒ กลุ่มนโยบายและแผน สพท.เชียงราย เขต ๓) พบว่ามีเด็กออกกลางคัน ในระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๗-๒๕๕๙ เป็นจำนวนถึง ๘๐๐- ๙๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๕ ของจำนวนนักเรียนที่เรียนในระบบในแต่ละปี **แสดงว่าเด็กเหล่านี้ไม่สามารถเรียนในระบบโรงเรียนได้ จากสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน ปัญหาคือ....เด็กเหล่านี้เป็นใครบ้าง อยู่ที่ไหน ขณะนี้ทำอะไรอยู่ในสังคม และจะทวีจำนวนสะสมมากขึ้นเรื่อยๆ หากไม่ได้ป้องกันมิให้เด็กออกกลางคันหรือลดจำนวนเด็กออกกลางคันลงให้น้อยที่สุด และเด็กเหล่านั้นหากไม่ได้รับความช่วยเหลือ**

* นักประชาสัมพันธ์ ๖ ว. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต ๓

ให้มีโอกาสได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ เด็กจะอยู่ในสังคมได้อย่างไรในอนาคต เกิดเป็นปัญหาของครอบครัว ปัญหาของชุมชนและของสังคม ซึ่งจะส่งผลให้ยากที่จะหาทางแก้ไข

ข้อมูลเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๔๔ (ณ วันที่ ๑๕ พ.ค. ๒๕๕๐ กลุ่มนโยบายและแผน สพท.เชียงราย เขต ๓) มีนักเรียนออกกลางคัน ระหว่างปี ๒๕๔๔ จำนวน ๑๑๕ คน นักเรียนที่เรียนครบ ๓ ปี แต่ไม่จบ จำนวน ๒๒๖ คน นักเรียนที่เรียนจบ ม.๓ แต่ไม่เรียนต่อ จำนวน ๓๒๕ คน แล้วเด็กเหล่านี้เป็นใคร อยู่ที่ไหน แล้วจะช่วยให้เด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาตามโอกาสที่เขาควรจะได้รับด้วยวิธีการใด

นวัตกรรม “โฮงเฮียนจาวบ้าน” ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบ ที่ยึดหยุ่นทั้งเนื้อหาสาระ เวลาเรียน การวัดและประเมินผลการศึกษา เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเด็กกลุ่มดังกล่าวที่แสวงหาโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสได้เรียนฟรี มีปัจจัยสนับสนุนจนจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.๓) จึงเริ่มขึ้น

โฮงเฮียนจาวบ้าน คือ ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบที่ใช้โรงเรียนบ้านแม่จัน (เชิงแสนประชานุสาสน์) อำเภอแม่จัน เป็นฐานในการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างทางเลือกให้เด็กวัยเรียนที่อยู่นอกโรงเรียนได้มีโอกาสรับการศึกษาภาคบังคับ ใน ๓ ทาง คือ ๑) การเข้าเรียนในศูนย์การเรียนรู้นอกระบบ “โฮงเฮียนจาวบ้าน” ๒) การส่งเสริมสนับสนุนให้มีโอกาสรับการศึกษาโดยกลับเข้าเรียนในระบบโรงเรียน

๓) อนุญาตให้เข้าเรียนในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำอำเภอ (ในปีการศึกษา ๒๕๕๐ ประชากรวัยเรียนที่ตกหล่นและออกกลางคันอายุ ๗-๑๖ ปี เข้าเรียนในศูนย์การเรียนรู้ของ กศน. ทั้ง ๕ อำเภอ จำนวน ๖๗๐ คน)

การศึกษานอกระบบ “โฮงเฮียนจาวบ้าน” โดยใช้โรงเรียนบ้านแม่จัน (เชิงแสนประชานุสาสน์) เป็นฐาน จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ยืดหยุ่นทั้งเนื้อหาสาระ เวลา และการวัดและประเมินผลการศึกษา เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสื่อ เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้จากชุมชน เรียนรู้จากครูผู้สอน ฯลฯ วัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการสอบ การประเมินตามสภาพจริง การเทียบโอนความรู้การศึกษาชุมชน ภูมิปัญญา ความสามารถเฉพาะบุคคล ฯลฯ

แก้ปัญหาไม่จบสิ้น...หากไม่คิดป้องกัน
จากข้อมูลเด็กที่เข้าไม่ถึงการศึกษา (เด็กตกหล่น) เด็กหันหลังให้ระบบโรงเรียน (เด็กออกกลางคัน) ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก หากไม่หาทางป้องกันแล้ว เราก็คงต้องแก้ปัญหาไม่มีที่สิ้นสุด สพท. เชียงราย เขต ๓ จึงได้ดำเนินการเฝ้าระวังมิให้นักเรียนออกกลางคันหรือลดอัตราการออกกลางคันให้น้อยที่สุด โดยการสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในภาวะเสี่ยง และมีแนวโน้มจะออกกลางคันอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้นทุกโรงเรียนในสังกัด

นายสุนทร ยาละ รอง ผอ.สพท. เชียงราย เขต ๓ ให้แนวคิดในเรื่องนี้ว่า “เด็กที่อยู่ในเขตบริการของเรา เป็นเด็กในวัยเรียนที่บางคนไม่ได้มีข้อมูลในทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูลจาก DOPA) เป็นประชากรแฝง ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร ที่เป็นชนเผ่า และผู้อพยพเข้าเมืองเป็นจำนวนมาก เป็นเด็กที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านข้ามชายแดนเข้ามาเรียนแบบเข้าไปเย็นกลับหรือมาอาศัยอยู่กับญาติ หรือมาเช่าที่พักเอง จากข้อมูลพบว่า มีจำนวนประมาณเกือบ ๑,๐๐๐ คน ซึ่งเด็กเหล่านี้เป็นส่วนที่เราต้องรับผิดชอบเพิ่มจากที่เรามีอยู่”

นายประยूर สุวรรณรัตน์ ผู้คร่ำหวอดอยู่กับวัฒนธรรมประเพณีและเป็นคนพื้นเพอำเภอแม่จัน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร.ร.บ้านแม่จัน (เชียงใหม่ประชาชนุสาสน์) กล่าวว่า “ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนของเราทุกวันนี้เราจะไปโทษเด็กไม่ได้ การที่เด็กต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ด้วยเหตุต่างๆ มากมายหลายประการก็สร้างแรงกดดันและความล้มเหลวให้เด็กอยู่แล้ว แล้วเขายังต้องมาอยู่บ้านเฉยๆ เป็นภาระให้กับพ่อแม่ เด็กก็ต้องไม่สบายใจ ทำให้บางคนต้องแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีออกมา และกลายเป็นปัญหาของครอบครัว ชุมชนและสังคมไป ผมจึงเห็นด้วยและให้การสนับสนุนเต็มที่กับเขตพื้นที่ และโรงเรียนที่ได้เปิดศูนย์การเรียนรู้นอกระบบหรือโฮงเฮียนจาวบ้านแห่งนี้ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเด็กเหล่านี้”

นายสว่าง มโนใจ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่จัน (เชียงใหม่ประชาชนุสาสน์) กล่าวว่า “อุดมคติในการทำโฮงเฮียนจาวบ้าน คือละอคติ มีใจ ให้โอกาส เด็กทุกคนมาที่นี่ต้องละอคติ มีใจให้โอกาสกับตนเอง ครูก็ต้องละอคติว่าเด็กที่มาเหล่านี้มีปัญหามาก่อน ให้ทุกคนให้โอกาสกับเด็กเหล่านี้ ทำให้เด็กเหล่านี้กลับมาที่โรงเรียน หันหน้าปรึกษาพ่อแม่ผู้ปกครอง”

นักเรียนหญิง อายุ ๑๕ ปี คนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า “เคยเรียนอยู่โรงเรียนสันทรายพรหมณีวิทยา ชั้น ม.๒ แล้วมีปัญหาการตั้งครุฑระหว่างเรียน จึงถูกให้ออกจากโรงเรียน เมื่อได้ข่าวว่าจะมีโฮงเฮียนจาวบ้าน จึงมาสมัคร เพื่อเรียนต่อให้จบชั้น ม.๓ จากนั้นคิดว่า จะเรียนต่อ กศน. ให้จบ ม.๖ แล้วค่อยคิดว่าจะทำอย่างไรต่อไป รู้สึกดีใจที่โรงเรียนให้โอกาสกับนักเรียน ที่มีปัญหา คุณครูที่นี่ให้กำลังใจนักเรียนทุกคน มีความเป็นกันเอง อยากฝากถึงเพื่อนๆ ที่ทำผิดพลาดไปว่า อย่าท้อ ให้สู้ต่อไป สู้กับปัญหา ให้ตั้งใจเรียน กลับตัวกลับใจ ให้คิดถึงอนาคตมากๆ”

รตพร สุวรรณเมฆ หนึ่งในความภาคภูมิใจของศูนย์การเรียนนอกระบบ “โฮงเฮียนจาวบ้าน” กล่าวถึงความรู้สึกท่ามกลางบรรยากาศอันอบอุ่นของงาน “สานฝันวันสำเร็จการศึกษา” ในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ หอประชุม โรงเรียนบ้านแม่จันทน์ ซึ่งเป็นวันที่ผู้จบหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง ๑๖ คน จะได้รับมอบวุฒิปัตร์ในฐานะผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนถึงเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่ตั้งใจเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน “โฮงเฮียนจาวบ้าน” รุ่นแรก ปีการศึกษา ๒๕๕๐ ว่า..... “บ้านหนูมีปัญหาหลายอย่าง ซึ่งหนูก็ไม่รู้จะพูดยังไง เพราะ หนูก็ยังเป็นเด็ก บางเรื่องหนูก็ไม่เข้าใจว่าทำไมพ่อแม่เค้าต้องทำแบบนั้นหรือทำแบบนี้ จนทำให้หนูต้องออกจากโรงเรียนทุกๆ ที่ หนูก็ใกล้จะจบ ม.๓ หนู

ยอมรับว่า หนูไม่มีกะจิตกะใจจะเรียนต่อ หนูก็เลยหางานทำ โดยที่หนูกลายเป็นคนไร้การศึกษาเนื่องจากไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งถ้าหนูไม่มีปัญหาหนูก็จะจบ ม.๓ อยู่แล้ว รู้สึกแย่ พอหนูรู้ข่าวการเรียนที่นี่ ทำให้หนูมีความหวังว่าหนูจะได้เรียนให้จบ โดยไม่ต้องเริ่มเรียน ม.๑ ใหม่ เมื่อมาเรียน รู้สึกอบอุ่นทั้งครูและเพื่อนๆ ต่างก็ช่วยเหลือกันทุกเรื่อง หนูดีใจและขอบคุณทุกคนที่ทำให้หนูได้มีวันแห่งความสำเร็จในวันนี้”

ความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นในหัวใจของนักเรียนผู้แสวงหาโอกาสในการเรียนในวันนี้ คงเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าขาดหน่วยงานและบุคคลเหล่านี้คือ องค์การแพนแห่งประเทศไทย กรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย ชมรมวิทยุชุมชนจังหวัดเชียงราย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอแม่จัน อาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอแม่จัน ในการส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือ ทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ องค์ความรู้ และด้านอื่นๆ

ศูนย์การเรียนนอกระบบ “โฮงเฮียนจาวบ้าน” สพท.เชียงราย เขต ๓ เป็นเสมือนสถานที่ที่จะทำให้ความหวัง ความฝันของเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ได้เจิดจรัสขึ้นอีกครั้ง หลังจากที่ได้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ ถูกความเหลื่อมล้ำของสังคมทำให้เขาต้องปิดกั้นตัวเองออกจากสิ่งที่ย่ำและความต้องการของเขาควรจะได้จะเป็น โลกของเด็กและ

เยาวชน ที่ตกหล่นและออกกลางคัน มีที่มาของสภาพ และปัญหาที่แตกต่างกัน คงไม่พรวนต่อไป ถ้าทุกคน ทุกฝ่ายให้โอกาสพวกเขาได้รับการศึกษาและมีความรู้

มีทักษะ ประดับประดาชีวิตให้พ้นช่วงวิกฤตในวัยที่ บอบบาง อนาคตของเด็กเหล่านี้ในวันข้างหน้าคง มั่นคงและพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป

คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าศึกษาในโฮงเฮียนจาวบ้าน

๑. เด็กอายุ ๗-๑๖ ปีที่ยังเข้าไม่ถึงการศึกษา (เด็กตกหล่น)
๒. เด็กออกกลางคัน
๓. เด็กในระบบโรงเรียนที่ ติด ๐ ติด ร หรือ มส. และไม่สามารถ แก้ไขเพื่อให้จบการศึกษาภาคบังคับ
๔. เด็กเรียนช่วงชั้นที่ ๓ ครบ ๓ ปี แต่ไม่จบหลักสูตร

สถานที่ วัน เวลารับสมัคร

สถานที่รับสมัคร ศูนย์การเรียนนอกระบบ (โฮงเฮียนจาวบ้าน) อาคารสีม่วง เลขที่ ๑๐ หมู่ ๒ ถนนหิรัญนคร อ.แม่จัน จ.เชียงราย ๕๗๑๑๐ โทร. ๐-๕๓๖๕-๓๔๓๖

วัน เวลา รับสมัคร

ทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. (ไม่เว้นวันเสาร์-อาทิตย์) เว้นวันหยุดราชการอื่น

การวางแผนพัฒนา นักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ (Gifted & Talent)

ดร. ภูมิชาย เทพแสง*

“อินทรีส่งางามเมื่อยามบิน นกยูงงามเมื่อรำแพน”

ส่วนใหญ่

ระบบโรงเรียนในปัจจุบัน จัดการศึกษาเป็นไปตามปกติ ยังไม่ค่อยคำนึงถึง ธรรมชาติของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันมากนัก ทำให้เกิดปัญหาต่อเด็กบางกลุ่ม โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ และสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เด็กเหล่านี้เกิดการเบื่อหน่ายในการเรียน ทำให้บางคนกลายเป็นเด็กก้าวร้าว และบางคนต้องออกจากโรงเรียนไป ดังนั้นหน้าที่ของผู้จัดการศึกษาจึงต้อง ตอบสนองความรู้ความสามารถของนักเรียน โดยนำ ศักยภาพของนักเรียนทุกคนออกมาพัฒนาเต็มกำลัง ความสามารถ จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถและความแตกต่างของนักเรียน ไม่ต้อง กลัวว่าจะเป็น Double Standard แต่เป็นการจัดการ การศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมกับกลุ่มนักเรียน ผู้มีความสามารถพิเศษ การวางแผนพัฒนาส่งเสริม นักเรียนในกลุ่มนี้จึงมีความจำเป็น คุณลักษณะของ นักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษในกระบวนทัศน์แบบ ดั้งเดิมจะเน้นทางด้านสติปัญญาและด้านวิชาการ แต่ การศึกษาคุณลักษณะของนักเรียนผู้มีความสามารถ พิเศษในปัจจุบัน มีการศึกษาความสามารถหลายด้าน หลายมุม ที่เรียกว่า Turnaround ทั้งด้านภาวะผู้นำ

ทักษะ พฤติกรรม รวมถึงด้านจิตวิทยา ดังนั้นจึงสามารถ พัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียนในภาพรวม (Holistic) และวางรากฐานได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงมหาวิทยาลัย

● คุณลักษณะของนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ

นักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษในภาพรวม มีลักษณะ ดังนี้

๑. เรียนรู้เร็ว และชอบอ่านหนังสือ
๒. กระตือรือร้นในทุกสิ่งและถามคำถาม แบบมีข้อคิดปรัชญา
๓. แสดงความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความคิดด้วย ตนเอง และมีเป้าหมายในการตัดสินใจ
๔. มีจินตนาการที่ยิ่งใหญ่และขับเคลื่อนไปสู่ ความสมบูรณ์แบบ
๕. มีอารมณ์ขัน และร่าเริงกับการท้าทาย
๖. แสดงความรู้สึกในเชิงลึก
๗. เต็มใจเสี่ยงและชอบทำงานตามลำพัง
๘. แสดงความแตกต่างและอิสระ รวมถึง ไม่ชอบความเป็นระเบียบ

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๙. มีความสนใจในมุกกว้างและจดจำรายละเอียด

๑๐. เที่ยงธรรมและมีคุณธรรมตตสันใจ

๑๑. ชอบซักถาม มีความคิดหลากหลายและแก้ปัญหาได้

๑๒. มีทักษะในการบริหารจัดการ

๑๓. มีทักษะการแก้ปัญหา

โดยสรุปแล้วนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษจะมีความสามารถเหนือค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั่วไป มีความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูง มีภาวะผู้นำ มีความมุ่งมั่นและมีแรงจูงใจทำงานให้บรรลุผลในระดับสูง

นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะนักเรียนทั่วไปที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ จะมีความแตกต่างกัน ดังนี้

ผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง	ผู้มีความสามารถพิเศษ
รู้คำตอบ	ชอบถามคำถาม
สนใจและตั้งใจ	อยากรู้อยากเห็นสูง
มีความคิดดี	ความคิดรุนแรง
ทำงานหนัก	ปล่อยเวลาไปโดยไร้ค่า
ตอบคำถาม	โต้แย้งรายละเอียด ซบซ้น
ฟังด้วยความสนใจและแสดงความคิดเห็น	แสดงความรู้สึกอย่างเข้มแข็ง
เรียนรู้แบบไร้กังวล	มุ่งมั่นในการเรียนรู้
เข้าใจความคิด	สรุปนามธรรม
สนุกสนานกับเพื่อน	ชอบคบผู้ใหญ่
เข้าใจความหมาย	เข้าใจข้อสรุป
มอบหมายแบบสมบูรณ์	สร้างสรรค์โครงการ
นักลอกเลียนแบบ	สร้างหรือออกแบบสิ่งใหม่
ดูดซับข้อมูล	จัดการข้อมูล
เป็นช่างเทคนิค	เป็นนักประดิษฐ์
เป็นผู้มีความจำดี	เป็นผู้คาดเดาได้ดี
ว่องไว กระฉับกระเฉง	สังเกตอย่างชาญฉลาด
ยินดีกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	วิพากษ์ตนเองสูง

คนส่วนใหญ่เข้าใจว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงเป็นนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ แต่ที่จริงแล้วเมื่อวิเคราะห์เชิงลึกจะมีลักษณะแตกต่างกัน อาทิ ในด้านการอยากรู้อยากเห็น การมีภาวะผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์และมีความมุ่งมั่นเอาจริงเอจัง เป็นต้น นักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป แต่นักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษอาจจะมีเพียง ๓-๕ เปอร์เซ็นต์ในระบบโรงเรียน และมีแนวโน้มจะมากขึ้น

เมื่อเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมของระบบการทำงานที่มีการส่งเสริมศักยภาพของมนุษย์ที่เข้มแข็ง อาจจะพบเห็นได้ถึง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ในกลุ่มพนักงานเป็นอย่างน้อย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษอย่างจริงจัง เพื่อนำศักยภาพที่เปรียบกับชุมทรัพย์ในตนมาพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติสืบไป

● การวางแผนพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ

การวางแผนพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษมีแนวทางหลากหลาย ดังนี้

๑. ครูตระหนักถึงวัฒนธรรมความร่วมมือร่วมใจและข้อมูลข่าวสาร
๒. เข้าใจแนวคิด ทฤษฎีและคุณลักษณะของนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ
๓. กำหนดรูปแบบในการพัฒนานักเรียนแต่ละคน
๔. กำหนดกลยุทธ์ในการวางแผนหลักสูตรและแผนการเรียนรู้
๕. พัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนการสอน เน้นความต้องการแต่ละคนและพัฒนาความสามารถของแต่ละคน
๖. เน้นการให้คำปรึกษาและจิตวิทยา
๗. อบรมครู
๘. ส่งเสริมให้ครูมีกลยุทธ์การสอน

๙. ปรับปรุงสภาพการเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์กับสังคม

๑๐. เน้นการสื่อสาร
๑๑. พัฒนาการประเมินการสอน
๑๒. ทำงานอย่างมืออาชีพ

● การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรควรเน้นนวัตกรรมและเทคโนโลยี พัฒนาทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมพฤติกรรมและทักษะการดำรงชีวิตมากกว่าหลักสูตรวิชาเฉพาะ เน้นการสำรวจความสนใจ ความสามารถพิเศษ สนับสนุนการจัดบริการในชั้นเรียน ใช้การสื่อสารแบบต่างๆ ในการเรียนการสอน รวมถึงอำนวยความสะดวกด้วยเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย สร้างความแตกต่างสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ โดยให้โอกาสนักเรียนพัฒนาเต็มศักยภาพในชั้นเรียนปกติ จัดการทำทนายที่เหมาะสม จัดบรรยากาศและประสบการณ์ให้ตื่นเต้นเร้าใจ เรียนรู้อย่างรวดเร็ว ควรดึงศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในตัวของนักเรียนมาพัฒนาอย่างเต็มที่ สร้างความตระหนักในคุณค่าและความเชื่อมั่นในตนเอง ออกแบบการประเมินการสอนและการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงสร้างปทัสถานการยอมรับความแตกต่าง พฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่าง หลักสูตรจึงควรคำนึงถึงการออกแบบวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงจะปกปิดความสามารถพิเศษไว้

และจะปฏิเสธการมีส่วนร่วมในแผนการหรือโครงการ กลุ่มเด็กชายมีการต่อต้านพฤติกรรมของผู้หญิง การเรียนรู้จึงควรเข้าใจธรรมชาติของเพศ พิจารณาถึงความต้องการของนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษทั้ง หญิงชายอย่างเสมอภาค

● หลักสูตรที่แตกต่าง

การจัดหลักสูตรให้แตกต่างสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ โดยเน้นความแตกต่างในเนื้อหา กระบวนการ ผลผลิตและสภาพการเรียนรู้

๑. เนื้อหา

๑.๑ เน้นแนวความคิดเป็นพื้นฐานการเรียนรู้

๑.๒ เน้นการส่งเสริมความคิด และภาพสรุปมากกว่าความรู้ในเนื้อหาแต่ละวิชา

๑.๓ เตรียมท้าทายนักเรียนให้กำหนดกรอบความคิด พัฒนาความสัมพันธ์และสร้างการประยุกต์

๑.๔ อำนวยความสะดวกในการถ่ายโอนความรู้ ความจำ ความเข้าใจของแนวความคิดและกฎเกณฑ์

๑.๕ ขยายชั้นเรียนปกติสู่การเรียนรู้แบบพิเศษ ให้แต่ละคนมีความคิดสร้างสรรค์ ตรวจสอบเทคนิควิธีการด้านพฤติกรรมที่แตกต่าง

๑.๖ เน้นการสรุป โดยใช้พื้นฐานความคิด

มีการประยุกต์และถ่ายโอนทั้งภายในและภายนอก ข้ามขอบข่าย

๑.๗ เน้นเนื้อหาที่หลากหลายและเป็นภาพใหญ่มากกว่าหลักสูตรชั้นเรียนปกติ

๒. กระบวนการ

๒.๑ เน้นการใช้ข้อมูลมากกว่าความต้องการข้อมูล

๒.๒ จัดโอกาสสำหรับการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์

๒.๓ ใช้การค้นหา ค้นพบและเทคนิคการเรียนรู้แบบอุปนัย

๒.๔ นำนักเรียนสู่ความคิดระดับสูง

๒.๕ แน่ใจว่าเป็นการเรียนรู้แบบปลายเปิด

๒.๖ แน่ใจว่าให้ออกสันทนาการหาหลักฐานสนับสนุนเหตุผล ไม่ยึดเพียงคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียว

๒.๗ จัดให้มีการอิสระในการเลือกหัวข้อตามความสนใจ

๓. ผลผลิต

๓.๑ คล้ายคลึงกับผลผลิตที่พัฒนาหรือศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญในภาคสนาม มีการรายงานเล่าเรื่อง การแสดงหรือสาธิต และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร

๓.๒ อนุญาตให้นักเรียนแก้ปัญหาจริงตามสภาพแวดล้อมในสังคม

๓.๓ ให้นำเสนอการแก้ปัญหาสู่ประชาชน
หรือสังคมจริง

๓.๔ ประเมินผลโดยประชาชนหรือผู้
เกี่ยวข้อง

๓.๕ ขยายการแก้ปัญหาสู่กฎเกณฑ์

๓.๖ แสดงการถ่ายทอดข้อมูลซึ่งเกิดจาก
การรวบรวมวิเคราะห์มากกว่าสรุปจากงานวิจัยอื่นๆ

๔. สภาพการเรียนรู้

๔.๑ ยืดหยุ่น

๔.๒ แหล่งการเรียนรู้หลากหลาย

๔.๓ เครื่องมือ สื่ออุปกรณ์การสอน
เน้นทางปรัชญา

๔.๔ อบอุ่นและไว้วางใจ

๔.๕ สถานการณ์ไม่ซับซ้อน แต่เน้นความ
เสี่ยง

๔.๖ สถานการณ์สนับสนุนความคิด
สร้างสรรค์และความคิดหลากหลาย

สรุป

การวางแผนหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญในการ
พัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ ดังนั้นผู้จัดการ
ศึกษา ไม่ว่าจะเป็นครูหรือผู้บริหารโรงเรียนก็ตาม ควรคำนึง
ถึงว่า ไม่มีกระสุนเงิน (Silver Bullet) ที่จะใช้ได้
สมบูรณ์แบบ คงต้องค้นหาวิธีการอื่นๆ มาสนับสนุน
และพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนักเรียน
ผู้มีความสามารถพิเศษถ้าได้รับการส่งเสริมอย่าง
จริงจัง ในอนาคตประเทศไทยคงจะเจริญก้าวหน้า
ทัดเทียมอารยประเทศสืบไป

บรรณานุกรม

- Emerick , Linda J. (๒๐๐๗). **Academic underachievement among the gifted : Students perceptions of factors that reverse the pattern**. Retrieved December ๑๒, ๒๐๐๗ from www.gt-cybersource.org/Record.aspx?NavID=2_o&rid=11407
- Frasier, Mary M. (๑๙๙๗). **Gifted minority students : reframing approaches to their identification and education**. Boston : Allyn & Bacon.
- Hovis, Sue (๒๐๐๗). **Differentiated Curriculum For Classrooms With Gifted Children**. Retrieved December ๑๒, ๒๐๐๗ from www.newhorizons.org/strategies/differentiated/hovis.html
- Kerr, B.A. (๑๙๘๕). **Smart Girls, Gifted Women**. Columbus : Ohio Psychology.
- Lewis, Paul (๒๐๐๗). **Assessing the Success of High School Gifted Students :A Social and Personality** www.bethelks.edu/academics/undergrad_research/lookup_project.php?project_id=53
- Omdal, Stuart & others (๒๐๐๗). **Education of Students who are Gifted and Visually Impaired** Retrieved December ๑๒, ๒๐๐๗ from http://www.ehow.com/how_2095818_encourage-leadership-gifted-student
- Reis, S.M. , Renzulli, J.S. (๑๙๙๒). **Curriculum compacting : The complete guide to modifying the regular curriculum for high ability students**. Mansfield Center, : Creative Learning Press.
- Silverman, Linda Kreger (๑๙๙๘). **What We Have Learned About Gifted Children**. <http://www.gifteddevelopment.com/Whatwe'velearned.html>
- Tomlinson, C.A. (๑๙๙๕). **How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms**. Alexandria, VA:ASCD
- Van Tassel-Baska, Joyce. (๑๙๙๔). **Comprehensive Curriculum for Gifted Learners**. Boston : Allyn and Bacon.

“การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญ
ในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ
ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อ
ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพ
และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อม
ทำได้โดยสะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและ
รวดเร็ว....”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงพระราชทานแก่ครูใหญ่โรงเรียนและนักเรียนที่สมควรได้รับพระราชทานรางวัล ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๐ บ่งบอกว่าพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก ด้วยทรงเห็นว่าการให้การศึกษา นั้นไม่ว่าจะเป็นในระดับใดก็ตาม ย่อมเป็นหนทางให้คนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีอันก่อปรด้วยความรู้และคุณธรรมได้ทั้งสิ้น

“การให้บริการทางการศึกษา”

ปิยวรรณ เกาะแก้ว*
นักวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

แต่การพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์นั้น ไม่สามารถใช้ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องมี ปัจจัยอื่นที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้กับผู้เรียนไปพร้อม กันด้วย ที่เรียกว่า **“การให้บริการทางการศึกษา”** โดยสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนในเรื่อง ดังกล่าว โดยอยู่ในรูปของการบริการห้องสมุด การ บริการโสตทัศนศึกษา การบริการคอมพิวเตอร์ และการ บริการทางการศึกษา สำหรับลำดับที่ ๑-๓ นั้น เห็นได้ชัดว่าเป็นการให้บริการที่มีลักษณะของการ ยืม-ใช้อุปกรณ์หรือทรัพยากร ส่วนลำดับที่ ๔ นั้น เป็น ลักษณะของการให้บริการในรูปของการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยวางแผนการศึกษาให้กับผู้เรียน หรือช่วย แก้ปัญหาต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษา การรักษา พยาบาล และเรื่องอื่นๆ ไป

ดังนั้น การให้บริการในลักษณะของการส่งเสริม และสนับสนุนนี้จึงมีส่วนช่วยผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียน ที่ด้อยโอกาสหรือขาดความพร้อม สามารถเข้าถึง ช่องทางของการศึกษาได้เท่าเทียมกับผู้เรียนรายอื่น และเมื่อผู้เรียนไม่มีอุปสรรคในการเรียนจึงทำให้ไม่ต้อง หยุดพักการศึกษาและสามารถสำเร็จการศึกษาได้ ภายในระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งนอกจากจะเป็น โอกาสให้แก่ผู้เรียนในการเลือกดำเนินชีวิตของตน ไม่ว่าจะ เป็นการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือประกอบ อาชีพแล้ว ยังผลให้ภาครัฐไม่ต้องแบกรับภาระในการ จัดสรรงบประมาณหรือค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา แต่สามารถนำงบประมาณในส่วนนี้ไปพัฒนาประเทศ ในด้านอื่นๆ เพราะฉะนั้นการให้บริการทางการศึกษา จึงถือว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการให้ความรู้ทาง ด้านวิชาการด้วยเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ การให้บริการทางการศึกษาจึงเป็น สิ่งที่หน่วยงานการศึกษาไม่ควรละเลยหรือมองข้าม แต่กลับต้องให้ความสำคัญในลำดับต้นๆ โดยเริ่มตั้งแต่ การวางแผนนโยบายในการบริหารงาน โดยเฉพาะ การให้บริการทางการศึกษานั้น จำเป็นที่ผู้บริหารต้อง มีการวางแผนหรือเตรียมพร้อมทั้งในเรื่องบุคลากร เครื่องมือ/อุปกรณ์ และสิ่งสำคัญคือ ต้องศึกษาถึง ความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนมีความ แตกต่างกันทั้งในระดับการศึกษา ลักษณะของหลักสูตร หรือสาขาวิชา อาจทำให้ผู้เรียนมีความต้องการที่แตกต่าง กันได้ อย่างไรก็ตามผู้เขียนในฐานะที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานด้านการให้บริการแก่นักศึกษามี ความเห็นว่า โดยทั่วไปแล้วผู้เรียนโดยส่วนใหญ่ต้องการ ให้หน่วยงานจัดบริการในเรื่องต่างๆ ให้มีความสอดคล้อง และเพียงพอกับความต้องการ ขณะเดียวกันประสิทธิภาพ ในการให้บริการไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ต่างๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการก็เป็นสิ่งที่ไม่ควร ละเลย ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่มีความต้องการในระดับมาก อาทิเช่น

จาก http://Psychservices.ucsd.edu/self_help_library_web/self_help_library_images/self_help_library_home.jpg

การให้บริการห้องสมุด

“การให้บริการห้องสมุด” ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการจัดหาหนังสือสิ่งพิมพ์หรือวารสารต่างๆ ให้ครบถ้วนในทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่มีเนื้อหาหรือใกล้เคียงกับหลักสูตรที่สถาบันการศึกษานั้นเปิดสอน ขณะเดียวกันก็ต้องมีจำนวนให้เพียงพอต่อผู้ให้บริการ เช่น หนังสือหรือเอกสารบางเรื่อง que ผู้เรียนต้องใช้ประกอบการเรียนควรมีให้บริการ ๒-๓ ฉบับ นอกจากนี้ อุปกรณ์อื่นๆ เช่น คอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นข้อมูล (OPAC) ควรจัดสรรให้เพียงพอ

และแยกประเภทของการให้บริการให้ชัดเจน เช่น สืบค้นหนังสือที่มีภายในห้องสมุด หรือสืบค้นภายนอก เช่น ทางอินเทอร์เน็ต ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการให้บริการด้วยเช่นกัน

การให้บริการคอมพิวเตอร์

“การให้บริการคอมพิวเตอร์” นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งผู้เรียนต้องการให้จัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ กับจำนวนผู้เรียนและเห็นว่าควรปรับเวลาการให้บริการให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ที่สำคัญควรให้บริการนอกเวลาราชการเพิ่มเติม เนื่องจากเวลาทำการปกติ นั้นผู้เรียนต้องศึกษารายวิชาในห้องเรียนทำให้ไม่สามารถใช้บริการใน

ช่วงเวลาดังกล่าวได้ นอกจากนั้น ควรเพิ่มโปรแกรมการใช้งานให้มีความหลากหลาย ทันสมัย และปรับระบบการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ให้มีความรวดเร็วมากขึ้นด้วย

การให้บริการโสตทัศนศึกษา

“การให้บริการโสตทัศนศึกษา” โดยส่วนใหญ่ ผู้เรียนจะใช้บริการหน่วยนี้สำหรับประกอบการเรียน เช่น การนำเสนอผลงาน สอบวิทยานิพนธ์ หรือ การทำกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่า การใช้บริการในหน่วยนี้มีข้อจำกัด

มาก เช่น ไม่สามารถยืมใช้นอกสถานที่ได้หรือ มีจำนวนไม่เพียงพอ

การให้บริการทางการศึกษา

“การให้บริการทางการศึกษา” สำหรับการบริการประเภทนี้ เป็นการให้บริการที่ไม่มีตัวตน แต่มีลักษณะของการบริการแก่ผู้เรียนในเรื่องของการให้คำแนะนำ ชี้แจง หรือการขอเอกสารต่างๆ ซึ่งความต้องการของผู้เรียนมีความแตกต่างจาก ๓ ประเภทที่กล่าวมา คือต้องการให้ช่วยแนะนำ หรือชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบหรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียน เช่น การเลือกเรียนวิชาบังคับหรือวิชาเลือกของหลักสูตร ช่วงเวลาของการลงทะเบียน การขอรับทุนจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก การขอเอกสารต่างๆ อาทิ หนังสือรับรอง หนังสือจากหน่วยงานเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการเรียน หรือวิทยานิพนธ์ การขอใช้บริการรักษาพยาบาล การขอคำแนะนำเรื่องอื่นๆ เช่น การพักการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงการเรียน เป็นต้น รวมถึงต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารหรือข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์อื่นนอกเหนือจากกระดานบอร์ด เช่น อินเทอร์เน็ต เพราะทำให้ผู้เรียนได้รับข่าวสารที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

บทสรุป

การให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพียงอย่างเดียว แต่คาดหวังว่าจะได้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและ เป็นกำลังสำคัญของประเทศเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ฉะนั้น การให้บริการทางการศึกษาที่ไม่ถูกที่ถูกเวลา และมีระดับหรือปริมาณที่ไม่เพียงพอ ก็ไม่อาจช่วย

ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาได้อย่าง สมบูรณ์จึ้นนั้น ดังนั้น ผู้บริหารสถาบันการศึกษาที่ จัดการศึกษาจึงควรหันกลับมามองว่าได้ให้ความ สำคัญกับการให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียนใน ปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงพระราชทานแก่ครูใหญ่โรงเรียน และนักเรียนที่สมควรได้รับพระราชทานรางวัลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต วันศุกร์ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๐
ดารา ที่ปะปาล, ผศ. การศึกษากับการพัฒนาประเทศ. อมรการพิมพ์, ๒๕๓๘.

มิติใหม่ในการอ่านรอบๆตัว

วิภาวรรณ ไกรคุ้ม*

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเกิดขึ้นได้ ผู้เรียนต้องมินิรักการอ่าน อันจะทำให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการอ่านของตนได้ตามศักยภาพ

ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตในกรณีต่อไปนี้

๑. สำคัญต่อชีวิตประจำวัน ทุกคนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยการอ่าน การอ่านเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ผู้อ่านมากย่อมมีความรู้มากและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการพัฒนาชีวิตและการเรียนรู้ที่ถูกต้อง

๒. สำคัญต่อการเรียน การอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนและเป็นทักษะจำเป็นในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกับผู้เรียนการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญและเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี

* ครูโรงเรียนบ้านขากลูกหญ้า สพท. ระยอง เขต ๑

การสร้างนิสัยรักการอ่าน

นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การใฝ่ฝันแต่การอ่านและอ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัยแม้บางครั้งจะมีปัญหาและอุปสรรคต่อการอ่านบ้างก็ไม่ย่อท้อ คนที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมอ่านทุกอย่างที่เป็นวัสดุการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่นๆ ป้ายโฆษณา ประชาสัมพันธ์ต่างๆ หรือแม้แต่กระดาษห่อของ อ่านได้ทุกสถานที่ ไม่ปล่อยเวลาว่างไปกับกิจกรรมอื่นใด นอกจากการอ่าน แต่ปัจจุบันเราจะพบว่าสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจะพบเจอเพียงบางส่วนเท่านั้น โดยสุขุม เฉลยทรัพย์ ได้อธิบายถึงสาเหตุที่คนไทยไม่มีนิสัยรักการอ่าน ๖ ประการ ประกอบด้วย

๑. หนังสือและเอกสารต่างๆ มีอยู่ไม่เพียงพอกับการค้นคว้าหาความรู้

๒. กิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยรักการอ่าน

๓. หนังสืออ่านสำหรับเด็กเป็นเอกสารที่สำคัญที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน แต่หนังสือดังกล่าวยังไม่สามารถผลิตออกมาเพียงพอกับความต้องการของเด็กและมีราคาแพง

๔. พื้นฐานการศึกษาทำให้ไม่เกิดนิสัยรักการอ่าน

๕. สถานที่สำหรับส่งเสริมการอ่านมีจำนวนน้อย

๖. ผู้ผลิตหนังสือยังเล็งเห็นเรื่องธุรกิจการค้า ทำให้หนังสือราคาสูง ผู้ที่มีรายได้น้อยไม่สามารถจัดหาให้ลูกหลานของตนอ่านได้

จากสภาพปัญหาการอ่านที่พบและมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในโรงเรียนมี ๒ ประการ ประกอบด้วย

๑. หนังสือและเอกสารต่างๆ มีอยู่ไม่เพียงพอกับการค้นคว้าหาความรู้

๒. กิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยรักการอ่าน
สองปัญหานี้ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ ถ้าบุคลากรในโรงเรียนช่วยกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา ก็สามารถทำได้ไม่ยาก

จากปัญหาที่ ๑ หนังสือและเอกสารต่างๆ มีอยู่ไม่เพียงพอกับการค้นคว้าหาความรู้ เมื่อวิเคราะห์แล้วเราจะเห็นได้ว่าการอ่านไม่ได้ขึ้นอยู่กับฐานของการอ่านหนังสือเท่านั้น การอ่านเกิดขึ้นได้รอบๆ ตัวเราเกิดขึ้นได้ทุกนาที่ ทุกสถานที่ จำเป็นไหมต้องอ่านบทเรียน อ่านสารคดี อ่านหนังสือเสริมการอ่าน ทำไมเราไม่เปลี่ยนมาอ่านทุกอย่างที่ขวางหน้า เช่น บัตรประชาชนพ่อกับแม่ของเรา ป้ายข้างทางก่อนกลับบ้าน หรือป้ายนิเทศที่ครูจัดในโรงเรียน เป็นต้น

มาจาก http://www.fumira.jp/cut/hoikuen/img/yomikikase_soft.gif

มาจาก http://image.dex_d.com/1/672025/670644jpg.

ใครกันหนอพ่อแม่เรา

ขอยืมบัตรประชาชน พ่อหรือแม่ก็ได้สักใบมา
อ่านและเก็บข้อมูลกัน

๑. ชื่อเจ้าของบัตร.....
๒. เลขหมายประจำตัวผู้ถือบัตร.....
๓. เกิดวันที่.....
๔. ศาสนา.....หมู่เลือด.....
๕. ที่อยู่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
๖. วันออกบัตร.....บัตรหมดอายุ.....
๗. ชื่อเจ้าพนักงานออกบัตร.....
๘. ชื่อหน่วยงานที่ออกบัตร.....
๙. กระทรวง.....

คิดคิดคิด

๑. บัตรประจำตัวประชาชนมีไว้เพื่ออะไร
-
๒. ข้อมูลใดนับเป็นข้อมูลสำคัญ
-

ป้ายไหนๆ ก็ไม่พ้นเรา...ตามอ่าน

ป้ายหน้าห้องสมุด → เรื่องอะไรเขียนบอกหน่อย

.....

.....

.....

ป้ายในห้องเรียน → เรื่องอะไรเขียนบอกหน่อย

.....

.....

ป้ายในโรงอาหาร → เรื่องอะไรเขียนบอกหน่อย

.....

.....

.....

ได้ความรู้อะไรบ้าง..บอกหน่อย

ชื่อ.....เลขที่.....

จากปัญหาที่ ๒ กิจกรรมการเรียนรู้การสอน
ของครูไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยรักการอ่าน สิ่ง
ที่ต้องแก้ไขคือการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ
ของการอ่านให้ครูผู้สอนได้รับทราบ รวมทั้งมีการ
ฝึกอบรมพัฒนาและมอบเทคนิคการสอน สื่อการสอน

วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และมีการติดตาม
ผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ครูผู้สอนก็จะสามารถ
พัฒนากิจกรรมในการพัฒนาการสอนส่งเสริมนิสัย
รักการอ่านได้ดียิ่งขึ้น

การสอนบูรณาการเน้นการอ่าน

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค Backward Design

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ชั้น ป.๕ โรงเรียนบ้านขากลูกหญ้า
แผนการเรียนรู้ที่ ๑ โรคแพ้อากาศ จำนวน ๑ ชั่วโมง

มาตรฐาน

ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด ไปใช้ตัดสินใจในการแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำรงชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สิ่งที่ผู้เรียนต้องเข้าใจ

ท ๑.๑-๒ สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ตีความ หาความสำคัญในเรื่องที่อ่าน และใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนความคิดพัฒนาความสามารถในการอ่าน นำความรู้ความคิดจากการอ่านไปแก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาตน ในการตรวจสอบความรู้ และการค้นคว้าเพิ่มเติม

เพื่อให้บรรลุตามนโยบายส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดมาตรการสำคัญเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องดังนี้

มาตรการที่ ๑ สร้างความตระหนักให้นักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา เห็นความสำคัญของการอ่าน

มาตรการที่ ๒ กระตุ้นและปลูกฝังให้นักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา อ่านอย่างต่อเนื่อง

มาตรการที่ ๓ จัดสถานที่ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่าน

มาตรการที่ ๔ ประสานความร่วมมือให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

มาตรการที่ ๕ กำหนดแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

มาตรการที่ ๖ จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับโรงเรียนอย่างต่อเนื่องหลากหลายและสม่ำเสมอ

มาตรการที่ ๗ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และทักษะในการบริหารจัดการห้องสมุดที่มีคุณภาพ

มาตรการที่ ๘ พัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต

มาตรการที่ ๙ ปรับแนวคิดให้ความรู้และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของการอ่าน

มาตรการที่ ๑๐ บูรณาการการอ่านในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลทุกสาระการเรียนรู้และทุกระดับชั้น

ในส่วนของโรงเรียนบ้านขากลูกหญ้าได้จัดกิจกรรมต่างๆ มากมาย ซึ่งโรงเรียนต่างๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม โดยกิจกรรมที่อยากนำเสนอให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมมีมากมายให้เลือกพิจารณาและดำเนินการ เช่น

- สร้างใบงานกิจกรรมที่ต้องใช้การอ่านเป็นวิธีการสืบค้น เช่น อ่านฉลากยา อ่านป้ายโฆษณา

- กิจกรรมต้นไม้พูดได้ เลือกโคลง กลอน คำคม เขียนเชิญชวนการอ่านติดตามต้นไม้

- การเล่นนิทานประกอบการเชิดหุ่น โดยผู้เรียนช่วงชั้นที่ ๒ เล่าให้ผู้เรียนช่วงชั้นที่ ๑ ฟัง
- การอ่านคำศัพท์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ วันละคำ ผู้เรียนค้นมานำเสนอเพื่อนหน้าเสาธงรายวัน
- การจัดค่ายรักการอ่าน เน้นกิจกรรมตามฐานที่ใช้การอ่านเป็นวิธีการสืบค้น
- การทำกฤตภาคจากหนังสือพิมพ์เก่า
- การทำโครงงานภาษาไทยตามความสนใจของผู้เรียน
- การจัดป้ายนิเทศความรู้จากการค้นคว้าของผู้เรียน
- การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน ทั้งการอ่านออกเสียง การอ่านจับใจความ
- การอ่านนิทานวาดภาพประกอบ การแต่งนิทานเพิ่มเติม

- การอ่านข่าวบริการเสียงตามสายรายวัน
- การสร้างหนังสือประกอบการอ่านโดยผู้เรียน
- พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตเพื่อการส่งเสริมการอ่าน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จะเป็นการจัดตามหน้าที่หรือจัดอย่างสนุกสนาน สร้างสรรค์ ก็ขึ้นอยู่กับความตระหนักและความพยายามในการสร้างสรรค์กิจกรรมของครูผู้รับผิดชอบการสอนทุกคน การเริ่มของหน่วยงานน่าจะเริ่มจากการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับครูผู้สอนก่อน แล้วครูที่รักการอ่านจะพัฒนากิจกรรมรักการอ่านให้กับผู้เรียนได้รักการอ่านตามไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- สุขุม เฉลยทรัพย์. **การส่งเสริมการอ่าน**. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, ๒๕๒๙.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ, ๒๕๔๙.
- วิภาวรรณ ไกรคุ้ม. **รายงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนบ้านชากลูกหญ้า ปีการศึกษา ๒๕๕๐**. เอกสารการรายงานโครงการ สพท. ระยอง เขต ๑, ระยอง, ๒๕๕๐.

การละเล่นพื้นบ้านไทย เป็นมิตินทางวัฒนธรรมของไทย

ศักดิ์สิน ช่องดารากุล*

ความรู้ ท้องถิ่น เป็นระบบความรู้ที่มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านมิติของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ความรู้เหล่านี้มีการสั่งสมและสืบทอดผ่านรุ่นสู่รุ่น อาจเป็นความรู้ที่มีอยู่ภายในตัวบุคคล ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ในท้องถิ่น หมอพื้นบ้านหรืออาจใช้กลวิธีอื่นเพื่อถ่ายทอดความรู้ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน คำกลอน บทสวด กิจกรรมการแสดงออก และการละเล่น เป็นต้น ซึ่งกลายเป็นระบบความรู้ที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อลูกหลานในท้องถิ่นนั้นๆ ความรู้ท้องถิ่นจึงเป็นระบบความรู้ที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ มีความสมดุลระหว่างความรู้และความคิดสร้างสรรค์ การอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่สามารถที่จะอธิบายได้ด้วยวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ได้ทั้งหมด โดยเฉพาะมิติในด้านการคิด ด้านวัฒนธรรม รวมไปถึงวิธีการสั่งสมและถ่ายทอดความรู้ของชุมชนแบบดั้งเดิม ดังนั้นในการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนในแต่ละท้องถิ่น ก่อนที่จะผสมผสานความรู้สมัยใหม่เข้าไปเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งต่อกระบวนการสร้างความรู้ด้วย

ตนเองตามสภาพชีวิตจริง โดยยึดการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ตามประสบการณ์ที่ผู้เรียนคุ้นเคย

กระบวนการคิดและการเรียนรู้ของมนุษย์ ได้มีวิวัฒนาการมาจากการสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยนำเสนอด้วยการสื่อสารทางภาษาหรือสัญลักษณ์ เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองรับรู้ผ่านมายังบุคคลรอบข้าง เกิดการสั่งสมและสืบทอดสิ่งที่เรียนรู้จนพัฒนาเป็นระบบความรู้ตามรูปแบบการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน

การละเล่นพื้นบ้านถือเป็นหนึ่งวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ในอดีตการละเล่นพื้นบ้านนั้นถือเป็นกิจกรรมผ่อนคลาย

* นักวิชาการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในยามว่างหรือเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อย่างหลากหลาย การละเล่นจึงมีลักษณะเป็นกุศโลบายสร้างเสริมความสามัคคีและการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ดังที่ จรัญ หอมเทียนทอง (๒๕๔๙ : ๑-๑๔) กล่าวว่า การละเล่นพื้นบ้านไทยนั้นมีรากฐานมาจากการเล่นของเด็กยามที่ว่างจากการเรียน เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ จิตใจ สังคมและอารมณ์เป็นหลัก ซึ่งจะพบว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยหลายชนิดเป็นกิจกรรมที่ผ่อนคลายความเครียดระหว่างงานหรือยามเสร็จสิ้นภารกิจการงาน เช่น เล่นกำรำเคียว แข่งเรือ เป็นต้น ปัจจุบันนี้เป็นที่เคลือบแคลงอย่างยิ่งว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยนั้น มีไว้เพื่อแสดงให้นักท่องเที่ยวทั่วไปเท่านั้น ซึ่งจากเดิมที่เคยเป็นวัฒนธรรมกลับถูกกลืนหายไปด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่และโลกแห่งเทคโนโลยีการสื่อสาร จนเดี๋ยวนี้เด็กไทยยุคใหม่แทบจะไม่รู้จักการละเล่นพื้นบ้านไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามที่ควรจรรโลงไว้ให้อยู่กับชาติไทยต่อไปนานแสนนาน

การละเล่นพื้นบ้านไทยเป็นความรู้ท้องถิ่นที่สั่งสมและสืบทอดมาเพื่อสร้างความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์ สามารถช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างความตระหนัก ยอมรับถึงคุณค่าของสิ่งดีงามตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้คำจำกัดความว่า “ของเล่น” หมายถึง ของสำหรับเด็กเล่นเพื่อให้สนุกหรือเพลิดเพลิน ของเล่นเป็นสิ่งของ

วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาให้เด็กเล่น เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้สัมผัส รู้จัก รู้จำ รู้กระทำ และรู้ประดิษฐ์คิดสร้าง

จากของเล่นพื้นบ้านไทย เราจะเห็นได้ว่าเป็นของเล่นที่ได้จากการใช้วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นของเล่นให้เด็กไว้เล่น หรือเด็กอาจเป็นผู้ประดิษฐ์ คิดค้นเอง เพื่อใช้ประกอบในการเล่น ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้ยังส่งเสริมความงอกงามทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าของเล่นพื้นบ้านได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่ไปกับสุนทรียภาพ เกิดความงอกงามทางสติปัญญา รวมถึงทักษะกระบวนการทั้งทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เมื่อเด็กได้สัมผัสก็จะเกิดความคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ (ประสาธต์ เนิ่งเฉลิม, ๒๕๔๖ : ๑๗-๒๔) ได้แก่

๑. ทักษะการสังเกต เด็กสามารถใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวกาย เพื่อกระตุ้นยูห่วยความกระหายใคร่รู้จากการละเล่นพื้นบ้านไทย เด็กจะค้นหาข้อมูลที่เป็นรายละเอียดและส่วนประกอบ รูปทรง ลักษณะ สี พื้นผิว โครงสร้างของการละเล่นพื้นบ้านในแต่ละชนิด

๒. ทักษะการวัด เด็กสามารถวัดหาปริมาณของสิ่งต่างๆ ออกมาเป็นตัวเลขได้อย่างเหมาะสมกับ

สิ่งที่วัด อาจจะใช้อุปกรณ์วัดที่หาได้ง่าย เช่น ไม้มัดวัด หรือการสร้างเครื่องมือวัดง่ายๆ จากท้องถิ่น ด้วยการ เล่นเล่นพื้นบ้าน

๓. ทักษะการคำนวณ เป็นการนำจำนวนที่ได้ จากการสังเกตเชิงปริมาณ การวัด การทดลองมาจัด กระทำให้เกิดค่าใหม่ และสามารถนำตัวเลขที่นับมา เสนอได้

๔. ทักษะการจำแนกประเภท แบ่งพวกหรือ เรียงลำดับ เด็กสามารถใช้ความเหมือนหรือความแตกต่าง หรือความสัมพันธ์กันอย่างใดอย่างหนึ่งมาจัดแบ่งออก เป็นหมวดหมู่หรือประเภท เช่น รูปทรง รูปร่าง สี พื้นผิว จากสิ่งของที่นำมาใช้ในการเล่นพื้นบ้านนั้นๆ

๕. ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่าง ระยะเวลา (สเปซ) กับระยะเวลา (สเปซ) และระยะเวลา (สเปซ) กับเวลา เด็กสามารถนำเสนอออกมาเป็น ๓ มิติ หรือ ๒ มิติ และรวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ๓ มิติ กับ ๒ มิติ เกิดเป็นมิติสัมพันธ์ในขณะที่เด็กกำลังสัมผัส กับชนิดของการเล่นพื้นบ้านในชนิดนั้นๆ

๖. ทักษะการจัดกระทำข้อมูลและสื่อ ความหมายข้อมูล เด็กสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการ สังเกต การวัด การทดลอง มาจัดกระทำใหม่ และ นำเสนอได้อย่างมีความหมาย ระบุมหาความสัมพันธ์ ความผิดปกติ และความปกติ การจำและเรียกชื่อสิ่งของ ในชนิดหรือประเภทของการเล่นพื้นบ้านนั้นๆ

๗. ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล เด็ก สามารถอธิบายข้อมูลที่มีอยู่อย่างมีเหตุผล โดยอาศัย ความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาช่วย เช่น ปริมาณ ขนาด รูปทรง รูปร่าง สี สัน หรือแม้แต่เสียง

๘. ทักษะการพยากรณ์ เด็กสามารถทำนาย หรือคาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า โดยอาศัยปรากฏ- การณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ระหว่างการเล่นพื้นบ้านกับ ประเภทของการเล่นนั้นๆ

จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ทั้งทางสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์จากวิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณี ที่เกี่ยวข้องกับผู้เล่นจะช่วยส่งเสริมการสร้างเจตคติ

ที่ดีต่อการเรียนรู้ศาสตร์นั้นๆ ซึ่งเป็นหัวใจที่จะนำไปสู่ วิธีการคิดและการแสวงหาแนวทางเพื่อสร้างเสริม องค์ความรู้ เช่น เกิดความอยากรู้อยากเห็นเพื่อต้องการ ทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง และยินดียิ่งหากได้รับคำตอบ และค้นพบคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น มีความเพียรพยายามในการแสวงหาคำตอบ สนใจ อย่างจับจดกับของเล่นอย่างไม่ทอดทิ้ง มีเหตุผลที่จะ ยอมรับหรือปฏิเสธคำอธิบาย สามารถหาความสัมพันธ์ ของเหตุและผลได้อย่างมีความหมาย มีความซื่อสัตย์ ไม่อคติเพื่อเสริมเติมแต่งความต้องการของตนเอง มี ความเป็นระเบียบ รอบคอบ วางแผนในขั้นตอนต่างๆ ของการเล่นกับของเล่น และมีความใจกว้าง ยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจาก ตนเอง ยินดีและยอมรับความเปลี่ยนแปลงสู่ความ สมบูรณ์ทางศาสตร์นั้นๆ

จากการเล่นพื้นบ้านไทย สู่ความเป็นวัฒนธรรม ของท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ ได้ กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมุ่งการปลูกจิตสำนึกให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนตนเองและชาติไทย สร้างความตระหนัก ยอมรับในสิ่งที่ดีงามที่บรรพชนได้สร้างสรรค์ บทบาท และหน้าที่อันสำคัญของสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพยายามสืบเสาะแสวงหาความรู้ แหล่งการเรียนรู้ และวิธีการนำเสนอที่ช่วยให้ผู้เรียน

ได้ชักทอ สอดประสานความรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน
สู่การปรับประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

การจัดการศึกษาไม่สามารถแปลกแยกไปจาก
ท้องถิ่น แต่ควรนำประเด็นในท้องถิ่นนั้นๆ มาเป็น
ส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กได้เกิด
ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของตน
สามารถที่จะทำให้ออกไปมีส่วนร่วม
รับผิดชอบและมีความสามารถสร้างสรรค์สังคมได้
อย่างปกติสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
๒๕๔๑ : ๑๘๓)

การเล่นพื้นบ้านไทย เป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง
ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนในการคิดและสร้างสรรค์
คุณค่าที่มากกว่ามูลค่า ซึ่งมีแหล่งบ่มเพาะทางปัญญา
มาจากความเป็นตนเองอย่างแท้จริง การเรียนสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม จากการเล่นพื้นบ้านไทย
จึงสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการ

ปฏิรูปการศึกษา ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบเสาะความรู้
โดยใช้บริบทของท้องถิ่นเป็นฐานการเรียนรู้ แล้วนำมา
เทียบเคียงกับบริบทสากลได้อย่างมีความหมาย

ความสามารถในการคิดเป็นสิ่งที่ต้องการให้
เกิดในแวดวงการศึกษา นำความรู้ที่ได้ไปลงมือปฏิบัติได้
เพื่อแก้ปัญหาที่กำลังประสบพบเจอ การนำการเล่น
พื้นบ้านไทยมาสู่กระบวนการเรียนการสอน จึงเป็น
ตัวอย่างของการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและเรียนรู้
เช่น การมองเห็นปัญหา การตั้งปัญหา และการแสวงหา
แนวทางเพื่อแก้ปัญหา โดยอาจจะเป็นการคิดที่อิง
ประสบการณ์เดิมหรือการคิดต่อยอดจากประสบการณ์เดิม
ปรับเปลี่ยนความคิดใหม่และนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ
หรือที่เรียกว่าความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรมพื้นบ้าน
ในแง่ของการละเล่น มีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหา
สร้างสรรค์จินตนาการและสนองตอบต่อปัญหาได้
อย่างดี

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. รายงานการศึกษาคุณภาพที่เป็นมาตรฐานของเด็กไทยที่
สังคมต้องการ. เอกสารโรเนียว, ๒๕๔๗.

_____. วารสารวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๔๘ : ๑๗-๒๔
กรุงเทพฯ ๒๕๔๘.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. สำนักพิมพ์
ดี กรุงเทพฯ : ๒๕๔๑.

_____. ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
วี.พี.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๔๖.

_____. รายงานการวิจัยเรื่อง ดัชนีชี้วัดความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อสังคมไทยโดยใช้เทคนิค
เดลฟาย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖.

ประสาธน์ เณียงเฉลิม. “เรียนวิทยาศาสตร์จากของเล่นพื้นบ้าน”. วารสารวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ ๖(๓) :
๖๖-๗๒ กรุงเทพฯ ๒๕๔๖.

George, J. World view analysis of Knowledge in a rural village : implications for science
education. *Science education*. ๘๓ : ๗๗-๙๕. ๑๙๙๙.

Mbajorgu, N.M. and Ali, A. Relationship between STS approach, scientific literacy, and achieve-
ment in biology. *Science education*. ๘๗ : ๓๑-๓๙. ๒๐๐๓.

พรชัย กาพันธ์*

*การ*ปฏิรูปการศึกษาปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การอบรมให้ผู้เรียนเกิดความรู้คู่คุณธรรม และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูง เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เป็นคนเก่งและมีความสุขในชีวิต มีความสามารถทางสติปัญญา IQ (Intelligence Quotient) มีความฉลาดทางอารมณ์ EQ (Emotional Quotient) และมีคุณธรรมจริยธรรม MQ (Moral Quotient) เป็นคนมองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ คุณภาพผู้เรียน คือ คุณภาพของครู แม้จะมีเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ แต่ครูก็ยังคงมีความสำคัญ ซึ่งนับวันคุณค่าของความเป็นครูก็ยังมีอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียนมากยิ่งขึ้น จิตวิญญาณแห่งความเป็นครูที่ มีความรัก ความเมตตาต่อศิษย์อย่างเปี่ยมล้น และด้วยศรัทธาอย่างมั่นคงต่อวิชาชีพครู จึงทำให้สังคมไทยผ่านพ้นวิกฤต ครูสามารถสร้างคนให้เป็น พหุสูต (ผู้คงแก่เรียน) โดยการฝึกให้ฟังมาก จำได้ คล่องปาก เจนใจ ประยุกต์ใช้ได้ ผู้เรียนเรียนรู้อย่าง มีความหมายและสนุกในการเรียนรู้ที่เกิดจากศิลปะการถ่ายทอด ซึ่งเป็นทักษะขั้นสูงของครูมืออาชีพ

หลายคนพูดได้ แต่น้อยคนที่จะพูดเป็น

การพูดเป็น คือ การพูดที่มีประโยชน์แก่ผู้พูดและผู้ฟัง การพูดเป็นจึงเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้จากตัวผู้พูดไปยังผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังมีความรู้

ความเข้าใจ เกิดความสามารถในอันที่จะปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีทัศนคติในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สิ่งที่คุณควรปฏิบัติ คือ พูดจากใจ จริงใจ มั่นใจ สุดใจ แต่อย่าขมใจ คนที่พูดเป็นจึงมีลักษณะคนฉลาด เอาปากไว้ที่ใจ คนโง่เอาใจไว้ที่ปาก การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม คือ ยาวนานเอกที่มีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งมนุษย์ใช้อยู่ เพราะผู้ฟังเหมือนผู้เก็บ แต่ผู้พูดเหมือนผู้หว่าน ความสำคัญของการถ่ายทอดของครู คือ ใช้สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ครูผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดนั้นจะต้องฝึกโดยการอาศัยพรแสวงมากกว่าพรสวรรค์

* ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๖๓ (ชุมชนบ้านคำแดง) อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

เทคนิคในการถ่ายทอดของครู

ครูผู้ถ่ายทอดจะต้องเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจตั้งแต่เริ่มแรกเพื่อลดช่องว่างระหว่างครูและผู้เรียน เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมโดยง่าย ซึ่งจะทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย ผ่อนคลายความตึงเครียด ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและติดตามอย่างประทับใจ ครูมืออาชีพจึงควรมีเทคนิคในการถ่ายทอด ซึ่งสมชาติ กิจयरรวง (๒๕๔๖ : ๑๕๔-๑๖๖) ได้เสนอเทคนิคการถ่ายทอดไว้ ดังนี้

๑. เทคนิคในการสอนบรรยาย ผู้สอนที่จะบรรยายควรใช้เทคนิค ๗ ประการ คือ การแสดงท่าทางกระตือรือร้น (Enthusiasm) การสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นก่อนจะเริ่มถ่ายทอด โดยบอกวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนรู้ก่อน (Interest) จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ระหว่างบรรยาย (Activities) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนทุกคน (Contact) สรุปประเด็นสำคัญเมื่อบรรยายจบแต่ละหัวข้อ (Summaries) การแสดงท่าทางในการบรรยาย (Posture) และการบรรยายที่ใช้ระดับเสียงนำฟังมีเสียงสูงเสียงต่ำบ้างตามจังหวะที่ควรเน้น (Voice Control) หน้าที่ของครูสอนบรรยายจึงควรดึงดูดความสนใจของผู้เรียน แจ่มชัดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ แจ่มวิธีการวัดผลให้ผู้เรียนทราบ ขณะบรรยายควรใช้คำถามสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนตลอดเวลา รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน การบรรยายจะสำเร็จจะต้องย้ำและทำให้ผู้เรียนตั้งใจจำแนกไปนานๆ

๒. เทคนิคในการทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจำง่าย วิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจำได้ง่ายมี ๔ วิธี คือ การใช้ภาพประกอบ การเล่านิทานผูกเป็นเรื่อง ใช้คำย่อเชื่อมสองสิ่งเข้าด้วยกัน ใช้ภาพย์ โคลงกลอน ใช้ตารางกราฟ ยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัว สอนเป็นเรื่องลำดับขั้นตอนและกล่าวถึงสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มที่ยกสัญลักษณ์เพื่อส่วนรวมให้เกิดความเข้าใจ

๓. เทคนิคการสร้างอารมณ์ขัน การถ่ายทอดที่ทำให้สนุกสนาน คือ ชื่นบานทั้งผู้พูดและสำราญอุราทั้งคนฟัง การสร้างอารมณ์ขันเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งครูมีวิธีการสร้างอารมณ์ขันให้กับผู้เรียน ๒ ประการ ดังนี้

๓.๑ การสร้างอารมณ์ขันโดยการพูด โดยใช้ภาษาเพื่อให้เกิด คือ ภาษาที่กำกวมและภาษาต้องตีความ ดังตัวอย่างภาษากำกวม โดยให้ผู้เรียนทายว่าผู้พูดประกอบอาชีพอะไร เช่น “อ้ากว้างๆ หน้อยคะจะได้สะดวก” คำตอบคือ อาชีพทันตแพทย์ ส่วนภาษาที่ต้องตีความอาจจะพูดหักมุมเช่น เปิดตัวผู้หมด อาจตีความได้ ๒ อย่าง คือ ทั้งหมดเป็นเปิดตัวผู้หรือเหลือแค่เปิดตัวเมีย การพูดเพื่อให้จดจำอาจจะเป็นคำคล้องจอง เช่น กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู เป็นอยู่อย่างทาส มุ่งมาดความหวัง ทำอย่างตายแล้ว มีแห้วในมือ คือดวงจิตว่าง การพูดเพื่อให้เปรียบเทียบ เช่น ไม้คาคดกลัวเจ๊ก เหล็กกลัวฝรั่ง สตางค์กลัวไทย เสนียดจัญไรกลัวพระและมานะกลัวมอญ บางครั้งอาจจะใช้ภาษาต่างถิ่นที่ใกล้เคียงกับ

ภาษาไทย ได้แก่ ภาษาลาว ดังคำว่า ห้องปาด ในภาษาไทยคือ ห้องผ่าตัด หรือ นางบำเรอกำปั้น ในภาษาไทย คือ แอร์โฮสเตส เป็นต้น

๓.๒ การสร้างอารมณ์ขันด้วยภาษา

ท่าทาง ส่วนใหญ่จะแสดงออกทางมือ ใบหน้า และ บุคลิกส่วนตัว การแสดงออกทางมือและการใช้มือ ประกอบการพูด ควรใช้มือที่สูงกว่าระดับเอว เช่น การใช้มือชูขึ้นเพื่อปลุกเร้าให้ต่อสู้ การหงายฝ่ามือ เพื่อให้รู้ว่าต้องถอย สู้ไม่ได้หรือยอมแพ้

เทคนิคการสร้างอารมณ์ขัน มี ๕ วิธี คือ

- (๑) มองโลกแง่ดี
 - (๒) มีความแหลมคม จดจำและบันทึก คำพูดหรือประโยคที่ใช้ความแหลมคมทั้งหลาย
 - (๓) สะสมจดจำประโยค คำพูดที่ดี และ สร้างสรรค์ไว้
 - (๔) นำมาดัดแปลงตกแต่งเล็กน้อยเอาไว้ ใช้ในการสนทนาปราศรัยกับบุคคลต่างๆ
 - (๕) แสดงถูกกาลเทศะ คือ พูดให้เหมาะสม กับเวลา บุคคล โอกาสและสถานที่
- ข้อควรระวังในการสร้างอารมณ์ขัน คือ อย่าลอกเลียนแบบ อย่าเน้นอารมณ์ขันมากกว่าเนื้อหาสาระ จงหลีกเลี่ยงเรื่องหยาบหรือตลกอนาจาร ที่สำคัญอย่ากระทบผู้เรียน อย่าตะแคงต่อผู้เรียน

๔. เทคนิคการตั้งคำถาม การถามครูอาจจะถามโดยระบุชื่อผู้ตอบ หรือถามขึ้นลอยๆ เพื่อเน้นหรือสรุปเรื่องสำคัญ เพื่อหยั่งดูว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่ เทคนิคการถามนักเรียนรายบุคคล ครูจะต้องตั้งคำถาม โดยทอดเวลาให้ผู้ตอบคิดหาคำตอบ และพิจารณาท่าทีของผู้เรียนแล้วจึงชี้คำตอบให้เพื่อป้องกันไม่ให้เด็ก อับอายหรือเสียกำลังใจ การตั้งคำถามให้ทุกคนหาคำตอบควรใช้คำถามว่า ทำไม อย่างไร เพราะเหตุใด (จงอธิบาย จงอภิปราย) หลีกเลี่ยงการถามอะไร ใคร ที่ไหน เมื่อไร เมื่อเด็กตอบผิดครูจะต้องอธิบาย และชี้แจงให้เห็นคำตอบที่ถูกต้องให้ได้ ครูต้องถามให้

ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนเองออกมาใช้ได้ เทคนิคการตั้งคำถามที่ครูต้องตระหนัก ควรมีลักษณะ ดังนี้ ครูตั้งคำถาม นักเรียนตอบ ครูรอคำตอบ นักเรียนตอบ ครูรับรองคำตอบ

๕. เทคนิคการตอบคำถาม ครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อถูกผู้เรียนถาม ควรชมเชยผู้ถามว่าเป็นคำถามที่ดี และให้ผู้ถามทบทวนคำถามเพื่อครูจะได้มีเวลาคิดหาคำตอบ การตอบคำถามจะต้องตอบให้กับผู้เรียนทุกคน บางครั้งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ตอบร่วมกัน การตอบคำถามของครูจะต้องตรงประเด็น

ศิลปะในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

นอกจากครูจะมีความสามารถในการถ่ายทอด ได้ดีแล้ว ครูควรนำสื่อมาสร้างช่องทางการรับรู้ของผู้เรียน จากผลการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ ดังนี้ คนทั่วไปสามารถจดจำได้ ๑๐% ของสิ่งที่อ่าน ๒๐% ของสิ่งที่ได้ยิน ๓๐% ของสิ่งที่ได้เห็นและได้ยิน ๗๐% ของสิ่งที่ได้พูดหรือซักถาม ๙๐% ของสิ่งที่เขาพูดขณะปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างประสิทธิภาพในการสื่อสาร ในขณะเดียวกัน การสร้างแรงจูงใจ กระตือรือร้น ร่วมมือที่จะเรียนรู้ มีบรรยากาศที่ดี หลักการเรียนรู้ที่ครูจัดกิจกรรมต้องนำมาใช้คือการพูดให้เข้าใจง่าย ต้องได้เนื้อหาสาระ คละเคล้าความสนุก มีการปลุกสมองให้รู้จักคิด ช่วยพิชิตปัญหา มารู้จักกัน จินตนาการ มีข้อเสนอที่ดี มีความสำเร็จ หลักในการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จมีดังนี้

๑. สร้างแรงจูงใจ โดยวิธีการถ่ายทอดที่ผสมผสาน

๒. คำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้ โดยปกติเด็กจะสนใจสูงใน ๑๕ นาทีแรกและการเรียนรู้จะลดถอยลงถ้าไม่มีกิจกรรมอื่นแทรก

๓. ต้องคำนึงถึงประสบการณ์ในอดีตของผู้เรียน คนเราชอบฟังเรื่องใกล้ตัวมากกว่าไกลตัว

๔. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

๕. ครูควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและท้าทาย ครูต้องเป็นกัลยาณมิตรพร้อมสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากลอง ทำหรือประลองฝีมือ มีการแข่งขัน สนุกสนาน

๖. แนะนำหรือชี้แนะมากกว่าการสอน ครูควรเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกมาเป็นพี่เลี้ยง ชี้แนะหรือสรุปมากกว่าสอนแบบจ้ำจี้จ้ำไช

๗. ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดการทำ โดยครูต้องมีขอบเขตตามบทบาทของผู้เรียน เช่น ไม่ตะโกนส่งเสียงดังรบกวนสมาธิของผู้อื่น

๘. ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เช่น เกม กิจกรรมกลุ่ม บทบาทสมมติ เพลง ทดสอบ รวมทั้งสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ

๙. ครูควรจัดกิจกรรมให้สัมพันธ์หรือสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เป็นอยู่

๑๐. การจัดกิจกรรมควรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ควรทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ ดัดแปลง ตกแต่ง ทำให้ก้าวหน้า เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ครูมืออาชีพกับการถ่ายทอด

ครูที่ประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดจะต้องสร้างความศรัทธา ทำให้ผู้เรียนรักและไว้วางใจ ครูมืออาชีพจึงควรพัฒนาตนเอง ดังนี้

๑. **บุคลิกดี** ครูต้องมีมาดต้องตา วาจาต้องใจ ภายนอกต้องเยิ้ม เพราะหากครูมีบุคลิกภาพดีก็มีชัยไปกว่าครึ่ง การยืน การเคลื่อนไหวจะต้องดูกลมกลืนเหมาะสม สิ่งที่เป็นเสน่ห์คือรอยยิ้มของครู แสดงภาษาชื่นชมต่อผู้เรียน

๒. **มีความกระตือรือร้น** คล่องแคล่วมั่นใจ

๓. **สนใจร่วมมือ** ครูต้องแสดงความสนใจผู้เรียน ร่วมมือให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

๔. **ใช้สื่อช่วยสอน** ครูต้องนำส่วนประกอบของร่างกายมาใช้เป็นสื่อในการสอน ไม่ว่าจะเป็นตา ได้เห็น ทางปากได้ซักถามพูดคุย ทางหูได้ยิน ทางมือได้ทดลองสัมผัส จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

๕. **ไม่อ่อนประจบการณ์** ครูต้องแนะนำทางให้ผู้เรียนจดจำและเรียนรู้ได้เร็ว โดยดัดแปลงแต่งเติมให้เหมาะสมกับวัย เนื้อหาของบทเรียน

๖. การงานสำเร็จดี ครูที่เด็กอยากเรียนด้วย จะต้องมีความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน ยิ่งครูส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ เกิดความเป็นเลิศ จะทำให้เกิดการยอมรับจากผู้ปกครองมากขึ้น คุณภาพของครูจึงเกิดจากคุณภาพผู้เรียน

๗. มีความสามารถในการถ่ายทอด สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน โดยใช้รูปภาพ สถานการณ์จริงให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ประทับใจ บันทึกลงใจควบคู่กันไป ซึ่งครูต้องมีเทคนิค และลีลา ภาษาและศิลปะในการแสดงออก

๘. ถอดหัวใจผู้เรียน ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน ต้องมีความเป็นกัลยาณมิตร ต้องรู้ว่าผู้เรียนเป็นใคร ชอบอะไร สนใจและมีความถนัดเรื่องใด

๙. เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ครูต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ความถนัด (Skill) ทักษะและจริยธรรมที่ดี (Habbit) ครูต้องมีอารมณ์ขันและได้สาระ

๑๐. ไม่หลงตัวเอง ไม่ว่าครูจะมีระยะเวลาในการสอนมายาวนานเพียงใด ก็ต้องเตรียมให้พร้อมตลอดเวลา ครูมีอาชีพจึงควรพัฒนาตนเองให้เกิดพฤติกรรมดังนี้ คือ ต้องใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย ได้เนื้อหา พาสงกปลูกความคิด พิชิตปัญหา เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์ ไม่เป็นโทษเป็นภัย โดยเสนอแต่สิ่งที่ดีต่อเด็ก

กลยุทธ์ในการถ่ายทอด

ครูที่เป็นครูมืออาชีพจะต้องมีทักษะในการถ่ายทอดให้ผู้ฟังขึ้นขอบครู จึงควรใช้กลยุทธ์ ๗ ประการ ในการประสานใจให้ผู้เรียนยอมรับและปรับพฤติกรรมตามแนวทางของผู้ถ่ายทอด ดังนี้

๑. กลยุทธ์การสร้างภาพรวมของครู ผู้ถ่ายทอดต้องมีความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา พูด

พร้อมกับใช้ภาษาท่าทาง แสดงออกอย่างมีศิลปะ เตรียมสื่ออุปกรณ์ให้พร้อม ทำการถ่ายทอดแบบเพื่อน เป็นกันเอง

๒. กลยุทธ์เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ครูต้องบอกประโยชน์ บอกแนวทางในการสอน ตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดติดตาม สิ่งสำคัญครูต้องเปลี่ยนอิริยาบถของผู้เรียน

๓. กลยุทธ์และใช้เทคนิคในการถ่ายทอด น่าสนใจโดยให้เรียนเป็นกลุ่ม การสอดแทรกกิจกรรมที่สนุก และมีบรรยากาศการแข่งขันให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองเพื่อทราบศักยภาพตนเอง

๔. กลยุทธ์ในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการถ่ายทอด ครูต้องสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนทุกคน ใช้ศิลปะในการใช้ภาษาท่าทางที่เหมาะสมกับเนื้อหา บางโอกาสก็ใช้อารมณ์ขันช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ

๕. กลยุทธ์การถ่ายทอดได้ชัดเจนและเป็นขั้นตอน นำเสนอกิจกรรมเป็นลำดับขั้นตอน จากง่ายไปหายาก ทำการทดสอบผู้เรียนเป็นระยะๆ และสรุปประเด็นเพื่อทำการเสนอแต่ละกิจกรรม

๖. กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียน การพูดของครู ต้องใช้เสียงสูงต่ำ พลังเสียงต้องปลุกความสนใจ การตั้งคำถามควรท้าทายผู้ฟัง

๗. กลยุทธ์ในการทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและจำง่าย ครูควรใช้ภาพประกอบ ใช้เพลง โคลง กลอน เพื่อสร้างความจดจำ ยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวกับผู้เรียน หรือเรื่องที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วน ควรให้ผู้เรียนได้ถกเถียงหรือโต้แย้งหาข้อยุติร่วมกัน

กระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป วิทยาการที่มีความเจริญก้าวหน้า โลกแคบลงเป็นโลกไร้พรมแดน คนเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ทุกคนในโลกล้วนมีโอกาสนำเสนอเรื่องราวผ่านไปยังบุคคลอื่น ครูที่ยิ่งใหญ่ คือ ผู้ดูแลใจให้เด็กคิด ครูมีอาชีพจึงต้องวางแผนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ใฝ่รู้ สร้างโอกาสให้เด็กได้ใช้สมองและสองมือ กล่าวคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ได้ปฏิบัติเพื่อความสำเร็จ

ครูควรยึดคำกล่าวที่ว่า “ถ้าฝาตุ่มยังไม่เปิด ก็อย่าเพิ่งเติมน้ำ” การมีทักษะการถ่ายทอดที่ดีเยี่ยมและเข้าใจธรรมชาติผู้เรียนว่ามีลีลาการเรียนรู้อย่างไร จะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ สิ่งสำคัญบุคลิกภาพของครูต้องดึงดูดความสนใจ

สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย การเป็นครูเหนือครูจึงอยู่ที่กระบวนการคิดของครูที่มองเป้าหมายไปที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอน ซึ่งจะสะท้อนผลงานของครู

ลืมหายใจไหนจะมีชีวิตรอด
ลืมถ่ายทอดความรู้เป็นครูหรือ
ต้องฝึกฝนศิลปะและฝีมือ
เพื่อสร้างชื่อให้เด็กไทยได้ยืนยง

มาจาก <http://www.nps.gov/archive/jeff/lewisclark2/Images/Education/LessonPlan.jpg>

เอกสารอ้างอิง

สมชาติ กิจยรรยง. **เทคนิคการถ่ายทอดอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : อินฟอรมีเดียบุคส์, ๒๕๔๖.

วันชัย พงษา. **จัดการเรียนการสอนอย่างไรให้เด็กมีปัญญา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์เมื่อดทราย, ๒๕๔๖.

ผู้เขียน ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ Curriculum Corporation 14th Annual Conference ๒๐๐๗ : 21st Century Curriculum ณ ประเทศออสเตรเลีย เมื่อปลายปี ๒๕๕๐ โดยการประชุมทางวิชาการครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๐๐ คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการ และนักการศึกษาชาวออสเตรเลีย สำหรับผู้แทนต่างประเทศที่เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และเวียดนาม ในการประชุมได้มีการบรรยาย อภิปราย ชักถามและแสดงความคิดเห็น และเห็นว่าสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในวงการศึกษา จึงขอนำสรุปรายงานการศึกษาดูงานมาเล่าสู่กันฟัง ดังนี้

หลักสูตรสำหรับศตวรรษที่ ๒๑

ในการจัดทำหลักสูตรสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ควรพิจารณาถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆ โดยรอบด้านเพื่อให้การกำหนดเป้าหมาย โครงสร้าง เนื้อหา และองค์ประกอบอื่นๆ ของหลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โลกปัจจุบันมีความซับซ้อนขึ้น ตลอดจนมีปัญหาละเอียดและสิ่งท้าทายต่างๆ มากมาย ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกยุคใหม่ จึงควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่างๆ หลายประการ ดังนี้

เก็บมาฝากจากการประชุม

Curriculum Corporation 14th ณ ประเทศออสเตรเลีย

รุ่งโรจน์ นุตรทองดี

นักวิชาการพิเศษ1 ตำแหน่งนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ตำแหน่งนักพัฒนาระบบการศึกษาระดับประถมศึกษา

มีเป้าหมายหรือมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนที่กำหนดไว้ในระดับชาติอย่างชัดเจน และมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้ในส่วนที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของตนเอง มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกันทั้งด้านความรู้ความสามารถ พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ภาษา วัฒนธรรม หน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้องต้องทำงานร่วมกันอย่างจริงจังในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ และมีการประเมินตรวจสอบอย่างเป็นระบบ

การพัฒนาหลักสูตรต้องทันต่อความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เพราะเทคโนโลยีมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ในปัจจุบัน และนับวันจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหลักสูตรจึงควรมุ่งเน้น

ไม่ได้ ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนควรพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการดำรงชีวิตเพื่อการเป็นพลเมืองดีของสังคมโลก เป็นผู้มีความรับผิดชอบ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เช่น เป็นผู้ยอมรับในความแตกต่าง มีทักษะการประนีประนอม และแก้ปัญหาความขัดแย้งได้

หลักสูตรควรส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในองค์รวม หลักสูตรในยุคที่ผ่านมานั้นมักมุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะทางภาษาและการคิดคำนวณ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาบุคคลในมุมแคบ ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในโลกยุคใหม่ที่มีความซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาหลักสูตรควรให้ความสำคัญในเรื่องความรู้และทักษะต่างๆ เช่น ทักษะในการ

การพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีแก่ผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการแสวงหาความรู้ อีกทั้งควรมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน เพราะจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ วิทยาการต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้น

สิ่งที่กำหนดในหลักสูตรการเรียนการสอนต้องช่วยเตรียมผู้เรียนเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในโลกที่ไร้พรมแดน (Interconnected-world) สังคมโลกยุคปัจจุบันมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ มีการสื่อสารเรียนรู้ระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนไหลเวียนของความรู้ ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างกว้างขวางรวดเร็ว เหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งในโลกจะส่งผลกระทบถึงส่วนอื่นๆ อย่างหลีกเลี่ยง

สื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานกับผู้อื่น ตลอดจนการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

สิ่งที่กำหนดในหลักสูตรควรเชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตจริง เพราะการเรียนรู้ในสิ่งที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่พบเห็นรอบตัวจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้นั้นมีความหมาย นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน การเรียนการสอนไม่ควรมุ่งเน้นการจดจำเนื้อหา แต่ควรพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปปรับใช้กับเหตุการณ์ สถานการณ์ปัญหาต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตได้

📖 การวัดประเมินผลการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร การประเมินผลการเรียนควรเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนามากกว่าเพื่อตัดสินได้-ตก และควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง และใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย การวัดประเมินผลสำคัญๆ เช่น การประเมินผลระดับชาติ ไม่ควรขึ้นนำหลักสูตรการเรียนการสอน รูปแบบการวัดประเมินผลต้องหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์มากกว่าการท่องจำ

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จมิได้เลยหากปราศจากความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเรื่องหลักสูตรอย่างทั่วถึงจึงเป็นสิ่งจำเป็น การกำหนดทิศทางและนโยบายหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ทั้งผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้ปกครอง ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคธุรกิจซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากผลผลิตของหลักสูตรคือคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ ตลาดแรงงาน

การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน

ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันผลิตครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ ควรมีการพัฒนาครูอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นครูมืออาชีพ นอกจากนั้นการจัดให้มีรางวัลหรือการประกาศเกียรติคุณสำหรับครูดีเด่นที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

หรือเป็นแบบอย่างของครูที่ดีก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพครูได้เป็นอย่างดี

การศึกษาดูงาน Department of Education รัฐ New South Wales

ในการศึกษาดูงานที่ Department of Education คณะผู้ดูงานได้รับฟังการบรรยายสรุปจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ในประเด็นสำคัญดังนี้

การจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาในรัฐ New South Wales ประเทศออสเตรเลียมีลักษณะสำคัญ คือ

📖 Department of Education and Training ดูแลการจัดการศึกษาทั้งระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา วิทยาลัยเทคนิค และการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาภายในรัฐแบ่งเป็น ๑๐ ภูมิภาค มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในความดูแล ๒,๒๔๐ โรงเรียน จำนวนนักเรียนประมาณ ๗๔๐,๔๑๕ คน และจำนวนครูประมาณ ๕๕,๐๐๐ คน

📖 ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของออสเตรเลียมี ๑๒ ปี นักเรียนเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาเมื่ออายุได้ ๕ ปี การศึกษาภาคบังคับถึงอายุ ๑๕ ปี (ระดับ year ๑๐)

📖 ครูผู้สอนในโรงเรียนสามัญทั่วไปจะจบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยมีระยะเวลาในการศึกษา ๔ ปี สำหรับครูผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิค (Technical and Further Education-TAFE) มีคละกันทั้งผู้ที่จบมหาวิทยาลัยและผู้ที่มีการประสบการณ์ด้านอาชีพ

หลักสูตรการเรียนการสอน

Board of Studies จัดทำกรอบหลักสูตร ขอบข่ายวิชาที่เรียนและจัดการสอบระดับรัฐ

📖 รายวิชาหลัก (key learning areas)

☺ ระดับประถมศึกษาเรียน ๖ รายวิชา ได้แก่

- ๑) ภาษาอังกฤษ
- ๒) คณิตศาสตร์
- ๓) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ๔) สังคมศึกษาและสิ่งแวดล้อม
- ๕) ศิลปะ
- ๖) สุขศึกษาและพลศึกษา

☺ ระดับมัธยมศึกษาเรียน ๘ รายวิชา

ได้แก่

- ๑) ภาษาอังกฤษ
- ๒) คณิตศาสตร์
- ๓) วิทยาศาสตร์
- ๔) สังคมศึกษาและสิ่งแวดล้อม
- ๕) ภาษาต่างประเทศ
- ๖) เทคโนโลยี
- ๗) ศิลปะ
- ๘) สุขศึกษาและพลศึกษา

ในระดับ year ๑๑-๑๒ นั้น โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาชีพสำหรับผู้เรียนที่ไม่ประสงค์จะเรียนต่อมหาวิทยาลัย แต่ต้องการเตรียมตัวในการออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อสายอาชีพ

📖 Board of Studies รับผิดชอบในการจัดการสอบระดับรัฐ การสอบครั้งสำคัญที่จะได้ประกาศนียบัตรในการจบการศึกษาภาคบังคับ คือการสอบใน

ระดับชั้น year ๑๐ วิชาที่จัดสอบคือ วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ออสเตรเลีย หน้าที่พลเมือง และทดสอบทักษะคอมพิวเตอร์ สำหรับ วิชาอื่นๆ นั้นเป็นบทบาทของโรงเรียน

การสอนวิชาชีพในโรงเรียน (Vocational Education and Training in Schools-VET)

โรงเรียนสามารถเปิดสอนวิชาชีพในระดับ year ๑๑ และ ๑๒ สำหรับผู้เรียนที่ประสงค์จะไปประกอบอาชีพ ไม่มุ่งเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย โปรแกรมวิชาชีพที่สอนอาจเปิดได้หลากหลาย แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบ Australian Qualification Framework บางโปรแกรมโรงเรียนอาจจัดการเรียนการสอนเอง บางโปรแกรมอาจมีการประสานความร่วมมือให้นักเรียนไปเรียนที่ TAFE ด้วย โปรแกรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนนั้นมักเน้นด้านการปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรม วุฒิการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับมีทั้ง Certificate, Diploma และ Advanced Diploma ขณะนี้วิชาชีพที่เปิดสอนในโรงเรียนสามัญได้แก่

Business services

Entertainment

Information Technology

Primary Industry

Tourism

Electrotechnology

Construction

Hospitality

Metal and Engineering

Retail

Automotive

การเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคนิค (Technical and Further Education-TAFE)

วิชาที่เปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคต้องผ่านการรับรองภายใต้กรอบคุณภาพการศึกษาของออสเตรเลีย (Australian Qualification Framework) การจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในปัจจุบันมีสถาบัน TAFE ในความดูแลของ Department of Education New South Wales อยู่ ๑๐ แห่ง มีนักเรียนที่ศึกษาในสถาบันดังกล่าว จำนวน ๔๕๕,๐๐๐ คน สถาบันนี้สามารถผลิตบัณฑิตได้ถึง ๔๒% ของความต้องการในตลาดแรงงาน

การศึกษาดูงานโรงเรียน Lindfield East Public School

Lindfield East Public School เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาในรัฐ New South Wales เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึง year ๖ โรงเรียนแห่งนี้มีชื่อเสียงทั้งทางวิชาการ และกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์

และพัฒนาความสามารถพิเศษของผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้มีเด็กต่างชาติมาสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี

หลักสูตรการเรียนการสอน

โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเอง ภายใต้กรอบหลักสูตรของรัฐซึ่งจัดทำโดย Board of Studies ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นมีการวางแผนงาน และจัดทำแผนการสอนร่วมกันทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนแห่งนี้เน้นการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการ และมีการฝึกให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และปฏิบัติงานในวิชาต่างๆ

ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน

โรงเรียน Lindfield East Public School มีความใกล้ชิดและร่วมมืออย่างจริงจังกับผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีผู้ปกครองบางส่วนอาสาสมัครช่วยงานโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น ช่วยสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน ช่วยดูแลด้านโภชนาการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการระดมทุนจากชุมชนในหลายรูป

แบบเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนและซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ

พัฒนาบุคลากร

โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างมาก โดยการสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมในเรื่องต่างๆ ที่สนใจและเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน โรงเรียนจัดให้ทุกวันอังคารเป็น staff development day เพื่อให้ครูได้มีโอกาสอบรม แลกเปลี่ยนความรู้และวางแผนการทำงานร่วมกัน

การคัดเลือกครู

โรงเรียนมีอำนาจการตัดสินใจในการคัดเลือกครูได้เอง โดยความเห็นชอบของเขตพื้นที่การศึกษา การคัดเลือกอาจทำได้หลายวิธี เช่น คัดเลือกจากบัญชีรายชื่อครูที่ส่วนกลางจัดสอบไว้ คัดเลือกจากรายชื่อครูประจำการที่ยื่นความจำนงขอย้ายโรงเรียน หรือโรงเรียนจัดสอบคัดเลือกเองใหม่ การที่โรงเรียนมีอำนาจตัดสินใจในการเลือกครูนี้จะช่วยให้ได้ครูที่เหมาะสมตามความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งอย่างแท้จริง

ข้อสังเกต

๑. การพัฒนาหลักสูตรของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการในครั้งนี้ คือเป็นการพัฒนาไปสู่รูปแบบหลักสูตรที่มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย แต่ให้ความหลากหลายในทางปฏิบัติ และมุ่งการพัฒนาผู้เรียนในองค์รวม ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน

๒. วิชาที่กำหนดเป็นวิชาหลัก (key learning areas) ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ New South Wales ในระดับประถมศึกษากำหนดให้เรียน ๖ รายวิชา ส่วนระดับมัธยมศึกษากำหนด ๘ รายวิชา ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่กำหนดให้เรียน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ตลอดทั้ง ๑๒ ปี

๓. การทดสอบที่รัฐจัดโดยหน่วยงานส่วนกลางเพื่อจบการศึกษาภาคบังคับนั้น จะสอบเฉพาะบางวิชาที่สำคัญเท่านั้น มิได้สอบทุกวิชาที่เปิดสอน

๔. ออสเตรเลียมี Australian Qualification Framework ซึ่งเป็นกรอบในการควบคุมคุณภาพการศึกษาและช่วยในการเทียบเคียงเชื่อมต่อของการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอุดมศึกษาและสายวิชาชีพ

๕. การรับครูเข้าปฏิบัติการสอนในโรงเรียนต่างๆ ของรัฐ New South Wales นั้น โรงเรียนสามารถตัดสินใจการกำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกเองได้ โดยขอความเห็นชอบจากหน่วยงานที่ดูแลการศึกษาในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นผลดีต่อโรงเรียน เพราะจะช่วยให้สามารถคัดเลือกครูได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริง

กิจกรรมมือน้ำแข็งกับการสอนวิทยาศาสตร์

ดร.ประสงค์ เมธีพิตกุล*

ในความเป็นจริงเมื่อผู้เรียนมาโรงเรียน มักจะมีความรู้ติดตัวมาบ้างอยู่แล้ว เนื่องจากมีการสร้างความรู้ของตนเองจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ดังนั้น ผู้เรียนที่มาโรงเรียนไม่ใช่จะมาแบบสมองว่างเปล่า แต่มีอะไรอยู่ในสมอง เมื่อเราจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ๆ ซึ่งอาจจะตรงกับความรู้เดิมที่มีอยู่หรืออาจจะไม่ตรงกันก็ได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นการนำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่กำลังจะได้รับ หน้าที่สำคัญของครู คือ การดึงเอาความรู้เดิมของผู้เรียนที่มีอยู่ออกมา เพื่อจะได้จัดประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ใหม่กับความรู้เก่ามาสร้างเป็นความรู้ของตนเอง และเป็นความรู้ที่ถูกต้อง ไม่ใช่เป็นความรู้ที่คลาดเคลื่อน (Misconception) การ

สร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อเป็นการดึงเอาความรู้เดิมของผู้เรียนออกมาจึงเป็นกิจกรรมที่น่าท้าทายดังตัวอย่างการสอนโดยใช้กิจกรรมมือน้ำแข็ง

กิจกรรมมือน้ำแข็งเป็นกิจกรรมที่นำมาใช้ในการดึงเอาความรู้ก่อนเรียนของผู้เรียนโดยใช้มือน้ำแข็งเป็นสื่อ มือน้ำแข็งเป็นน้ำแข็งที่มีรูปร่างเหมือนมือทำ โดยการเติมน้ำเปล่าลงในถุงมือน้ำแข็งและรัดให้แน่นจากนั้นนำไปแช่ในช่องแช่แข็งของตู้เย็นก็จะได้อมือน้ำแข็งนำมาใช้เป็นสื่อในการสอนได้ เมื่อเรารู้ว่าผู้เรียนรู้อะไรแล้ว ครูควรมีการถามต่อเพื่อให้ผู้เรียนตั้งคำถามว่าอยากรู้อะไร ขั้นตอนนี้จะมีการอภิปรายจนได้ข้อสรุปถึงแนวทางดำเนินการ แล้วจึงให้ผู้เรียนลงมือทดลอง สรุปผล และนำเสนอผลการทดลองที่ได้ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการสอนโดยแบ่งกิจกรรม

* วิชาการหัวหน้าสาขาวิจัย สสวท.

การเรียนการสอนออกเป็นวันๆ ว่าในแต่ละวันควรจัดกิจกรรมอย่างไรบ้าง

วันที่ ๑ การทำกิจกรรมมือน้ำแข็ง

วันแรกของการทำกิจกรรมครูให้นักเรียนเขียนสิ่งที่ตนเองรู้เกี่ยวกับน้ำแข็ง จากนั้นครูจัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนรู้ดังตัวอย่างเช่น

“น้ำแข็งทั้งสิ้นและเย็นครับ” เด็กชายตัวน้อย ชื่อสุพจน์ตอบด้วยความภูมิใจ

“เมื่อเต็มเกล็ดลงไปในน้ำแข็งจะทำให้ น้ำแข็ง หลอมเหลวเร็ว (เด็กจะใช้คำว่าละลาย) ขึ้นครับ” เมื่อเด็กชายน้อยพูดจบก็มีเสียงเด็กหลายคนแสดงความ คิดเห็นไม่เห็นด้วยเพราะเขาเชื่อว่าเมื่อเต็มเกล็ดลงไป ในน้ำแข็งจะทำให้ น้ำแข็งหลอมเหลวช้าลง เข้าใจว่าได้ ความคิดนี้มาจากการทำไอศกรีมหวานเย็นที่เขาเห็น แม่ค้าเต็มเกล็ดลงไป น้ำแข็งจึงคิดว่าการเต็มเกล็ด ลงไปในน้ำแข็งจึงทำให้ น้ำแข็งหลอมเหลวช้า ถึงขั้นนี้ ครูถามเด็กชายน้อยว่าทำไมเขาถึงกล่าวเช่นนั้น น้อย อธิบายว่าเขาเคยดูภาพยนตร์เรื่องหนึ่งเป็นการแข่งขัน สุนัขลากล้อเลื่อน ก่อนการแข่งขันบริเวณนั้นเต็มไปด้วย หิมะ เขาเห็นมีคนนำเกล็ดมาโปรยลงบนหิมะ ปรากฏว่า เมื่อหิมะโดนเกล็ดก็จะหลอมเหลว คำตอบของเด็ก สองคนแสดงให้เห็นว่าเด็กสองคนมีประสบการณ์ต่างกัน

และนำมาสร้างความรู้ที่แตกต่างกัน อาจถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ จากนั้นครูควรให้มีการอภิปรายและซักถามถึงสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับ น้ำแข็งพร้อมกับที่ครูเขียนคำตอบต่างๆ บนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนนำคำตอบเหล่านั้นมาจัดทำเป็น แผนภาพมโนทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าเด็กรู้อะไรบ้าง เกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ลงมือทำกิจกรรม

ครูแจกกะละมังพลาสติกพร้อมกับมือน้ำแข็ง ให้แก่ผู้เรียนและให้ผู้เรียนแกะถุงมือน้ำแข็งอย่าง ระมัดระวัง ภาพที่ปรากฏต่อหน้าผู้เรียนก็คือน้ำแข็งที่ มีรูปร่างเป็นมือ จากนั้นครูควรมีการแนะนำให้ผู้เรียน สังเกตมือน้ำแข็ง โดยอาจใช้การสัมผัส ใช้ไม้บรรทัด สำหรับวัดขนาดมือน้ำแข็ง วาดภาพสิ่งที่สังเกตได้ หรือ เขียนบรรยายเกี่ยวกับมือน้ำแข็ง โดยจดบันทึกข้อมูล ต่างๆ ลงในสมุดบันทึกของตนเอง พร้อมทั้งจดคำถาม ที่ตนเองสงสัย ในขณะที่นักวิทยาศาสตร์ตัวน้อยๆ กำลังดำเนินกิจกรรมของตนเองอย่างตั้งอกตั้งใจ คุณครูควรเดินไปตามกลุ่มต่างๆ และคอยระมัดระวัง อันตรายที่จะเกิดขึ้นถึงแม้ว่าครูจะได้แนะนำข้อ ระมัดระวังให้ผู้เรียนทราบไปก่อนหน้าแล้วก็ตาม ซึ่ง ผู้เรียนบางกลุ่มอาจสังเกตเห็นรอยร้าวภายในน้ำแข็ง บางกลุ่มเห็นฟองอากาศภายในน้ำแข็ง บางกลุ่มก็ระบุว่าด้านหนึ่งของน้ำแข็งจะแบนราบ ส่วนอีกด้านหนึ่งมี ลักษณะกลม เป็นต้น

หลังจากที่ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมได้ประมาณ ๑๕ นาที จึงให้ผู้เรียนเติมน้ำลงในกะละมังที่มีมือน้ำแข็งอยู่ แล้วสังเกตและจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้จากนั้นจึงให้แต่ละกลุ่มรายงานสิ่งที่ค้นพบเกี่ยวกับมือน้ำแข็ง แล้วจึงให้นำคำถามที่แต่ละคนอยากรู้และได้จดเอาไว้มาแลกเปลี่ยนกัน จากนั้น **ครูและผู้เรียนก็ร่วมกันอภิปรายและพิจารณาว่าคำถามใดบ้างที่เหมาะสมกับวัยที่จะทำการศึกษาคำตอบ คำถามใดบ้างที่ต้องมีการปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและคำถามใดบ้างที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมและต้องอาศัยความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญในการทำการทดลอง** เมื่อได้พิจารณาและจัดเรียงกลุ่มคำถามออกเป็นกลุ่มๆ แล้ว ก็ให้แต่ละกลุ่มเลือกคำถามที่เป็นไปได้ที่จะทำการศึกษา

โดยวันแรกของการเรียนครูควรมีการทบทวนเกี่ยวกับการออกแบบการทดลอง การควบคุมตัวแปร และการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ จนเข้าใจดีแล้ว จึงให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแยกย้ายกันไปทำการศึกษตามเรื่องที่เลือกไว้ เช่น กลุ่มที่ ๑ ศึกษาว่าน้ำแข็งจะละลายในมือของเราได้เร็วกว่าในน้ำหรือไม่ กลุ่มที่ ๒ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของน้ำแข็งเมื่อเติมเกลือลงไป ในน้ำแข็ง กลุ่มที่ ๓ ศึกษาว่าน้ำแข็งที่อยู่ในน้ำกับไม่มีน้ำแบบใดจะหลอมเหลวได้เร็วกว่ากัน กลุ่มที่ ๔ ศึกษาส่วนของน้ำแข็งที่ลอยและจมในน้ำกับน้ำเกลือจะแตกต่างกันหรือไม่ และกลุ่มที่ ๕ ศึกษาว่าน้ำแข็งที่เป็นก้อนกลมจะหลอมเหลวได้เร็วกว่าน้ำแข็งที่เป็นรูปลูกบาศก์หรือไม่ เป็นต้น

วันที่ ๒ วางแผนเพื่อสำรวจและค้นหา

ก่อนเริ่มการวางแผนครูควรให้คำแนะนำในเรื่องของการวางแผนเพื่อสำรวจและค้นหาว่าต้องทำอะไรบ้าง รวมทั้งการจดบันทึกข้อมูล การจัดทำข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลและการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทดลอง แล้วจึงให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผนที่จะหาคำตอบของกลุ่มตนเอง โดยครูให้คำปรึกษาใน

กรณีที่ผู้เรียนมีข้อสงสัย ถึงขั้นตอนนี้ผู้เรียนก็ได้คิดคำถามที่ตนเองอยากรู้ ออกแบบการทดลอง และวางแผนขั้นตอนต่างๆ ด้วยตนเอง ก่อนแยกย้ายกันไปแต่ละกลุ่มควรมีการมอบหมายกันว่าใครจะจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์อะไรมาบ้างในช่วงนี้

วันที่ ๓ ทำตามแผนที่วางไว้

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือที่เตรียมมาเพื่อทำการทดลองตามแผน ซึ่งแต่ละคนมีความกระตือรือร้นที่จะทดลองตามแผนที่ตนเองวางไว้ ระหว่างที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกำลังทำการทดลองอยู่นั้น ครูควรเดินไปรอบๆ ห้องเรียน เพื่อสังเกตและคอยระมัดระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนคอยดูแลกำกับผู้เรียนในการบันทึกข้อมูล

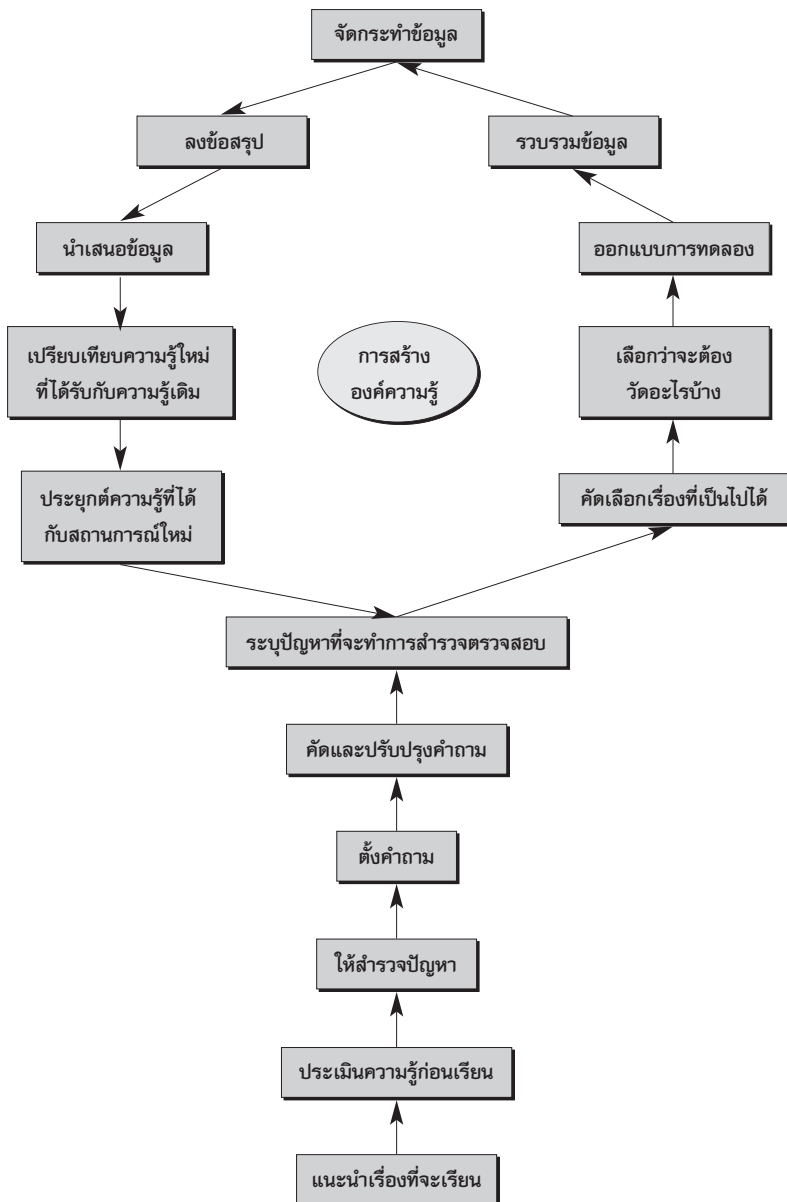
วันที่ ๔ จัดกระทำข้อมูล

เป็นวันที่ผู้เรียนนำข้อมูลของกลุ่มมาจัดกระทำ มีทั้งเป็นแบบตาราง แบบกราฟ และสรุปผล พร้อมทั้งวางแผนเพื่อเตรียมนำเสนอผลงานให้กลุ่มอื่นๆ ดูในวันรุ่งขึ้น พร้อมทั้งกำหนดว่าใครจะเป็นคนพูด โดยครูย้ำเตือนให้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการทดลองมานำเสนอและสรุปผล

วันที่ ๕ นำเสนอผลการศึกษา

วันนี้เป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่งของผู้เรียน เริ่มต้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้นำผลงานของกลุ่มไปนำเสนอ

รูปที่ ๒ กฎแห่งความสำเร็จ (Llewellyn, Douglas. ๒๐๐๘)

จะเห็นว่าการใช้เทคนิคเพื่อดึงเอาความรู้เดิมของผู้เรียนออกมา ทำให้ครูกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนได้คิดเรื่องต่างๆ ที่อยากรู้ และได้ลงมือทดลองเอง และประเมินผลสำเร็จของงานจากงานที่ทำพร้อมกับความรู้ที่ได้ ความสำเร็จของการสอนวิทยาศาสตร์จะสำเร็จได้เมื่อสามารถทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนมีความสนุกสนาน ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ แม้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่จะไม่ได้เรียน เพื่อไปประกอบอาชีพเป็นนักวิทยาศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้ไปใช้ในโลกลูกคนได้ นับว่าประสบความสำเร็จแล้วครับ เพราะนั่นแสดงว่าผู้เรียนได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ซึ่งเป็นสิ่งที่นานาชาติกำลังให้ความสนใจกับประชากรของตนเองว่าเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์มากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- Llewellyn, Douglas. (๒๐๐๗). *Inquire Within : Implementing Inquiry - Based Science Standards*. Corwin Press, Inc. California.
- Keeley, Page, et al. (๒๐๐๕). *Uncovering Student Ideas in Science : ๒๕ Formative Assessment Probes*. Vol ๑ Arlington, VA : NSTA Press.

การสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางการเห็น..... ด้วยกิจกรรมบูรณาการ

มรุคดี ชัยชนะ*

หาก จะปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง คงเป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยากนักสำหรับนักเรียนที่มีสายตาสปกติ แต่สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ครูผู้สอนจะต้องใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างประสบการณ์เรียนรู้ให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยอาศัยเทคนิคการสอนในหลายๆ รูปแบบ ตลอดจนการเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

จากการที่โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำวิจัยควบคู่กับการทำงาน ผู้เขียนและครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลเลือกที่จะพัฒนาลักษณะนิสัยการบริโภคผักและผลไม้ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ด้วยเห็นว่า

ช่วงปฐมวัยเป็นวัยรากฐานที่ต้องได้รับการพัฒนาถึงขีดสูงสุด ซึ่งอาหารมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลในการพัฒนาด้านต่างๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าเด็กๆ มักไม่ชอบรับประทานผักและผลไม้เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และจากการสังเกตพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่จะเลือกรับประทานอาหารที่ตนเองชอบ หลีกเลี้ยงที่จะไม่รับประทานผักและผลไม้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากลักษณะนิสัยในการรับประทานอาหารที่ไม่เหมาะสม การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผักและผลไม้ รวมถึงการได้รับการส่งเสริมการรับประทานผักและผลไม้จากผู้ปกครองน้อย ประกอบกับความบกพร่องทางการเห็นอาจมีส่วนทำให้นักเรียนไม่สามารถเห็นสีสันที่สวยงามของผักและผลไม้ต่างๆ

* ครู ค.ศ. ๒ โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่

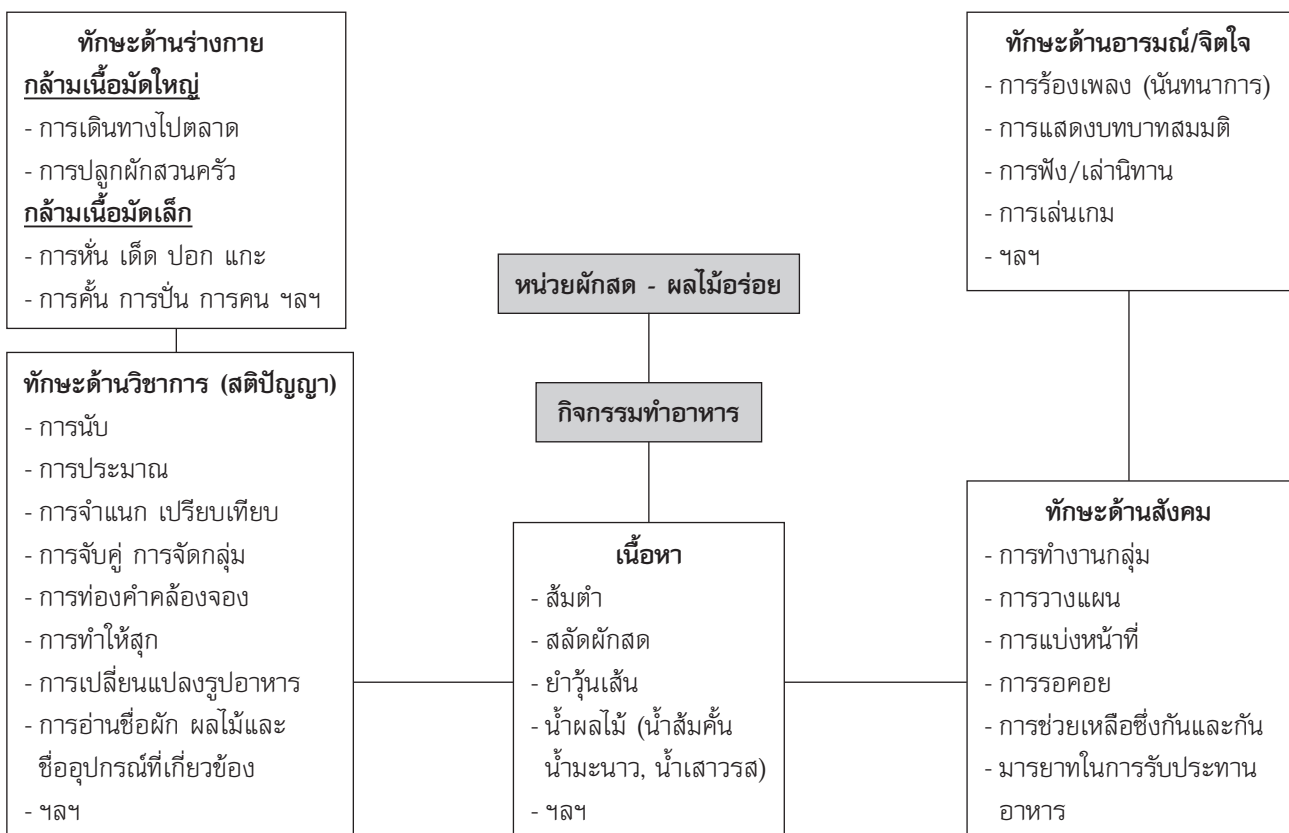
ผู้เขียนและครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลเลือกใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะนิสัยการบริโภคดังกล่าว โดยเห็นว่า การจัดกิจกรรมบูรณาการเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงและผสมผสานกระบวนการสอน การสร้างคุณธรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้การเรียนการสอนแบบบูรณาการยังเป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งนักเรียนจะเกิดความเข้าใจในความเป็นไปของโลกและวิธีปฏิบัติตนในสังคมด้วยการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้ที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่คณะ

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ เชื่อมโยงความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำความคิดรวบยอด เนื้อหา กระบวนการที่เรียนในวิชาหนึ่งให้นักเรียนมีความเข้าใจในอีกวิชาหนึ่งได้ ที่สำคัญ คือช่วยให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้

(Transfer of Learning) เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงจำเป็นต้องใช้ความรู้จากหลายสาขาวิชามาร่วมกันแก้ปัญหาหรือสร้างความรู้ (กรมวิชาการ. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๒, ๒๕๔๕)

ผู้เขียนและครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล จึงได้วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเริ่มจากการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ หน่วยฝึกสผลไม้อร่อย บูรณาการเข้ากับ ๔ ทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะสังคม ทักษะการดูแลช่วยเหลือตนเองและทักษะทางวิชาการ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถและวุฒิภาวะ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เหมาะสมตามศักยภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากการลงมือปฏิบัติจริงในทุกกิจกรรม (Learning by doing) และจัดทำแบบสังเกตพฤติกรรม การบริโภคอาหารของนักเรียนทุกมื้อ โดยขอความร่วมมือจากพี่เลี้ยงที่ดูแลนักเรียน และครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลในการบันทึกข้อค้นพบ เป็นการร่วมกันพัฒนา นักเรียนทั้งระบบ

ตัวอย่างแผนบูรณาการกิจกรรมทำอาหาร

ในการจัดกิจกรรมผู้สอนและผู้เรียนจะวางแผนร่วมกันในการเรียนรู้แต่ละเรื่อง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติในทุกกิจกรรม เช่น

- เราจะเพาะปลูกพืชผักสวนครัวอะไร
- เราจะประกอบอาหารอะไรดี
- เราจะต้องจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์อย่างไร

โดยทุกครั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะสอดแทรกเนื้อหาสาระ การให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของผักและผลไม้ที่นักเรียนได้รับประทานและพบมากในชีวิตประจำวัน ทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนและก่อนรับประทานอาหาร สำหรับกิจกรรมที่บูรณาการเข้ากับศิลปะเพื่อพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็ก โดยการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ทั้งสื่อของจริง ตัวอย่างของจำลองและสื่อภาพนูนเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา สัมผัสและสร้างจินตนาการเข้ากับสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ และถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานด้านศิลปะ การให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ ทั้งการประกอบอาหารซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนร่วมกันถึงอาหารที่จะทำ หลังจากนั้น นักเรียนจะเป็นผู้หาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องปรุงและส่วนผสมของอาหารดังกล่าว โดยครูแนะนำให้

นักเรียนศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น สอบถามบรรณารักษ์ห้องสมุด หรือสอบถามแม่ครัว เป็นต้น

นอกจากกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น การนำนักเรียนศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน โดยนักเรียนได้มีโอกาสนในการฝึกทักษะการเดินทางในสิ่งแวดล้อมและการสำรวจสถานที่ (Orientation & Mobility) การที่นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของแหล่งเรียนรู้ เห็นประโยชน์และคุณค่าของสิ่งที่ได้ศึกษา ซึ่งนอกจากจะสนุกสนานเพลิดเพลินกับการทัศนศึกษา นักเรียนยังได้รับความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกผักและผลไม้ชนิดต่างๆ

หลังจากผู้เขียนและครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลได้จัดกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกิจกรรมและนำผลของการบันทึกในแบบสังเกตมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมก่อนและหลังการใช้แผนกิจกรรมบูรณาการ และศึกษาข้อมูลระดับพฤติกรรมรายคน เพื่อดูความก้าวหน้าของการพัฒนาลักษณะนิสัยการบริโภคพบว่า หลังจากใช้แผนกิจกรรมบูรณาการนักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้เพิ่มขึ้นในทุกคน

ตาราง แสดงพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ ก่อนและหลังการใช้แผนกิจกรรมบูรณาการ (จำนวน ๑๒ ข้อ ๔๘ คะแนน)

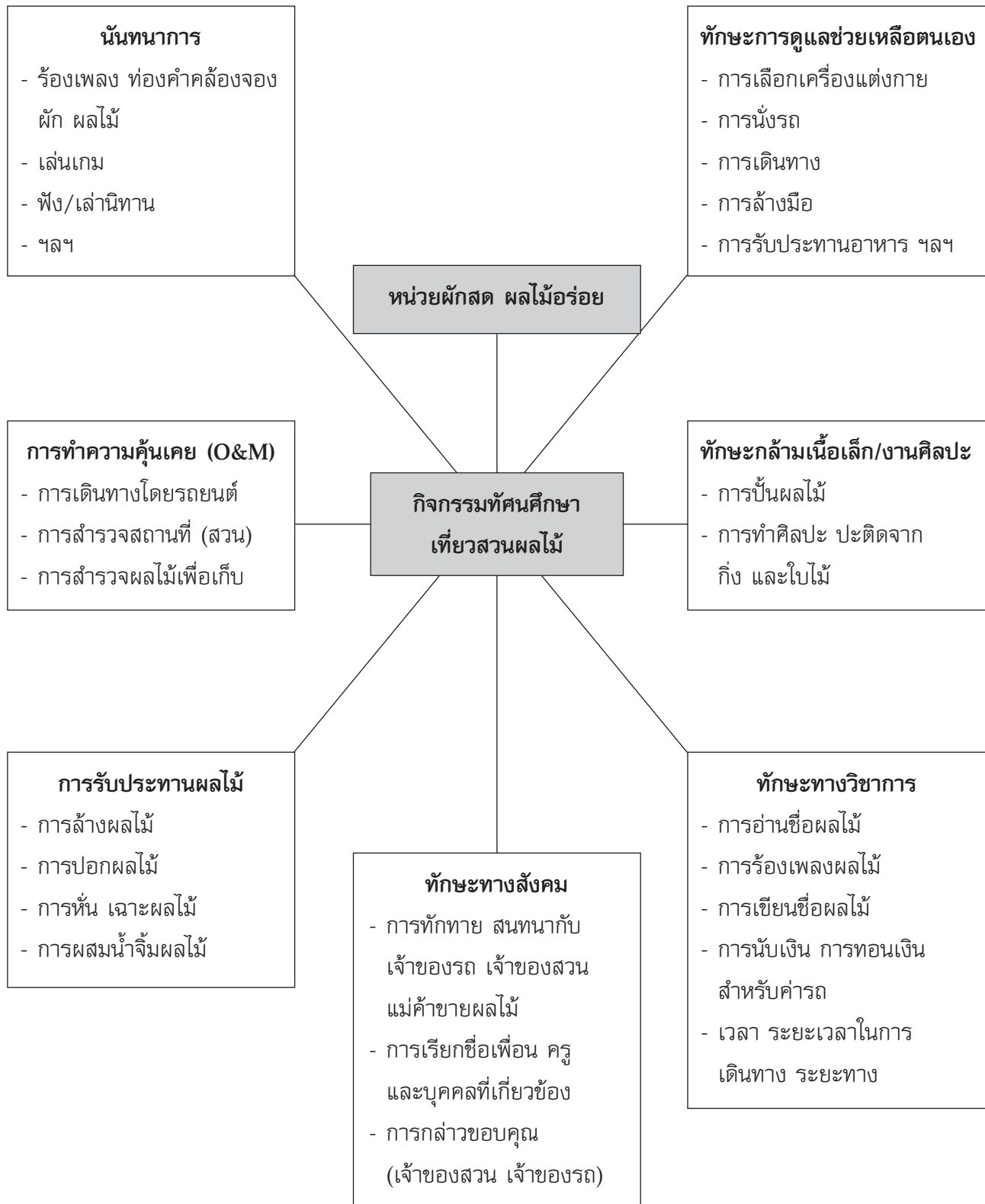
คนที่	ก่อนใช้แผน (คะแนน)	หลังใช้แผน (คะแนน)
๑.	๑๘	๓๖
๒.	๑๖	๓๙
๓.	๒๒	๔๑
๔.	๒๐	๔๓
๕.	๑๙	๔๓
๖.	๑๗	๔๔
๗.	๑๕	๓๑
๘.	๒๐	๓๙
๙.	๑๘	๓๔
๑๐.	๑๙	๔๓
๑๑.	๒๔	๔๘
๑๒.	๒๓	๔๘
๑๓.	๒๔	๔๘
๑๔.	๑๓	๓๕
๑๕.	๑๓	๔๐
๑๖.	๒๙	๔๘
๑๗.	๓๓	๔๕
๑๘.	๓๘	๓๙
๑๙.	๒๗	๔๑
๒๐.	๒๖	๓๐
๒๑.	๑๗	๓๙
๒๒.	๒๒	๓๑
๒๓.	๒๖	๔๑
๒๔.	๒๖	๓๑
๒๕.	๓๑	๔๓
X	๒๒.๒๔	๔๐
ร้อยละ	๔๖.๓๓	๘๓.๓๓

จากตารางแสดงข้อมูลคะแนนพฤติกรรมการบริโภคผักและผลไม้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในทุกคนแสดงให้เห็นว่า หลังจากใช้แผนกิจกรรมบูรณาการ ซึ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีลักษณะนิสัยในการบริโภคที่ดีขึ้น ทั้งนี้ครูผู้สอนได้ให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าของผักและผลไม้ที่มีต่อสุขภาพร่างกายของนักเรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมบูรณาการช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจใฝ่รู้ในทุกกิจกรรม การที่

นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงส่งผลให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีและมีความเข้าใจถึงความสำคัญของผักและผลไม้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและการเสริมแรงในการร่วมกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เห็นคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งที่ได้เรียนรู้ สามารถบอกเล่าได้ด้วยความภาคภูมิใจ ซึ่งเด็กในวัยนี้จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวด้วยการทำกิจกรรมด้วยตนเอง

“ดังนั้นการใช้แผนกิจกรรมบูรณาการที่ผู้เขียนและครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงสามารถช่วยพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำเป็นต้องอาศัยสื่อที่หลากหลาย ทั้งตัวอย่างของจริง การได้รับข้อมูลความรู้ต่างๆ รวมทั้งการปฏิบัติซ้ำบ่อยๆ จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง”

ตัวอย่างกิจกรรมทัศนศึกษา

โรงเรียนรู้... เด็กพิเศษ

บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

ประยัต นรังกา*

หลังจากที่ได้ศึกษาพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ผู้เขียนเองมีความรู้สึกที่ว่าต่อไปนี้คนพิการทุกประเภท คงจะมีคุณค่า และได้รับการพัฒนาอย่างแน่นอน เพราะได้เห็นภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างครบวงจร และครอบคลุมทุกกลุ่มจริงๆ แต่ก็ยังเกรงว่าท้ายที่สุดแล้วกฎหมายฉบับนี้จะเป็นที่พึ่งพิงที่แท้จริงของคนพิการได้หรือไม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบังคับใช้ที่

เข้มข้นและการออกกฎหมายลูก ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่างๆ มากมายที่จะตามมา ในประเทศของเราจะพบว่ามีกฎหมายมากมายที่ไม่สามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทำไมผู้เขียนจึงมีความรู้สึกที่ดีเช่นนั้นกับกฎหมายฉบับนี้ เพราะคนพิการจะได้รับประโยชน์มากมาย เช่น มาตรา ๒๐ คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็น

* ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๘

สาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา การฟื้นฟู การเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคม การเข้าถึงบริการสาธารณะ ข้อมูลข่าวสาร ล่ามภาษามือ การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การจัดสวัสดิการ เป็นต้น เหตุผลอีกประการคือ **เรื่องการจ้างงาน** ถ้าคนเรามีงานทำก็จะมีรายได้ เมื่อมีรายได้ก็พึ่งตนเองได้ ซึ่ง พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมมาจากพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งได้ถูกยกเลิกไปจากฉบับเดิมเรื่องของการจ้างงานคนพิการกำหนดให้สถานประกอบการถ้ามีพนักงาน ๒๐๐ คน ขึ้นไป ต้องจ้างคนพิการ ๑ คน และทุกๆ ๒๐๐ คน ก็ต้องจ้างคนพิการเพิ่มอีก ๑ คน คือ อัตราส่วนพนักงาน ๒๐๐ คน จ้างคนพิการ ๑ คน เช่นถ้ามี พนักงาน ๑,๐๐๐ คน ก็ต้องจ้าง ๕ คน เป็นต้น ถามว่าถ้าสถานประกอบการเหล่านั้นไม่จ้างงานคนพิการ มีทางเลือกอื่นอีกหรือไม่ ฉบับเดิม มีทางเลือกอยู่ทางเดียว คือ ต้องนำส่งเงินเท่ากับค่าแรงขั้นต่ำเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ แล้วถามต่อไปว่า ถ้าสถานประกอบการที่ไม่จ้างงานแล้ว ไม่ยอมนำส่งเงิน จะมีความผิดหรือไม่อย่างไร ตอบว่า ในกฎหมายที่ยกเลิกไปนั้น ไม่ได้กำหนดความผิดไว้

ส่วนฉบับนี้ กลับเขียนเรื่องการจ้างงานนี้ไว้มากมาย มีทั้งการสร้างแรงจูงใจ การให้ทุนและให้โทษที่ชัดเจน ขอยกตัวอย่างดังนี้

มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงาน ตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ นั้นหมายความว่า ต่อไปนี้เฉพาะสถานประกอบการของเอกชนเท่านั้น แต่หน่วยงานของรัฐ จะต้องรับคนพิการเข้าทำงานด้วย นั้นย่อมหมายถึง จำนวนคนพิการที่จะได้งานใหม่ จึงต้องเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างแน่นอน

ถ้าไม่จ้างงาน ยังมีวิธีอื่นให้เลือกอีก คือ มาตรา ๓๔ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดในมาตรา ๓๓ ให้ส่งเงินเข้ากองทุน ตามมาตรา ๒๔(๕)

ถ้าไม่จ้างงาน และไม่ยอมส่งเงิน ส่งล่าช้า หรือส่งไม่ครบถ้วน มีโทษหรือไม่ ในกฎหมายฉบับนี้บอกว่า ให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ประเด็นนี้ ก็จะทำให้เป็นตัวเร่ง เพราะยิ่งส่งล่าช้าไปก็ยิ่งเป็นผลเสียหายต่อสถานประกอบการต่างๆ

ในการนิยามสถานประกอบการใดหรือหน่วยงานของรัฐหน่วยใด ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเป็นผลดีต่อคนพิการจะได้รับอะไรนั้น กฎหมายฉบับนี้ได้ให้สิทธิพิเศษ คือ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุน ตามวรรค ๑ มีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษี **เป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือที่ส่งเข้ากองทุน แล้วแต่กรณี** ตามที่กฎหมายกำหนด แต่ถ้าในการกรณีที่สถานประกอบการใดหรือหน่วยงานของรัฐหน่วยใดไม่จ้างงานคนพิการและไม่นำส่งเงิน ยังมีทางเลือกอีกหรือไม่ ในกฎหมายฉบับนี้ยังมีทางเลือกให้เลือกอีก กล่าวคือ

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงาน ตามมาตรา ๓๓ หรือนายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุน ตามมาตรา ๓๔ หน่วยงานของรัฐ นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการนั้น **อาจให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้า หรือบริการ จัดจ้างเหมาะสมช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการ หรือดูแลคนพิการแทนก็ได้** ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ ประเด็นนี้มีความสำคัญมาก ซึ่งสิ่งที่ผู้เขียนมองเห็น คือ ผู้เขียนนึกไปไกลถึงว่า สมมุติว่ามีบริษัทหนึ่งมีคนงานเป็นพันคน

ตามกฎหมายสมมุติว่าต้องจ้างคนพิการ ๒๐๐ ต่อ ๑ คือ ๕ คน ถ้าจ้างสามารถนำเงินค่าจ้างมาคำนวณหักภาษีได้ ถ้าไม่จ้างก็ส่งเงินเข้ากองทุน ถ้าไม่ส่งอาจให้สัมปทานหรือจัดสถานที่ให้คนพิการมาจำหน่ายสินค้า (กรณีนี้คงจะเป็นสถานที่ เช่น ห้างแม็คโคร โลตัส บิ๊กซี เซเว่นอีเลฟเว่น ฯลฯ) หรือจ้างเหมาช่วงให้คนพิการทำงาน ซึ่งจะทำให้คนพิการมีงานทำมีรายได้ และช่วยเหลืออื่นใด คำว่าช่วยเหลืออื่นใด ก็เป็นการเปิดทางไว้วางใจพอสมควร รวมทั้งสุดท้าย คือ **ดูแลคนพิการ ประเด็นดูแลคนพิการนี้ ทำให้ผู้เขียนเอง คิดไปถึงกลุ่มเด็กพิการหรือคนพิการระดับรุนแรงที่มีฐานะยากจน** ซึ่งกลุ่มนี้น่าสนใจมาก ปัจจุบันศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดต่างๆ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดต่างๆ มีข้อมูลเกี่ยวกับเด็กพิการที่มีความพิการระดับรุนแรงช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และครอบครัวมีฐานะยากจน มีอยู่จำนวนมากในทุกจังหวัด บางคนได้รับเบี้ยยังชีพเพียงเดือนละ ๕๐๐ บาท ซึ่งไม่พอต่อการดำเนินชีวิต และบางคนไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือเลย ปัญหาเด็กพิการระดับรุนแรงและยากจนนี้ เป็นปัญหาที่ศูนย์การศึกษาพิเศษยังหาทางออกที่ติไม่ได้ บางครั้งจัดการศึกษาโดยครอบครัว แต่เมื่อเจาะลึกลงไปแล้วต้องยอมรับว่ามีปัญหาอื่นๆแทรกซ้อนเข้ามามากมาย เช่น ครอบครัวฐานะยากจน พ่อแม่ไม่มีความรู้ ไม่มีเวลาต้องไปทำงานหาเลี้ยงชีพ บ้านอยู่ห่างไกล ครอบครัว

แตกแยก สภาพที่อยู่อาศัยไม่เอื้อ บางครอบครัวมีคนพิการ ๒-๓ คน แต่มีคนทำงานหาเงินเพียงคนเดียว เป็นต้น ดังนั้น จากกฎหมายฉบับนี้ ฝ่ายหนึ่ง หมายถึงสถานประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎหมาย คือ นำส่งเงินเข้ากองทุนฯ ฝ่ายหนึ่งเป็นครอบครัวเด็กพิการรุนแรง ยากจน ต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก ถ้าเราสามารถทำให้ผู้ที่ต้องให้ มาพบกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก นอกจากทั้งสองฝ่ายจะได้ทำหน้าที่และได้รับประโยชน์แล้ว เจ้าของสถานประกอบการคงจะเกิดความรู้สึกที่ดีและเป็นบุญมหาศาล เพราะสมมุติว่า สถานประกอบการต้องจ้างงานคนพิการ ๕ คนแต่ไม่จ้าง ต้องส่งเงินเข้ากองทุนเท่ากับค่าจ้างคนพิการ ๕ คน แต่ไม่ส่ง ก็เลือกวิธีดูแลคนพิการรุนแรงและยากจน ๕ คนหรือ ๕ ครอบครัวแทน อย่างนี้เป็นต้น ถ้าเราเขียนหลักเกณฑ์วิธีการว่าสถานประกอบการจ่ายเงินให้ครอบครัวเป็นรายเดือน แล้วนำหลักฐานนั้นส่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นหลักฐานว่าได้ดำเนินการแล้ว เจ้าของเงินที่เป็นสถานประกอบการก็จะรู้ได้อย่างชัดเจนว่าเงินของตนเองนั้นมอบให้กับใคร ครอบครัวไหน อาจจะให้มารับหรือไปมอบด้วยตนเอง เมื่อ ๒ ฝ่ายได้มาเจอกัน อย่างนี้จะเป็นการช่วยเหลือที่ยั่งยืนและยาวนาน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลคนพิการก็ได้รับคำตอบแทนเมื่อได้รับคำตอบแทน ต้องดูแลและพัฒนาศักยภาพเด็กพิการรุนแรงให้ดี จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม

เมื่อดูแลดีการช่วยเหลือก็ต่อเนื่อง และอย่าลืมส่งรายงานการพัฒนาหรือรูปถ่ายของเด็กพิการและครอบครัวให้สถานประกอบการทราบด้วยเป็นระยะๆ สิ้นปีอาจจะมีการขอบคุณไปให้เขาด้วย ถ้าทำแบบนี้ ผู้เขียนคิดว่าผู้ประกอบการเองก็คงจะดีใจ รู้ว่าเงินที่ให้ไปนั้นมีประโยชน์และถึงเด็กพิการจริงๆ เมื่อสถานประกอบการได้รับรายงานการพัฒนาก็จะยิ่งดีใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เขียนคิดว่าผลที่ตามมาบางทีนอกจากเงินที่สถานประกอบการต้องจ่ายตามกฎหมายกำหนดแล้ว ครอบครัวเด็กพิการรุนแรง ยากจน อาจจะได้รับ ความเมตตาช่วยเหลืออื่นๆ จากผู้ประกอบการนั้นอีกมากมาย คำว่า **ดูแลคนพิการ** ตามกฎหมายฉบับนี้ ผู้เขียนเห็นประโยชน์จะเกิดกับกรณีเด็กพิการระดับรุนแรง และครอบครัวยากจนจริงๆ จึงขอสนับสนุนให้มีการออกหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการจะได้กำหนดในระเบียบ **ให้ชัดเจนและครอบคลุมถึงเด็กกลุ่มนี้ด้วย**

ส่วนประเด็นที่ว่าให้**สัมปทาน จัดสถานที่ให้คนพิการมาจำหน่ายสินค้า** ก็จะช่วยเหลือได้ ในกลุ่มคนพิการที่ช่วยเหลือตัวเองได้และมีความสามารถผลิตผลงานมากมาย ไม่ว่าจะเป็นงานศิลปะ การปั้น ตกแต่ง งานไม้ ช่อมเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ซึ่งมีอยู่มากมาย ที่คนพิการได้ฝึกฝนและผลิตชิ้นงานออกมา แต่ขาดโอกาสนำเสนอหรือขายในท้องตลาด ประเด็นนี้จะเห็นว่าเป็นทางเลือกให้สถานประกอบการต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และสามารถสร้างแรงจูงใจให้คนพิการได้มุ่งมั่น อดทน ฝึกฝนงานอาชีพต่างๆ มีกำลังใจได้เป็นอย่างดี

ในกรณีที่สถานประกอบการที่ไม่ยอมปฏิบัติตามที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้นั้น มีการกำหนดบทลงโทษไว้ กล่าวคือ

มาตรา ๓๖ เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้**อายัดทรัพย์สิน**ของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ซึ่งไม่ส่งเงินที่จะต้องส่ง

ตามมาตรา ๓๔ การออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้อีกเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการนำเงินส่งเข้ากองทุนหรือส่งเงินที่ค้างจ่ายภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการได้รับหนังสือนั้น

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ออกระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการอายัด ทั้งนี้ **ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม** ซึ่งประเด็นนี้ผู้ประกอบการคงจะไม่ชอบเอามากๆ และคงไม่อยากจะเสี่ยงกับเรื่องนี้แน่นอน แต่ก็ยังไม่พบว่า ถ้าหน่วยงานราชการไม่รับ ไม่จ้างคนพิการแล้ว จะมีบทลงโทษอะไร ประเด็นนี้น่าจะเขียนไว้ด้วย

นอกจากการลงโทษในลักษณะการอายัดทรัพย์สินแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังระบุให้มีการลงโทษทางสังคมอีกด้วย กล่าวคือ **มาตรา ๓๔** ให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติประกาศโฆษณาข้อมูลการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ ตาม**มาตรา ๓๓ ๓๔ ๓๕** ต่อสาธารณะอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง นั้นหมายความว่า สถานประกอบการใดทำดีก็จะได้รับการยกย่องสรรเสริญ มีภาพลักษณ์ที่ดีงามในสังคม สถานประกอบการใดไม่ยินยอมปฏิบัติตามจะมีผลกระทบต่อชื่อเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานประกอบการที่ผลิตสินค้าที่ผู้คนรู้จักกันโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ เครื่องดื่ม อาหาร ฯลฯ ต่างก็คงไม่ต้องการให้สังคมได้รู้ว่า บริษัทตัวเองเป็นบริษัทที่ไม่ยอมช่วยคนพิการตามกฎหมายกำหนด ซึ่งอาจจะกระทบกระเทือนถึงภาพลักษณ์ของสินค้าตนเองก็ได้ จึงไม่มีใครจะเสี่ยง เพราะภาพลักษณ์ทางสังคมนั้น ถ้าได้เสียไปแล้วแก้ไขได้ยาก นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดว่า

ในกรณีที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐพิจารณาให้สัมปทานการส่งเสริมการลงทุน การประกาศเกียรติคุณ สินเชื่อ รางวัล เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดแก่นายจ้างหรือสถานประกอบการใด ให้นำข้อมูลที่ได้ประกาศตามวรรคหนึ่งไปประกอบการพิจารณาด้วย จึงนับได้ว่าประกาศฉบับนี้มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโอกาสที่สถานประกอบการต่างๆ จะให้ความร่วมมือจึงมีสูงมาก ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงก็คือ คนพิการประเภทต่างๆ ก็จะได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน

ที่น่ายินดีอีกประการหนึ่ง คือ ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ยกระดับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงหรือเจ้าภาพหลัก ในมาตรา ๑๒ คือ ให้มี**สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ** โดยมีเลขาธิการซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบุคลากรในสำนักงาน และมีคณะกรรมการระดับชาติที่มีท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

โดยตำแหน่งเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อน

ประเด็นสุดท้ายที่ขอกล่าวถึงคือ มาตรา ๒๓ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้น เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” ขึ้น ซึ่งจะมีรายได้มาจากหลายแหล่ง เช่น การออกสลากพิเศษ หรือรายได้จากภาษีของสินค้าบางชนิดที่เป็นต้นเหตุแห่งความพิการ ดังนั้นถ้ารัฐบาลเห็นประโยชน์ในการพัฒนาคนพิการซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ ออกกฎหมายลูก เช่น พระราชกฤษฎีกา หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบต่างๆ ให้สนองเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างจริงจังและจริงใจ ผู้เขียนมีความเชื่อว่า ด้วยกฎหมายฉบับนี้ คนพิการไทยหลายล้านคน จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน ยกเว้นผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นว่า เรื่องนี้ไม่สำคัญ การประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการทุกครั้ง จึงมีแต่ผู้แทนเข้าร่วมประชุม การขับเคลื่อนกฎหมายนำไปสู่การปฏิบัติ อาจจะได้ไม่ผล ผู้รับกรรมและใช้กรรมก็จะเป็นคนพิการต่อไป

ได้ใช้เวอร์ หรือกรรม ที่ทำแล้ว
จึงแนแนว ขอใช้สิทธิ์ตามกฎหมาย
ขอยื่นหยัด ลู่อต่อ จนซีพวาย
ฝากความหมาย “เท่าเทียมกัน” ในสังคม

(บทความนี้ เป็นการมองบางมุมของกฎหมายตามความรู้สึกของผู้เขียนเท่านั้น สาระทั้งหมด
อ่านได้ที่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐)

เกาะติด หลักสูตร

จาก “หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔” สู่ “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑”

เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ*

หลักสูตร การศึกษาระดับชาติ ทำหน้าที่สำคัญหลายประการ หลักสูตรในฐานะเป็น **“เข็มทิศ”** ที่ชี้ทางไปสู่เป้าหมายคุณภาพของผู้เรียน โดยรวมที่ชาติมุ่งหวัง ให้ทุกภาคส่วนเห็นเป้าหมายอันเป็นจุดร่วมที่ต้องการไปให้ถึงฝั่งฝันร่วมกัน หลักสูตรในฐานะเป็น **“แผนที่”** ที่ช่วยให้เห็นเส้นทางในการพัฒนาที่ต้องใช้ร่วมกับการเดินทางไกล เพื่อให้ทุกฝ่ายเดินทางไปสู่เป้าหมายทิศทางเดียวกัน หลักสูตรในฐานะเป็น **“พิมพ์เขียว”** ที่แสดงให้เห็นโครงสร้างการจัดหลักสูตร และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในมิติต่างๆ ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปขยายรายละเอียด ลงมือปฏิบัติจริง และนำไปสู่ผลที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอิงอาศัยปัจจัยต่างๆ มากมาย หลักสูตรซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนนั้นด้วย จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งนำข้อมูลจากการปฏิบัติในชั้นเรียนมาสะท้อนย้อนกลับเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมเพิ่มมากขึ้น

ข่าวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญเรื่องหนึ่ง คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่ง

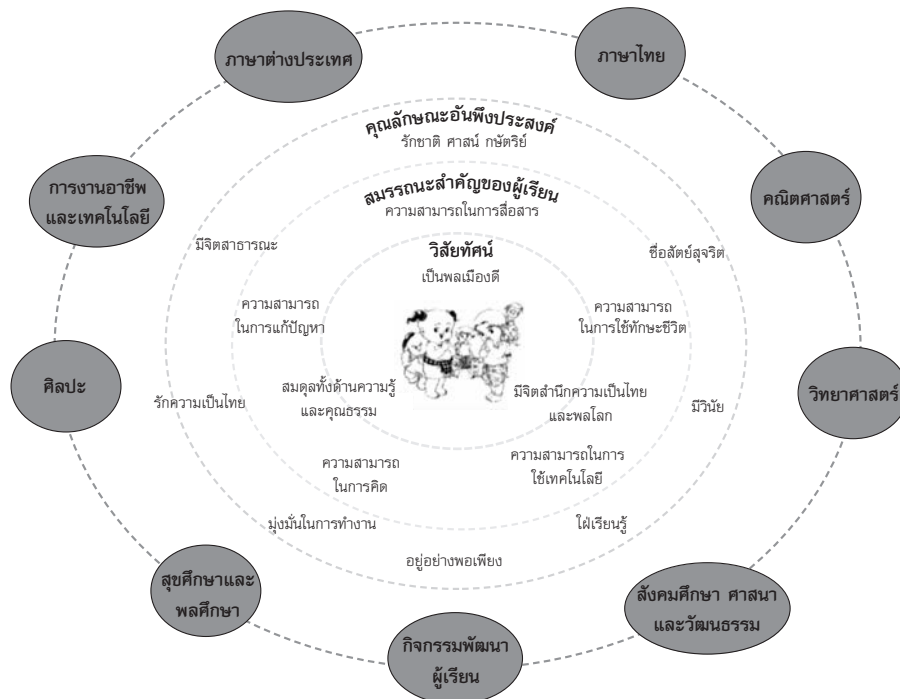
นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ ๒๙๓/๒๕๕๑ ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ หลังจากนั้นได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักสูตรและแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงขอเสนอข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งเส้นทางในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ทราบข้อมูลที่สำคัญและวางแผนการนำไปสู่การปฏิบัติได้ในทิศทางเดียวกัน

หลักสูตรฉบับใหม่มีเจตนารมณ์ที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรเดิมไปสู่การปฏิบัติ วางกลไกต่างๆ ที่ช่วยลดภาระในการทำงานของสถานศึกษา และเอื้อต่อการดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรโดยรวมมากขึ้น ทั้งนี้ได้พยายามจัดทำโครงสร้างและองค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตรให้มีความชัดเจน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกัน และนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น หลักสูตรใหม่นี้จึงได้ขยายรายละเอียดในองค์ประกอบของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้คณะพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ขั้น

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พื้นฐานประสงค์ใช้ชื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๒๗ (๑) “ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความ เป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต

และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ” และคณะที่ปรึกษาด้านกฎหมายได้ให้คำแนะนำเพื่อให้ ชื่อหลักสูตรขบด้วยหลักการและกฎหมาย จึงให้ใช้ ชื่อหลักสูตรฉบับใหม่นี้ว่า “หลักสูตรแกนกลาง การ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑”

ประเด็นสำคัญในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีประเด็นสำคัญที่มีการปรับเปลี่ยน และเพิ่มเติมจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ได้แก่ (๑) การกำหนดรายละเอียด คุณภาพผู้เรียน (๒) การกำหนดระดับการศึกษา (๓) การ จัดโครงสร้างเวลาเรียน (๔) การทบทวนมาตรฐาน และกำหนดตัวชี้วัด (๕) การวัดและประเมินผลการ จัดการเรียนรู้ และ (๖) การบริหารจัดการหลักสูตร รายละเอียด ดังนี้

๑. กำหนดคุณภาพนักเรียน อันเป็นเป้าหมาย ที่หลักสูตรปรารถนา ให้ทุกภาคส่วนเห็นภาพชัดเจน ตรงกัน โดยมีการกำหนดเป็นจุดหมาย และขยาย รายละเอียดในส่วนของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ได้แก่

๑) ความสามารถในการสื่อสาร ๒) ความสามารถในการ คิด ๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา ๔) ความ สามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ ๕) ความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่

๑) รัก ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์สุจริต ๓) มีวินัย ๔) ใฝ่เรียนรู้ ๕) อยู่อย่างพอเพียง ๖) มุ่งมั่นใน การทำงาน ๗) รักความเป็นไทย และ ๘) มีจิตสาธารณะ

นอกเหนือจากการพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพตามมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว ผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาพัฒนาสมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยทำความเข้าใจ และเลือกวิธีการพัฒนา ผสานเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งนี้ หน่วยงานการศึกษาในระดับท้องถิ่น และสถานศึกษา

สามารถพิจารณาเพิ่มเติมรายละเอียดอื่นๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ ภูมิสังคม และปัจจัยอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นได้

ในการนำจุดหมาย สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจคำสำคัญและข้อความในหลักสูตรให้มีความกระจ่างและชัดเจน แสวงหาแนวทางในการพัฒนา ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยสามารถดำเนินการได้ ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่ส่วนกลางให้ความหมายคำสำคัญในจุดหมาย สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน แนวทางการพัฒนาและการประเมิน ให้สถานศึกษาเลือกไปใช้ในการดำเนินการให้เหมาะสมกับลักษณะของสถานศึกษาของตน

แนวทางที่สถานศึกษาหรือกลุ่มของสถานศึกษา รวมกันดำเนินการสร้างความชัดเจนในคำสำคัญในจุดหมาย สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ออกแบบแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน มีการดำเนินการและปรับปรุงจนกระทั่งมีความสอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของสถานศึกษา ทั้งนี้ใช้กระบวนการจัดการความรู้มาช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

การประสานการดำเนินการทั้ง ๒ ลักษณะ จะช่วยให้การนำจุดหมาย สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติ และเกิดผลกับผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ช่วยให้เกิดความเป็นเอกภาพในเป้าหมายที่ต้องการ และมีแนวทางปฏิบัติที่หลากหลาย เหมาะสมกับสภาพบริบทที่แตกต่างกันไป

๒. กำหนดระดับการศึกษาออกเป็น ๓ ระดับ ระดับประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ ๑-๖) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖) แทนการเรียกช่วงชั้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ลักษณะเฉพาะของการจัดการหลักสูตร และลักษณะการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

ระดับประถมศึกษา เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัวเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ

๓. การจัดเวลาเรียนและโครงสร้างเวลาเรียน ในระดับประถมศึกษาให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี และเรียนวันละไม่เกิน ๕ ชั่วโมง ส่วนระดับมัธยมศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้จัดเป็นรายภาค เรียนวันละไม่น้อยกว่า ๖ ชั่วโมง และใช้ระบบหน่วยกิต มีการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานเพื่อให้สถานศึกษาใช้เทียบเคียงและจัดยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม มีการกำหนดเวลาเรียนเพิ่มเติมเพื่อให้สถานศึกษาจัดเพิ่มในรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้เรียนได้ทำ “กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์” เพิ่มเติมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำประโยชน์แก่สังคม และเรียนรู้โลกของความเป็นจริงในสังคมมากขึ้น โดยกำหนดเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

- ระดับประถมศึกษา (ป.๑-๖) รวม ๖ ปี จำนวน ๖๐ ชั่วโมง

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) รวม ๓ ปี จำนวน ๔๕ ชั่วโมง

- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔-๖) รวม ๓ ปี จำนวน ๖๐ ชั่วโมง

๔. การทบทวนมาตรฐานในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ มีการปรับ

ภาษา และหลอมรวมบางมาตรฐานให้มีความเหมาะสมมากขึ้น โดยมีการปรับลดจำนวนมาตรฐานการเรียนรู้จาก ๗๖ มาตรฐาน เป็น ๖๗ มาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการจัดลำดับเส้นพัฒนาการของความรู้ กระบวนการ คุณธรรมและจริยธรรมไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ นำเสนอเป็น “ตัวชี้วัดขั้นปี” สำหรับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และ “ตัวชี้วัดช่วงชั้น” สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้

ตัวชี้วัดนี้กำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ วัดประเมินคุณภาพผู้เรียนเมื่อผ่านระดับชั้นต่างๆ ใช้ในการเทียบโอนเมื่อผู้เรียนมีการย้ายสถานศึกษาหรือเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา รวมทั้งใช้ในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวม ในหลักสูตรนี้จึงมีการกำหนดรหัสของตัวชี้วัดขั้นปีและตัวชี้วัดช่วงชั้นไว้เพื่อใช้ในการดำเนินการต่างๆ ดังกล่าว

สาระ/มาตรฐาน และตัวชี้วัดขั้นปี/ช่วงชั้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้	สาระ	มาตรฐาน	จำนวนตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้น										รวม
			ระดับประถมศึกษา						ระดับ ม.ต้น			ระดับ ม.ปลาย	
			ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔-๖	
ภาษาไทย	๕	๕	๒๔	๒๖	๒๙	๓๒	๓๓	๓๕	๓๔	๓๐	๓๘	๓๗	๓๑๘
คณิตศาสตร์	๖	๑๔	๑๖	๑๖	๑๘	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๒๑	๒๑	๒๑	๑๙๓
วิทยาศาสตร์	๘	๑๓	๑๘	๒๒	๒๗	๓๒	๓๓	๓๓	๒๙	๒๙	๒๗	๓๕	๒๘๕
สังคมศึกษาฯ	๕	๑๑	๑๖	๒๓	๒๘	๒๑	๓๔	๓๗	๔๒	๓๗	๔๐	๖๗	๓๔๕
สุขศึกษาฯ	๕	๖	๓๒	๓๔	๓๙	๓๘	๓๗	๓๙	๔๕	๔๔	๔๙	๖๓	๔๒๐
ศิลปะ	๓	๖	๑๕	๒๑	๑๘	๑๙	๒๕	๒๒	๒๓	๒๕	๒๔	๒๙	๒๒๑
การงานฯ	๔	๔	๑๘	๒๓	๒๙	๒๙	๒๗	๒๗	๒๗	๒๗	๓๒	๓๙	๒๗๘
ภาษาต่างประเทศ	๔	๘	๕	๑๐	๘	๑๐	๑๓	๑๓	๙	๑๔	๑๒	๒๙	๑๒๓
รวม	๔๐	๖๗	๑๔๔	๑๗๕	๑๙๖	๒๐๑	๒๒๒	๒๒๖	๒๒๙	๒๒๗	๒๔๓	๓๒๐	๒,๑๘๓

ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ให้ใช้ตัวชี้วัดแทน “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” ซึ่งช่วยลดจำนวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังลงไป ช่วยให้ผู้สอนมีเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างลุ่มลึก ผ่านการได้สัมผัส สัมพันธ์ เผชิญสถานการณ์ ลงมือกระทำ เพื่อสร้างความรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ นำเสนอความรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอันเป็นความมุ่งหวังปลายทางของหลักสูตร

๕. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ในระดับชั้นเรียนเน้นการประเมินตามสภาพจริงให้มีการรายงานเป็นระดับคุณภาพของผู้เรียนมากขึ้น เพื่อให้เห็นเส้นทางในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและใช้ผลการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ส่วนการประเมินระดับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และการประเมินระดับชาติ ยังคงใช้แนวทางการประเมินตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ แต่มีการขยายรายละเอียดและแนวปฏิบัติให้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งในเรื่องการตัดสินผลการเรียน การให้ระดับผลการเรียน การเลื่อนชั้น

การเข้าชั้น การรายงานผลการเรียน และการเทียบโอน ผลการเรียน ทั้งนี้ส่วนกลางได้จัดทำเอกสารประกอบ หลักสูตรในส่วนของแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผล รวมทั้งจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อให้ระดับสถานศึกษาปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ และมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจนมากขึ้น

๖. การบริหารจัดการหลักสูตร ได้มีการกำหนดภารกิจของเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในระดับท้องถิ่นในการสนับสนุน ดูแล ช่วยเหลือสถานศึกษา ในสังกัดเพิ่มมากขึ้น โดยให้มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน โดยเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นอัตลักษณ์ วัฒนธรรม สภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ผ่านสิ่งที่มีความหมาย สอดคล้องกับชีวิตและ สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ เพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตร ด้วยการวิจัยและพัฒนา ให้เขตพื้นที่การศึกษาได้เข้าไป เรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการศึกษาใช้ กระบวนการชี้แนะเพื่อให้ครูได้คิดไตร่ตรองเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ของตนเอง ใช้กลไกการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้โดยการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน (school-based training) มีการสังเกตการสอน และประชุมนิเทศย้อนสะท้อนผลการสอนของคณะครู โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ เพื่อนชี้แนะเพื่อน (peer-coaching) การศึกษาชั้นเรียน (lesson study) ให้ ครูได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้เขต พื้นที่และหน่วยงานในระดับท้องถิ่นยังมีบทบาทใน การประเมินเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาโดยรวมด้วย

แนวทางการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ รวมทั้งแผนงาน

ที่จะนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษา ดังนี้

๑. การประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานได้จัดทำเว็บไซต์ชื่อ www.curriculum44.com และ www.curriculum44.net เพื่อนำเสนอข้อมูล ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ เมื่อเอกสารหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตรจัดทำรูปเล่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำเสนอไว้ให้ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดไปศึกษาหรือ ใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป นอกจากนี้ กำลังจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรในรูป แผ่นพับและโปสเตอร์สำหรับบุคคลที่สนใจทั่วไปด้วย

ในขณะเดียวกันเอกสารประกอบหลักสูตร ต่างๆ กำลังอยู่ในระหว่างการจัดพิมพ์เพื่อขยาย รายละเอียดและกำหนดแนวปฏิบัติในการนำหลักสูตร ไปใช้ที่ชัดเจน ได้แก่

(๑) เอกสารตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลาง จัดแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็น เอกสาร ๘ เล่ม เอกสารเหล่านี้ให้ข้อมูลความสำคัญ ความรู้และความสามารถในกลุ่มสาระการเรียนรู้ รายละเอียดเกี่ยวกับตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ ที่ จัดเรียงตามลำดับชั้นให้ผู้สอนได้เลือกใช้ในการจัดการ เรียนรู้

(๒) เอกสารแนวทางดำเนินการใช้หลักสูตร จำนวน ๓ เล่มคือ แนวทางบริหารจัดการหลักสูตร แนวทางจัดการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและ ประเมินผล ให้ข้อมูลสำคัญที่จะเป็นแนวทาง และ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตร จะมีการดำเนินการประชุมสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องใน ระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา นอกจากนี้จะมีการประชุมชี้แจงให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ที่จัดการศึกษาระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน รวมทั้งคณิต และหัวหน้าภาควิชาหลักสูตร และการสอนของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จากสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปเตรียมการพัฒนา นิสิตนักศึกษา และเป็นภาคีเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่ การศึกษาหรือสถานศึกษาต่อไป ในขณะเดียวกัน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้ไปเป็น วิทยากรด้านหลักสูตรให้แก่หน่วยงานต่างๆ ด้วย

๒. การเตรียมการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ในส่วนของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็น หน่วยงานที่มีการกิจตามทีระบุไว้ในหลักสูตร สนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งให้ใช้ หลักสูตรสำหรับโรงเรียนทั่วไปทั่วประเทศในปีการศึกษา ๒๕๕๓ ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานจะจัดให้มีการนำร่องในโรงเรียนต้นแบบและ โรงเรียนที่มีความพร้อมการใช้หลักสูตรเข้ามาร่วม กระบวนการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวทางของหลักสูตร โดยจะเริ่มใช้หลักสูตรในปีการศึกษา ๒๕๕๒ ซึ่งจัดให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้าไปร่วมเรียนรู้และพัฒนา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่เป็น รูปธรรม มีการขับเคลื่อนคุณภาพด้วยการวิจัยและ พัฒนา ทั้งนี้ระดับประถมศึกษาเริ่มใช้พร้อมกันตั้งแต่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ส่วนระดับมัธยมศึกษา เริ่มที่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แล้วทยอยใช้ไปทีละระดับชั้น

โรงเรียนทั่วไปจะเริ่มใช้ในปีการศึกษา ๒๕๕๓ โดยในระยะเวลาเตรียมการนั้น โรงเรียนก็ สามารถทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาบุคลากร หรือเข้าไปร่วมเรียนรู้ในโรงเรียนต้นแบบ ในส่วนของ การใช้หลักสูตรเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับโรงเรียน ต้นแบบการใช้หลักสูตร คือเริ่มที่ระดับประถมศึกษา พร้อมกันทุกชั้น ระดับมัธยมศึกษาเริ่มที่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และมัธยมศึกษาปีที่ ๔

นอกจากการสนับสนุนส่งเสริมเรื่องเอกสาร

และคู่มือต่างๆ ที่จะช่วยให้สถานศึกษามีแนวทางใน การปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้นแล้ว ยังมีการจัดวิทยากร พี่เลี้ยงที่สามารถจัดการอบรม และให้คำแนะนำในการ ปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรในระดับสถานศึกษา โดย วิทยากรดังกล่าวเป็นกลุ่มของนักวิชาการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น ศึกษานิเทศก์ที่ดูแลกลุ่มสาระการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผลในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ในส่วนของ ทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนจะมี การดำเนินการจัดทำเรื่องศูนย์การเรียนรู้สำหรับครู เพื่อให้มีโอกาสได้มาศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ร่วมกัน วางแผนการสอน เสวนาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ในระดับชั้นเรียน รวมไปถึงจนถึงการสนับสนุนให้มีกลุ่ม หรือเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในการ ช่วยเหลือกันด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินการใช้หลักสูตร ดังกล่าวนี้นี้จะเป็นการจุดประกายให้ทุกฝ่ายกลับมาทบทวน หลักสูตรอันเป็นเอกสารที่แสดงเจตนารมณ์ในการ พัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ และใช้เป็นกลไกใน การขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบ ทั้งนี้ มุ่งหวังว่าประสบการณ์และบทเรียนดีๆ จากโรงเรียน ที่ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรในปีการศึกษา ๒๕๕๒ จะ ช่วยให้โรงเรียนอื่นๆ พัฒนางานด้านหลักสูตรได้อย่าง มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมีทั้งโรงเรียนที่สามารถ เป็นพี่เลี้ยง เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านหลักสูตรในระดับ เขตพื้นที่การศึกษา และมีเวลาเตรียมการอย่างน้อย หนึ่งปีการศึกษา

อย่างไรก็ตามในการดำเนินการอาจมีอุปสรรค ปัญหา หรือผลกระทบบ้าง ซึ่งหากได้เสนอแนะและ แสวงหาวิธีการแก้ไขร่วมกัน ก็จะช่วยขจัดอุปสรรค ต่างๆ ลงไปได้ โดยให้พิจารณาเรื่องต่างๆ ที่ผ่านพบ เข้ามาในการจัดการศึกษาเป็นมิติของการเรียนรู้ ซึ่ง เราสามารถเรียนรู้หรือได้บทเรียนจากสิ่งที่เป็นทั้งสิ่งที่ ประสบความสำเร็จหรือเป็นข้อผิดพลาดได้เสมอ

/สันทัด..

การปฏิรูปการเรียนรู้การสอน

การจัดการศึกษาทางเลือก (Alternative Education) : กรณีศึกษา ในมลรัฐวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา

สันติสุข สันติศาสนสุข*

การจัดการศึกษาของมลรัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญให้มีทักษะความสามารถพื้นฐานมากกว่าความรู้ที่อยู่ในสาระการเรียนรู้หลัก โดยจะเน้นบูรณาการความรู้ ความเข้าใจในระดับสูง เชื่อมโยงเนื้อหาข้ามสาระการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ ประกอบด้วย

๑. ความตระหนักในภาวะของโลก
๒. ความรู้เกี่ยวกับการเงิน และ เศรษฐศาสตร์
๓. ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง
๔. ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ

หน่วยงานทางการศึกษามีเป้าหมายในการเตรียมคนให้มีทักษะการเรียนรู้ เพื่อการมีชีวิตที่ซับซ้อนอยู่ในสภาพแวดล้อมการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเต็มไปด้วยเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม ข้อมูลจำนวนมาก และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คนในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างชาญฉลาด มีทักษะการคิดและสามารถทำงานได้อย่างหลากหลาย มีความยืดหยุ่น สามารถควบคุมตัวเองได้ มีทักษะในการปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติ

อย่างไรก็ตามการศึกษาในรูปแบบปกติยังไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนและไม่ครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกกลุ่มได้ ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม ปัญหาส่วนตัวของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยไม่สามารถอยู่ในระบบการศึกษาได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่ำในระดับ High School หน่วยงานทางการศึกษาอันได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น จึงได้ดำเนินการจัดการศึกษาทางเลือกรองรับความต้องการพิเศษของเด็กและเยาวชนในมลรัฐวิสคอนซิน

การศึกษาทางเลือก (Alternative Education) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในส่วนของโรงเรียนและการให้บริการทางการศึกษาที่มีอยู่ไม่สามารถตอบ

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สนองความต้องการหรือไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ข้อจำกัดและความต้องการพิเศษของผู้เรียนในแต่ละลักษณะได้ การศึกษาทางเลือกเป็นการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญอย่างแท้จริง โดยโรงเรียน ครูอาจารย์และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมุ่งช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ การจัดการศึกษาทางเลือกในมลรัฐวิสคอนซิน มีสาระสำคัญที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. หน่วยงานที่ดำเนินการจัดการศึกษาทางเลือก

๑.๑ โรงเรียน High School สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาแต่ละแห่งในมลรัฐวิสคอนซิน จะดำเนินการประเมินคุณภาพผู้เรียนในทุกปีการศึกษาและแจ้งผลการประเมินให้โรงเรียนทราบ หากโรงเรียนใดคุณภาพผู้เรียนตกต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โรงเรียนจะต้องทำแผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเสนอเขตพื้นที่การศึกษา ผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบในการจัดการศึกษาทางเลือกให้แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ อาทิ ผู้เรียนที่มีปัญหาทางการเรียน

หรือมีผลการเรียนตกต่ำ ผู้เรียนที่เป็นเด็กอัจฉริยะ ผู้เรียนที่เป็นเด็กพิการ ผู้เรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม รวมทั้งผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติได้ โรงเรียนจะจัดแผนการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Education Plan) และสร้างรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด ทั้งนี้โรงเรียนจะจัดบริการสื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และครูที่ปรึกษาทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือเป็นรายบุคคล

๑.๒ โรงเรียนการศึกษาทางเลือก

เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดตั้งขึ้น มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนไม่เกิน ๑๐๐ คน รองรับผู้เรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนทั่วไปไม่ได้ โรงเรียนจะพิจารณาจากปัญหาและความจำเป็นของผู้เรียน ผู้เรียนต้องเรียนตามหลักสูตรที่มลรัฐวิสคอนซินกำหนด โดยเรียนวิชาสามัญ ๑๓ หน่วยกิต และเรียนรู้จากการเรียนตาม Project-based Learning ปีการศึกษาละ ๔ โครงการเป็นอย่างน้อย

มาจาก <http://www.elko.k12.nv.us/jackpot/users/lolson/images/Students%20in%20Classroom%20clip%20art.gif>

๑.๓ ศูนย์บริการการศึกษาทางเลือก

เป็นศูนย์บริการที่ท้องถิ่นโดยกองบริการสุขภาพและสวัสดิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานของท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาให้ได้รับการศึกษาโดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้และกิจกรรมทางเลือก ควบคู่ไปกับการบำบัดฟื้นฟู ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นักเรียนที่เข้ารับบริการในศูนย์ ส่วนใหญ่โรงเรียนและผู้ปกครองเป็นผู้ส่งมาเข้ารับการพัฒนา ผู้เรียนจะเรียนเฉพาะสาระการเรียนรู้ที่ยังเรียนไม่ครบ โดยมีครูและอาสาสมัครให้การดูแลช่วยเหลือจนจบหลักสูตร High School

๒. การจัดหลักสูตรการศึกษาทางเลือก

หลักสูตรการศึกษาทางเลือก ส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นสูง เขตพื้นที่การศึกษาสามารถปรับหลักสูตรในส่วนที่เห็นว่าจำเป็นได้ แต่คุณภาพต้องเป็นไปตามมาตรฐานของรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin Model Academic Standards) โดยทั่วไปการจัดการศึกษาทางเลือกจะเน้นปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้และวิธีการเรียนให้มีความหลากหลายเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความต้องการจำเป็น และลักษณะปัญหาของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และต้องเรียนสาระการเรียนรู้หลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา นักเรียนที่เข้าโปรแกรมการศึกษาทางเลือก อาจเรียนรู้จากการเรียนแบบโครงการ (Project-based Learning) ปีการศึกษาละ ๔ โครงการ

๓. การจัดการเรียนการสอน

นักเรียนที่เรียนการศึกษาทางเลือก อาจเรียนในโรงเรียนหรือเรียนในศูนย์บริการที่เขตพื้นที่การศึกษาจัดตั้งขึ้น นักเรียนแต่ละคนต้องเรียนตามแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (IEP) ที่โรงเรียน หรือศูนย์บริการของเขตพื้นที่การศึกษาออกแบบให้ การจัดการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการศึกษเชิงลึก ในโครงการของแต่ละคน โดยมีครูและอาสาสมัครที่ได้รับมอบหมายทำหน้าที่ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด การเรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้มากกว่าความรู้เชิงเนื้อหา การเรียนไม่แบ่งเป็นคาบ แต่แบ่งเป็นภาคเช้าและบ่าย และในแต่ละปีการศึกษานักเรียนต้องมีโครงการที่เกี่ยวกับการทำประโยชน์ให้สังคม อย่างน้อย ๑ โครงการ

๔. การประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผล นักเรียนที่เรียนการศึกษาทางเลือก จะได้รับการประเมินผลความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการวัดและประเมินอย่างหลากหลาย มิติที่ได้รับการประเมินผลเพิ่มเติม ได้แก่ กระบวนการทำงาน การบริหารจัดการเวลา การจัดทำเอกสาร การค้นคว้า การคิด การสื่อสาร คุณภาพของผลงาน การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและทักษะเฉพาะที่กำหนดไว้ในโครงการ การประเมินไม่เน้นให้ผลการเรียนเป็นคะแนนหรือการจัดลำดับความสามารถทางการเรียนของผู้เรียน

๕. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแนะแนว

๕.๑ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยโรงเรียน

โดยทั่วไปโรงเรียนในมลรัฐวิสคอนซิน มีนักเรียนไม่เกิน ๖๐๐ คน ซึ่งในแต่ละชั้นเรียนมีนักเรียนเฉลี่ย ๒๐-๒๕ คน ครูที่ปรึกษาและครูผู้สอนสามารถดูแลนักเรียนได้เป็นรายบุคคล โรงเรียนมีนักแนะแนวทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและผู้ปกครอง บริการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง นักเรียนที่มี

ปัญหา รวมทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น นักเรียนพิการ นักเรียนที่เป็นเด็กอัจฉริยะ ครูทุกคนทำหน้าที่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีกระบวนการตรวจสอบ คัดกรอง ส่งต่อ และจัดโปรแกรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (IEP) ให้แก่เด็กที่มีปัญหาหรือมีความต้องการพิเศษ

๕.๒ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษาให้ความสำคัญกับเด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติทั่วไปในโรงเรียนได้ เด็กที่ปฏิเสธโรงเรียน เด็กที่ออกกลางคัน เด็กที่มีปัญหาทางสังคม รวมทั้งเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เขตพื้นที่การศึกษามีศูนย์บริการการศึกษาทางเลือกไว้ในที่ต่างๆ โดยมีครูและอาสาสมัครทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือ จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ตรวจสอบความก้าวหน้าของเด็ก จัดโปรแกรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (IEP) และให้เด็กเรียนรู้ในลักษณะ Project-based Learning

๕.๓ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น

กองบริการสุขภาพและสวัสดิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ มีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทำงานร่วมกับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ศาลคดีเด็กและครอบครัว เจ้าหน้าที่ตำรวจ องค์การเอกชนและอาสาสมัคร ทำหน้าที่เยียวยา บำบัด

ฟื้นฟูและดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาด้วยโปรแกรมที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับลักษณะการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีศูนย์บริการย่อยๆ อยู่ในชุมชน เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด หรือมีปัญหาทางพฤติกรรมเป็นเป้าหมายหลักเพื่อการดูแลช่วยเหลือของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น

ข้อสังเกตเพื่อการพัฒนาการศึกษาทางเลือกในสังคมไทย

๑. ประเทศไทยมุ่งดำเนินการจัดให้มีโรงเรียนทางเลือกมากกว่าการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ทางเลือก วิธีเรียนทางเลือกหรือกิจกรรมทางเลือกส่วนใหญ่ เน้นให้ผู้เรียนปรับตัวให้เข้ากับระเบียบของโรงเรียน มากกว่าการปรับการให้บริการการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

๒. โรงเรียนควรเน้นให้ความสำคัญกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยอาจจัดให้มีศูนย์กิจกรรมนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ เป็นศูนย์พบปะและทำกิจกรรมในยามว่าง โดยอาจจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ในวิชาที่จำเป็นต้องซ่อมเสริม กิจกรรมกีฬา ดนตรี ศิลปะ เกมส์ และกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งมีครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้การดูแล อำนวยความสะดวกอย่างใกล้ชิด

๓. การจัดการศึกษาทางเลือก ต้องมีข้อมูลนักเรียนเชิงลึกทุกคนไม่เฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง แต่ควรมีข้อมูลชุมชน สภาพครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณี

เพราะข้อมูลเหล่านี้จะช่วยคัดกรองตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้มากขึ้น ทั้งยังจะช่วยให้ครูนักเรียนและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกัน มีการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปัญหาผู้เรียนจะน้อยลง การศึกษาในระบบจะมีความเข้มแข็งและพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ

๔. การจัดให้มีศูนย์บริการการศึกษาทางเลือกซึ่งอาจจัดตั้งขึ้นโดยโรงเรียน หรือเขตพื้นที่การศึกษาจะเป็นการช่วยให้เด็กคงอยู่ในระบบการศึกษา ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพของเด็ก เด็กจะได้เรียนรู้จากโปรแกรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (IEP) และเรียนรู้ผ่าน Project-based Learning โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกนับเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้สามารถก้าวข้ามปัญหา อุปสรรคในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อไปสู่นาคตที่ดีกว่าได้อย่างราบรื่น

๕. รัฐ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง เพราะปัญหาเยาวชนที่พบหลายปัญหามีสาเหตุมาจากสภาพครอบครัว ทุกภาคส่วนควรต้องร่วมมือช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา ปัญหาเยาวชนไม่ใช่ปัญหาของสถานศึกษาหรือกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องแก้ไขตามลำพัง แต่เป็นปัญหาของทุกภาคส่วนที่จะต้องร่วมกันหาทางป้องกันแก้ไข

๖. การจัดการศึกษาทางเลือกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการโอน เทียบโอน ถ่ายโอน จะต้องทำให้มีความชัดเจน มีความคล่องตัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาต่างสังกัด สถานประกอบการ Home School การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น เพื่อให้ระบบการศึกษามีทางเลือกที่หลากหลาย มีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึงและมีความเสมอภาค แต่จากผลการสำรวจพบว่ายังมีเด็กตกหล่นจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย มีนักเรียนออกกลางคัน รวมทั้งมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ต้องล้มเหลวทางการศึกษา นับเป็นความสูญเสียทางสังคม และเศรษฐกิจอย่างประเมินค่าไม่ได้ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันแสวงหาแนวทางที่ดีที่สุด ทั้งนี้อาจจัดโปรแกรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงหรือเป็นหลักสูตรสำเร็จรูปที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ เพื่อรักษาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผลผลิตของสังคมให้อยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตรโดยไม่ต้องออกกลางคัน การศึกษาทางเลือกอาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญา

การตัดเกรดให้มีมาตรฐาน

ธัญญา เรืองแก้ว*

๗๖ การเรียนหรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “เกรด” มีความสำคัญอย่างยิ่งกับผู้เรียนทุกคน เพราะเป็นตัวบ่งบอกถึงระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน นอกจากนั้นยังใช้เกรดเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วย

การตัดเกรดหรือการตัดสินให้ระดับผลการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนทุกคนที่ต้องทำให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับผู้เรียน อันจะนำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ที่น่าเชื่อถือ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนทุกคนถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้นครูผู้สอนทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบบวิธีการตัดเกรด เพื่อให้การดำเนินงานตัดเกรดของสถานศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอนำเสนอถึงความหมายของเกรด การตัดเกรด และระบบการตัดเกรด เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติของครูผู้สอนให้ถูกต้อง ดังนี้

เกรด (Grade) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่เป็นผลมาจากการประเมินผลการเรียนรู้ บอกให้ทราบถึง ระดับการเรียนรู้/การปฏิบัติงานของผู้เรียน ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เกรดที่ใช้ในปัจจุบันมี ๓ แบบ

๑. เกรดที่เป็นตัวอักษร เช่น ก, ข, ค, ง, จ หรือ A, B, C, D, E และถ้าต้องการให้มีความละเอียดมากขึ้น ให้เพิ่มเครื่องหมาย + หรือ - กำกับตัวอักษรไว้อีกที เช่น A⁺ หรือ B⁻ เป็นต้น

* นักวิชาการสอบ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. เกรดที่เป็นตัวเลข โดยกำหนดให้ระดับผลการเรียนมี ๑๐๐ ระดับ โดยให้ ๑๐๐ เป็นระดับสูงสุด แล้วทำเป็นช่วงและใช้ควบคู่ไปกับแบบตัวอักษร เช่น

แบบตัวเลข	แบบตัวอักษร
๙๐-๑๐๐	A
๘๐-๘๙	B
๗๐-๗๙	C
๖๐-๖๙	D
๕๐-๕๙	E
ต่ำกว่า ๕๐	F

๓. เกรดที่ใช้ในการประเมินการพัฒนาด้านความประพฤติ เช่น ดี-ดีเยี่ยม, ทำ-ไม่ทำ, ดี-ปานกลาง-ควรปรับปรุง เป็นต้น

การตัดเกรด (Grading) เป็นกระบวนการตัดสินคุณภาพของผลการเรียนรู้/การปฏิบัติงานของผู้เรียน จากข้อมูลสารสนเทศที่ครูผู้สอนรวบรวมมาด้วยวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยเปรียบเทียบจากเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้น การตัดเกรดมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ดังนี้

๑. ความเป็นธรรม (equity)
๒. ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (accountability)
๓. ความถูกต้องสมเหตุสมผล (legally sound)
๔. ประสิทธิภาพ (effectiveness)

เกรดมีผลต่อผู้เรียนโดยตรง และยังส่งผลกระทบไปถึงผู้นำเกรดไปใช้ เช่น หน่วยงานที่นำเกรดไปกำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแทรกแซงให้ครูผู้สอนตัดเกรดให้อยู่ในระดับสูงๆ ไว้เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือหน่วยงานภายนอกกำหนดเป็นเกณฑ์ให้สถานศึกษาที่นักเรียนมีเกรดสูงมีมาตรฐานดี หรือการนำเกรดไปใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ครูผู้สอนไม่คำนึงถึงความเป็นธรรม ความถูกต้อง สมเหตุสมผล โดยให้คะแนนนักเรียนสูง เมื่อนำไปตัดเกรดก็จะทำให้ได้เกรดดีๆ ส่งผลให้ปัจจุบันการให้เกรดของสถานศึกษา ขาดความน่าเชื่อถือลง เช่น เกรดเฉลี่ยของนักเรียน ๔.๐๐ ซึ่งถือว่านักเรียนต้องมีผลการปฏิบัติงาน/ผลการเรียนรู้อยอดเยี่ยม แต่ผลการทดสอบด้วยข้อสอบมาตรฐานของหน่วยงานภายนอก มีผลการเรียนรู้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด ดังนั้นในการตัดเกรด ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนต้องมีความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ถูกต้อง สมเหตุสมผลตามกฎหมายระเบียบและมีประสิทธิภาพ

ระบบการตัดเกรด (Grading System)

เป็นระบบที่สถานศึกษาต้องสร้างขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนถือปฏิบัติในการตัดสินผลการเรียนในรายวิชา ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก ๓ กิจกรรม ดังนี้

๑. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน

เกณฑ์มาตรฐานในการตัดเกรดมี ๒ แบบ คือ

๑.๑ การตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม เป็นการตัดเกรดที่ให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้/ผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนว่า สูงกว่าหรือต่ำกว่าผู้เรียนทั้งกลุ่ม โดยใช้โค้งปกติ (Curve Grading) ข้อจำกัดเหมาะสำหรับชั้นเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ๔๐ คนขึ้นไป

๑.๒ การตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ เป็นการที่ครูผู้สอนหรือหน่วยงานกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ล่วงหน้า ถือว่านักเรียนที่มีผลการเรียนรู้/ผลการปฏิบัติได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้มีคุณภาพ การกำหนดเกณฑ์มี ๒ แบบ คือ เกณฑ์ที่อิงผลการปฏิบัติงานหรือเกณฑ์รูบริคกับเกณฑ์อิงร้อยละ การตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ช่วยให้นักเรียนแข่งขันกับตนเอง ช่วยเหลือและร่วมมือกันในการเรียนรู้

ระบบ ๘ เกรด

คะแนนร้อยละ

ระดับผลการเรียน (เกรด)

๘๐-๑๐๐

๔

๗๕-๗๙

๓.๕

๗๐-๗๔

๓

๖๕-๖๙

๒.๕

๖๐-๖๔

๒

๕๕-๕๙

๑.๕

๕๐-๕๔

๑

๐-๔๙

๐

๒. การกำหนดขอบข่ายการวัด

เป็นการกำหนดขอบข่ายของผลการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงานจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอน กำหนด เช่น รายวิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเก็บระหว่างปีจะประเมินจากผลการปฏิบัติงาน เช่น โครงงาน รายงาน แฟ้มสะสมงาน ทดสอบย่อย ๒ ครั้ง และทดสอบปลายปี ๑ ครั้ง ครูผู้สอนต้องกำหนดวิธีการบันทึกคะแนน วิธีการเก็บรวบรวมคะแนน การกำหนดน้ำหนักคะแนนของแต่ละส่วนให้ชัดเจน

๓. การให้เกรด

การให้เกรดต้องคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานที่จะใช้และจำนวนนักเรียน

๓.๑ การให้เกรดกรณีตัดเกรดแบบอิงกลุ่มใช้ในกรณีที่มีจำนวนนักเรียน ๔๐ คนขึ้นไป เพราะสามารถแจกแจงคะแนนรวมเป็นโค้งปกติได้

วิธีการให้เกรด หาพิสัยโดยนำคะแนนสูงสุดและต่ำสุดมาลบกัน เช่น คะแนนสูงสุดวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ๗๕ คะแนน คะแนนต่ำสุด ๓๕ คะแนน พิสัยเท่ากับ ๔๐ แล้วหารด้วยจำนวนเกรด เช่น ๘ เกรด ($40 \div 8 = 5$) พิสัยคือ ๕ นำพิสัยไปกำหนดช่วงคะแนน

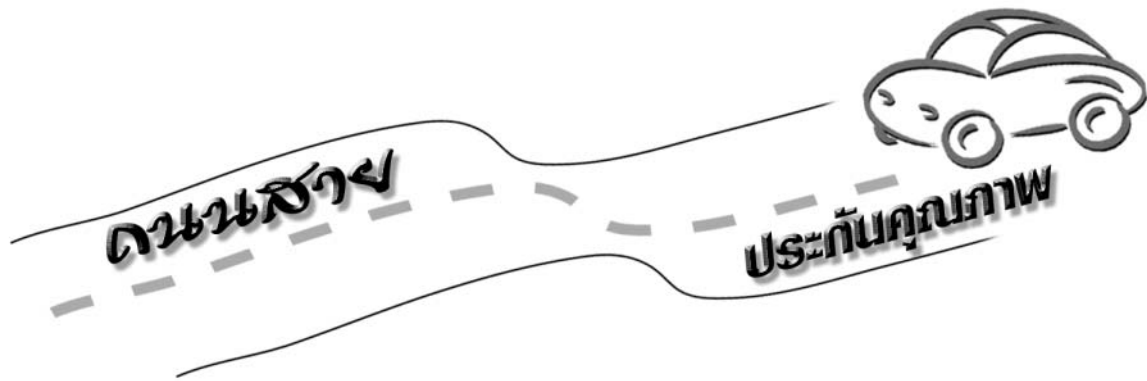
คะแนนสูงกว่า	๘๐	๕
	๗๕-๗๙	๓.๕
	๗๐-๗๔	๓
	๖๕-๖๙	๒.๕
	๖๐-๖๔	๒
	๕๕-๕๙	๑.๕
	๕๐-๕๔	๑
คะแนนต่ำกว่า	๕๐	๐

๓.๒ การให้เกรดกรณีตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์
เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

คะแนนร้อยละ	
๙๐ ขึ้นไป	A
๘๕-๘๙	B ⁺
๘๐-๘๔	B
๗๕-๗๙	C ⁺
๗๐-๗๔	C
๖๕-๖๙	D ⁺
๖๐-๖๔	D
ต่ำกว่า ๖๐	F

เอกสารอ้างอิง

สุวิมล ว่องวานิช. การประเมินผลการเรียนรู้แบบใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
สำเริง บุญเรืองรัตน์. การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดรุ่งเรืองการพิมพ์, มปป.

ความงดงามที่มองเห็น จากโรงเรียนเล็กที่สวยงาม

สุภาวดี ตรัสรัตน์*

ข้อ เป็นความโชคดีอีกครั้งหนึ่งที่ผู้เขียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ดีๆ จากการได้เข้าร่วมกิจกรรมการปิดโครงการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความร่วมมือของประเทศออสเตรเลีย เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม - ๔ เมษายน ๒๕๕๑^๑ ซึ่งทราบจากการเข้าร่วมประชุมว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมาจากการคัดเลือกบนฐานข้อมูลโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกระดับพอใช้ขึ้นไป (ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้บริหารและครู โรงเรียนละ ๒ คน รวมทั้งหมด ๓๐ โรงเรียน) โครงการนี้แบ่งการดำเนินการ ๓ ระยะ (Project ๓ “R”) ที่ผ่านมาได้ทำกิจกรรมมาแล้ว ๒ ครั้ง ครั้งแรกเป็นการทำความรู้จักกัน สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ร่วมกันวางแผนแล้วกลับไปพัฒนาโรงเรียนในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการให้พันธะสัญญาต่อกันว่าจะกลับไปพัฒนาอะไรที่โรงเรียนของตน

(๑. Relevant - useful to stakeholder) ซึ่งมีวิทยากรพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ และอาจมีการเยี่ยมชมโรงเรียนเป็นบางครั้ง ครั้งที่ ๒ เป็นการสะท้อนปัญหา แบ่งปันความคืบหน้าของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (๒. Reflective - Spaced learning) แลกเปลี่ยน ขยายความคิด และขยายแนวคิด/วิธีการในการพัฒนาบนสภาพปัญหาที่เหมือนหรือแตกต่างกัน เพื่อจะนำผลการดำเนินการหรือผลการพัฒนามาแสดงนิทรรศการ ผ่านกิจกรรมการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชักถามกัน (๓. Recognized) ในครั้งสุดท้ายของโครงการคือครั้งนี้^๒ ซึ่งเป็นครั้งที่ผู้เขียนมีโอกาสได้สัมผัสบรรยากาศที่แสนประทับใจ บรรยากาศ ๒ ครั้งที่ผ่านมาเป็นอย่างไรผู้เขียนไม่มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมจึงไม่สามารถบอกได้ แต่สำหรับครั้งนี้ จากการประเมินด้วยการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมผ่านแววตาแต่ละคู่ และพฤติกรรมแสดงออกจากการให้ความร่วมมือ

* นักวิชาการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการทำกิจกรรมของครูและผู้บริหาร ประมาณ ๖๐ ชีวิต พบว่า ทุกคนมีความสุข ร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น พร้อมกับรอยยิ้มและมิตรภาพที่เปื้อนหน้าอยู่ตลอดเวลา สิ่งสัมผัสและเห็นได้ชัดเจนจากการนำเสนอบนเวทีเป็นสิ่งที่ประทับใจผู้เขียนมาก จนอยากนำมาเล่าสู่กันฟัง ฉะนั้น จึงขอนำตัวอย่างประสบการณ์ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับจากการถ่ายทอดโดยตรงจากผู้บริหารและครูบางโรงเรียน ประมาณ ๓ - ๔ โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนวัดหนองออน อยู่ที่ภาคเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ เปิดสอนระดับประถมศึกษา เริ่มการพัฒนาบนสภาพปัญหาเด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ครูไม่ครบชั้น ขาดงบประมาณ สภาพชุมชนยากจน ประชากรส่วนใหญ่เป็นวัยผู้สูงอายุ โรงเรียนจึงร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา คือ นักเรียน ป.๑ อ่านได้ เขียนสวย ป.๒ และ ป.๓ อ่านคล่องแคล่วและเขียนถูก ส่วนช่วงชั้นที่ ๒ เน้นการเขียนเรียนดี มีทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยใช้นวัตกรรมง่ายๆ คือ การสอนซ่อมเสริมและการให้นักเรียนทำแบบฝึกต่างๆ ให้นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาได้ฝึกก่อนและหลังเลิกเรียน ใช้เทคนิควิธีการสอนตามหลักสูตรเก่ามาจุดประกายผลสำเร็จที่เห็นเกิดจากพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส ทำจุดอ่อนให้กลายเป็นจุดแข็ง นั่นคือ จากการที่มีครูไม่เพียงพอ ครูภาษาไทยจึงใช้ครูคนเดียวสอน ทำให้เข้าใจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพรายบุคคลได้ มีการสอนคละชั้น (ป.๒ และ ป.๓, ป.๔ และ ป.๕) ส่วนนักเรียนชั้น ป.๖ นั้น แยกออกมาติวเข้มเป็นพิเศษ

โรงเรียนบ้านสายน้ำทิพย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๓ ได้เริ่มพัฒนาบนสภาพปัญหาที่นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เช่นกัน โดยปัญหาที่พบคือ ๑) มีครูไม่ครบชั้น ๒) ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ผู้บริหารได้ใช้เทคนิคการบริหารแบบอ่อนน้อม ถ่อมตน ใช้จุดอ่อนที่ตัวเองอาวุโสน้อยกว่าเป็นจุดแข็ง

ในการขอความร่วมมือกับคณะครู เป็นทั้งผู้ให้และผู้นำศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชามาใช้ประโยชน์แก่ผู้เรียน เช่น การดึงศักยภาพของภารโรงมาใช้ให้เกิดประโยชน์คือให้โอกาสภารโรงเป็นครูผู้สอน เนื่องจากภารโรงเป็นผู้ที่จบวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่งผลให้นักเรียนได้รับประโยชน์โดยตรง และภารโรงเองก็เกิดความภาคภูมิใจและพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการสอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งให้โอกาสครูได้เปิดโลกทัศน์ โดยโรงเรียนได้พาครูไปดูงานด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนสาธิตฯ และนำประสบการณ์มาปรับใช้ในการเรียนการสอนของตนเอง เน้นรูปแบบการบูรณาการโดยใช้วิชาภาษาไทยเป็นแกน ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการ PDCA มีการใช้หลักสูตรไกลกังวล ช่วยแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น บนข้อตกลงร่วมกันว่า “ครูต้องไม่ทิ้งห้องเรียน” ตอนท้ายชั่วโมง นักเรียนกับครูซักถามปัญหาซึ่งกันและกัน โรงเรียนมีการติดตามนักเรียนถึงบ้าน ผู้บริหารกล่าวทิ้งท้ายให้ชวนคิดว่า **“ถ้าเด็กไม่มา.....โรงเรียนจะพัฒนาอย่างไรก็ไปไม่ถึง”**

โรงเรียนบ้านอ่าวมะขาม โรงเรียนนี้อยู่ทางภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา

โรงเรียนอยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรทุกคนนับถือศาสนาอิสลาม ผู้บริหารและครูทุกคนนับถือศาสนาพุทธ อาชีพของชุมชนคือ ทำประมงและทำนา ชุมชนมีป้าชายเลน และเนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็ก จุดแข็งของโรงเรียนจึงเป็นความร่วมมือของชุมชนที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม สภาพปัญหาที่โรงเรียนไม่มีคุณภาพ คือ โรงเรียนขาดการประเมินตนเอง ผู้บริหารจึงพัฒนาโดยเริ่มจากการประเมินตนเอง เมื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง แล้วพบว่าโรงเรียนมีปัจจัยพื้นฐานพร้อมที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพแบบมีส่วนร่วมของชุมชนได้ โดยการปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน และใช้ทรัพยากรบุคคล และแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การให้ผู้นำชุมชน โต๊ะอิหม่ามมาอบรมเด็กหน้าเสาธงทุกวันศุกร์ ตั้งเป้าหมายการพัฒนาคือการยกระดับคุณภาพโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน บนแนวคิดที่ว่า **“อยากให้ผลสัมฤทธิ์นักเรียนเพิ่มขึ้น ต้องพัฒนาครู”**

ตัวอย่างอีกโรงเรียนหนึ่งคือ **โรงเรียนบ้านเจริญสามัคคี** อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่าน แต่โรงเรียนมีจุดแข็ง คือ เป็นโรงเรียนมีคุณภาพ เคยได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา ๒๕๔๘ มีครูเกียรติยศ เป็นโรงเรียนต้นแบบ Brain Based Learning ฯลฯ โรงเรียนจึงพัฒนานบนแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ เน้นให้ผู้เรียนรู้จักความพอประมาณ มีเหตุผล บนความเชื่อที่ว่า **“การอ่านคือเครื่องมือในการสืบค้นความรู้”** ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยให้ทุกฝ่ายเป็นเจ้าของโรงเรียนอย่างแท้จริง เริ่มวิเคราะห์ปัญหาและเร่งหาวิธีแก้ไข คือ การอบรมครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ศึกษาและใช้กระบวนการคัดกรองนักเรียน สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านของผู้เรียน (ชั้น ป.๒ - ป.๖) โดยใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ ๕๐ และนำผลมาวิเคราะห์และคัดแยกผู้เรียนออกเป็น ๓ กลุ่มสี (สีแดง สีส้ม สีเหลือง) เพื่อจะได้แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนา

ได้ตามระดับความสามารถ แล้วจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำแบบฝึกทักษะการอ่านตามกลุ่มสี โดยเลือกคำจากบัญชีคำพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีโครงการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนหลังเวลาเลิกเรียน

จะเห็นได้ว่า

โรงเรียนส่วนใหญ่
พัฒนานบนพื้นฐาน
ปัญหาแบบโรงเรียน
ขนาดเล็กซึ่งเป็น
ปัญหาที่สะท้อน

ปัญหาของการศึกษาไทยในภาพรวมระดับประเทศ คือ ปัญหาเด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้อันจะส่งผลต่อการใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้ รวมไปถึงปัญหาด้านการคิดต่างๆ สุดท้ายคือ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยตกต่ำแย่ การทำแผนพัฒนาหรือโครงการวิจัยของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพบว่า มากกว่าร้อยละ ๕๐ นำปัญหาเด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้มาเป้าหมายในการพัฒนาด้วยวิธีการที่ง่ายๆ แต่ทำอย่างหลากหลายตามบริบทและจุดแข็งของแต่ละพื้นที่ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีเป็นอย่างมาก การดำเนินงานส่วนใหญ่จะเริ่มแก้ปัญหามาจากช่วงชั้นที่ ๑ ชั้น ป.๑ เริ่มตั้งเป้าหมายให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาตามพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น นอกเหนือจากโรงเรียนที่ยกตัวอย่างข้างต้นมีโรงเรียนบางแห่งที่ต้องขึ้นชมเป็นพิเศษ และขอขอบคุณครูผู้เข้าร่วมโครงการที่มาโดยล้าพัง

ปราศจากผู้บริหารแต่ทำงานวิจัยที่ทำท้ายและเป็นปัญหาระดับประเทศ คือ เรื่องการคิดผ่านการเรียนการสอนฝึกให้เด็กคิดตั้งแต่เยาว์วัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต เป็นที่ชื่นชมของผู้เข้าร่วมประชุมเป็นอย่างมากที่มีครูที่กล้าหาญในการทำงานวิจัยลักษณะนี้ และได้ประสบผลสำเร็จแกมยังมีน้ำใจเอื้อเฟื้อแบ่งปันสื่อ แบ่งปันความคิดให้กับโรงเรียนอื่นๆ ด้วย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาในมิติทางวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงผลงานที่บางคนอาจมองว่า **“ธรรมดา”** แต่ถ้าใครมีโอกาสได้มาสัมผัสด้วยตนเองจะพบว่าเป็น**ความธรรมดาที่ยิ่งใหญ่**ของครู/ผู้บริหารโดยมีภาพความสำเร็จ คือ ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่เห็นได้จากนิทรรศการที่แต่ละโรงเรียนนำเสนอผ่านคำพูด รูปภาพ วิดีทัศน์ สรุปลงจากการประชุมปฏิบัติการโดยกระบวนการ Focus Group การนำเสนอบนเวที และนิทรรศการ พอสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ครูและผู้บริหารร่วมกันคิดและให้ความสำคัญ มีเพียง ๓ ประเด็น คือ

๑. **ครู** ต้องมีความเป็นมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง รัก ศรัทธา มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน รักและเมตตาต่อศิษย์

๒. **หลักสูตร** ต้องสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ยืดหยุ่น มีการประเมินเพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

๓. **การบริหารจัดการ** เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)

คงไม่สรุปเป็นกฎหรือหลักการตายตัว แต่ผู้เขียนมีความเชื่อว่า หากโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัย ๓ ประการดังกล่าวข้างต้น แล้วนำมากำหนดเป็นเป้าหมายหรือหลักการในการพัฒนา การขับเคลื่อนคุณภาพสถานศึกษาไปให้ถึงมาตรฐานที่ตั้งไว้นั้น เป็นสิ่งที่ไม่ยากเลยโดยเริ่มจากการรู้จักตนเอง การแก้ปัญหบนพื้นฐานการยอมรับตนเอง แล้วนำปัญหานั้นมาเป็นแรงผลักดันในการแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม เหมือนความงดงามที่มองเห็นจากโรงเรียนเล็กที่สวยงามทั้งหลายที่กล่าวข้างต้น จึงอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม

อ้างอิง

๑ สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๒ Mr.Greg เสาให้พัง วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๑

การเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad เรื่อง พาราโบลา

เรณูวัฒน์ พงษ์อุทธา* สมบัติ ก้ายเรือคำ** ประสาก เมืองเฉลิม**

*การ*เรียนรู้คณิตศาสตร์ทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ มีความเข้าใจในสิ่งต่างๆ และมีสมรรถนะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในเศรษฐกิจโลกของยุคสังคมสารสนเทศและการสื่อสาร (กิดานันท์ มลิทอง. ๒๕๔๘) วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุมีผล อีกทั้งวิชาคณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเราจะเห็นได้ว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญ แต่จากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ผ่านมาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ (สำนักทดสอบทางการศึกษา. ๒๕๔๙) สาเหตุประการหนึ่งก็คือนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเดิมที่เป็นพื้นฐานของเรื่องใหม่ รวมถึงการมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนการสอน ดังนั้นการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีนั้น นักเรียนจะต้อง

เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำความเข้าใจและปฏิบัติจนเกิดความรู้ ความเข้าใจในระบบคิดของตนเอง (สุพัตราชาติบัญชาชัย. ๒๕๔๗)

การนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูในยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน ครูควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน เพื่อช่วยดึงดูดความสนใจและสร้างความกระตือรือร้นของนักเรียน ซึ่งสื่อการเรียนการสอนในปัจจุบันมีมากมายหลายสื่อให้เลือกใช้ แต่ที่ผู้เขียนจะขอแนะนำเป็นโปรแกรม The Geometer's Sketchpad (GSP) ซึ่งเป็น

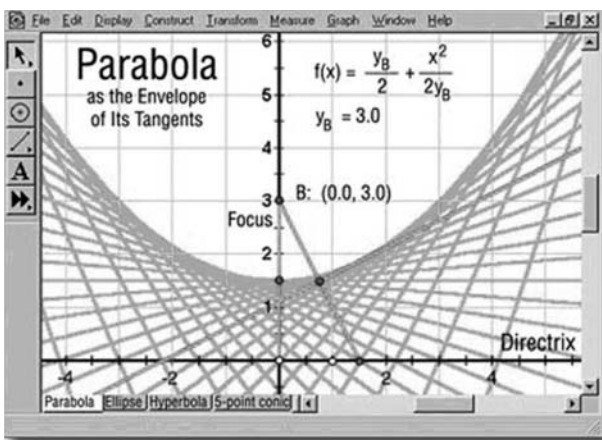

* ไรเรียนห้วยเม็กวิทยาคม สพท. กาฬสินธุ์ เขต ๒

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อ.เมือง จ.มหาสารคาม

โปรแกรมคณิตศาสตร์ที่ผลิตจากประเทศสหรัฐอเมริกา และถือว่ามีประสิทธิภาพโปรแกรมหนึ่งที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เนื่องจากเป็นสื่อที่ช่วยปรับเปลี่ยนลักษณะของวิชาคณิตศาสตร์จากนามธรรม มาสู่รูปธรรม โดยใช้ภาพเคลื่อนไหว (animation) อธิบายสร้างความเข้าใจที่กระจ่าง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย รวดเร็ว เกิดจินตนาการ โดยนักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเห็นวิชาคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่สนุก โดยการเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist Approach) พัฒนาทักษะของการนิยามภาพ (Visualization) หรือ ภาพเคลื่อนไหว (Animation) เป็นการบูรณาการสาระที่เกี่ยวข้องเข้ากับทักษะทางคณิตศาสตร์ และทักษะทางด้านเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน ทำให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาพหุปัญญาอันได้แก่ ด้านการสื่อสาร และการนำเสนอ ด้านตรรกศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านศิลปะ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โปรแกรม GSP จึงได้รับรางวัลยอดเยี่ยมหลายรางวัล อาทิเช่น Best Educational Software of All Time จาก Stevens Institute of Technology Survey of Mentor Teachers และ Most Valuable Software for Students จาก National Survey of Mathematics Teachers, USA. และมีการใช้อย่างแพร่หลายกว่า ๕๐ ประเทศทั่วโลก อีกทั้งยังถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ระดับต่างๆ ถึง ๑๐ ประเทศ เช่น

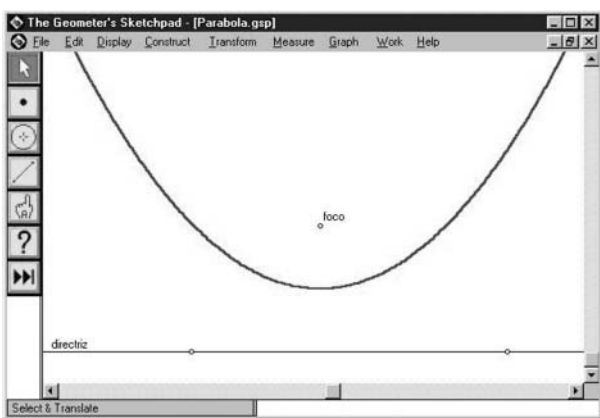
สิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน อังกฤษ อเมริกา เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการแปลซอฟต์แวร์เป็นภาษาต่างๆ ถึง ๑๔ ภาษา ได้แก่ ฝรั่งเศส สเปน เดนมาร์ก เกาหลี ญี่ปุ่น รัสเซีย นอร์เวย์ ฟินแลนด์ อาหรับ เชคโก เปรู เยอรมัน จีน และอังกฤษ

ผลจากการนำโปรแกรม GSP ไปใช้ในการเรียนการสอน

จากการที่ผู้เขียนนำโปรแกรม GSP ไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พาราโบลา กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนห้วยเม็กวิทยาคม เมื่อเทียบกับการเรียนการสอนปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้โปรแกรม GSP สูงกว่าการเรียนการสอนปกติ และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเรียนด้วยโปรแกรม GSP พบว่า นักเรียนมีความสนุกสนาน เพลิดเพลินกับเนื้อหาในบทเรียน เมื่อเรียนจบในแต่ละชั่วโมงนักเรียนยังคงสนใจและนั่งเรียนต่อไปอีกซึ่งมีความแตกต่างจากการเรียนตามปกติที่เมื่อจบชั่วโมงเรียนนักเรียนจะเก็บของทันที ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GSP เป็นสื่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากโปรแกรมนี้ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจอยากรู้ อยากเห็น อยากสัมผัส ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างประสบการณ์

ใหม่ให้แก่ นักเรียน ช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ นักเรียนมี การเคลื่อนไหวและมีชีวิตชีวาสร้างความเป็นจริงและ เรียงร้อยให้นักเรียนอยากทำแบบฝึกหัด จึงช่วยให้ ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีและเสริมสร้างบรรยากาศการ เรียนรู้ที่ดี (อรพรรณ พรสีมา. ๒๕๓๐ : ๘๗)

The Geometer's Sketchpad จัดเป็นสื่อการ สอนประเภทวัสดุทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จากการได้กระทำด้วยตนเอง ได้เห็นภาพการเคลื่อนไหว ของจุดที่เรียงกันเป็นพาราโบลาเป็นการเคลื่อนไหว ของลักษณะกราฟอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนได้ สำนวณการเคลื่อนไหวของกราฟ เห็นการเปลี่ยนแปลง ของกราฟเทียบกับสมการพาราโบลาแล้วทำให้เกิดการ เรียนรู้ด้วยการค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้อง กับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เห็นว่า ความรู้เป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นจากการสร้างของผู้เรียน โดยใช้ความรู้และ ประสบการณ์ที่ตนมีอยู่และการมีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อม (อัมพร นาคทอง. ๒๕๔๓ : ๗๔) และ จากการที่นักเรียนได้เห็นได้สัมผัสด้วยตนเองจาก การสำรวจและตรวจสอบข้อคาดเดาจากสื่อที่มีการ เคลื่อนไหวได้ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นสื่อที่เป็นรูปธรรมก่อน จะสรุปเป็นความเข้าใจ (กิดานันท์ มลิทอง. ๒๕๔๓ : ๔๐-๔๑) การเรียนรู้ควรเชื่อมโยงกับสิ่งที่ เป็นรูปธรรม ให้มากที่สุด (ขนาด เชื้อสุวรรณทวี. ๒๕๔๒ : ๗) การสอนเรื่องใหม่ในแต่ละครั้งควรใช้สื่อรูปธรรม อธิบายแนวความคิดนามธรรมทางคณิตศาสตร์ และ ควรสอนให้เด็กคิดเองและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

ผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะไม่ใช่บอก (ยุพิน พิพิธกุล. ๒๕๓๐ : ๔๘)

ข้อเสนอแนะในการนำสื่อ GSP ไปใช้ในการเรียน การสอน

๑. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad มีเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ เรียนด้วยการจัดกิจกรรมตามปกติ ดังนั้น การจัดการ เรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรขาคณิต ครูผู้สอนควร นำโปรแกรม The Geometer's Sketchpad ไปใช้ ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนอันจะทำให้ นักเรียน สนใจเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้นอันจะส่งผลต่อผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

๒. ก่อนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ โปรแกรม The Geometer's Sketchpad ครูจะต้อง จัดเตรียมสื่อที่สร้างจากโปรแกรม The Geometer's Sketchpad เป็นตัวอย่างและทดลองใช้สื่อก่อนใช้จริง เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับ ขั้นตอน และจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ต้องเพียงพอ กับจำนวนนักเรียน เช่น จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ ๑ เครื่องต่อ ๒ คน เป็นต้น

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad ในช่วงแรกที่เริ่มเรียน ควรให้นักเรียนนั่งเรียนเป็นคู่ และเน้นนักเรียนที่มี ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์หรือนักเรียนเก่ง ควรนั่งคู่กับนักเรียนที่ไม่ถนัดในการใช้คอมพิวเตอร์ หรือนักเรียนอ่อน เพื่อจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการเรียนรู้

๔. ควรจัดอบรมการใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad ขั้นพื้นฐานให้นักเรียนสามารถใช้โปรแกรมได้ในระดับพื้นฐานด้วย จะได้ลดปัญหาใน เรื่องของการใช้คอมพิวเตอร์ ถ้าไม่มีความรู้เบื้องต้น ของโปรแกรมเลยอาจเกิดปัญหาในการจัดการเรียน การสอนได้

๕. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา ในการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ ดังนั้น ครูผู้สอน อาจยืดหยุ่นเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้มีความเหมาะสม

๖. นักเรียนเก่งและมีความสามารถในการใช้ คอมพิวเตอร์ จะทำกิจกรรมได้ค่อนข้างเร็ว เมื่อทำ กิจกรรมเสร็จก่อนมักจะเล่นโปรแกรมอื่นๆ ดังนั้น ครู ผู้สอนควรมีใบงานหรือกิจกรรมเพิ่มเติมสำหรับเด็ก เก่งด้วย

มาจาก <http://pro.corbis.com/images>.

บรรณานุกรม

กิตานันท์ มลิทอง. **ไอซีทีเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๘.

_____. **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี. **การสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๒.

ยุพิน พิพิธกุล. **การสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. **การประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา ๒๕๔๗**. กรุงเทพฯ : ศูนย์กลางวัดผล, ๒๕๔๙.

สุพัตรา ชาทิปัญชาชัย. **กระบวนการเรียนรู้ : แนวคิด ความหมายและบทเรียนในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

อรพรรณ พรสีมา. **เทคโนโลยีทางการสอน**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๐.

อัมพร ม้าคอง. **การสอนตามแนวคิดทฤษฎี Constructivist ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์**. **วารสารครุศาสตร์**. ๒๕(๑) : ๗๔-๘๐, ก.ค.-ต.ค. ๒๕๔๓.

ความรู้เพื่อครูแนะแนว

ระบบดูแลช่วงเหลือนักเรียน : สัปดาห์ ๓๘. เยี่ยมบ้านนักเรียน

ธนิมา เจริญสุข*

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขัน

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป

บทบาทของครูที่กล่าวมานั้น คงไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันมาอย่างสม่ำเสมอและได้ดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีต ส่วนใหญ่จะอบรมสั่งสอน ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัยประสบการณ์และสัญชาตญาณของความเป็นครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่บ่อยครั้งวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามประสบการณ์และสัญชาตญาณก็เป็นเพียงปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่ขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงานภายใต้ชื่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการมีขั้นตอน ได้แก่ ๑. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ๒. การคัดกรองนักเรียน ๓. การส่งเสริมนักเรียน ๔. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ๕. การส่งต่อเพื่อให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือ พัฒนา ส่งเสริมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยยึดสายใยและความผูกพันระหว่างครูและศิษย์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข ซึ่งในปีการศึกษา ๒๕๕๑ สพฐ. ได้กำหนดให้เป็นปีแห่งการ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดกิจกรรมรณรงค์ ๓ กิจกรรมหลัก คือ

กิจกรรมที่ ๑ สัปดาห์ ศธ. เยี่ยมบ้านนักเรียน ในระหว่างวันที่ ๗-๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๑

กิจกรรมที่ ๒ สัปดาห์ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๔-๘ สิงหาคม ๒๕๕๑

กิจกรรมที่ ๓ สัปดาห์ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๕-๙ มกราคม ๒๕๕๒

กิจกรรมสัปดาห์ ศธ. เยี่ยมบ้านนักเรียน ในระหว่างวันที่ ๗-๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ จึงเป็นกิจกรรมที่เป็นกระบวนการเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่สำคัญที่ทำให้ครูที่ปรึกษารู้จักสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนที่แท้จริง

แนวทางการดำเนินงาน “สัปดาห์ ศธ. เยี่ยมบ้านนักเรียน”

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการศึกษารวบรวมข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียนอีกวิธีหนึ่ง ที่ช่วยให้ครูได้ทราบสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนและได้พบปะสนทนากับผู้ปกครองนักเรียน ทำให้ทราบเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนและสถานศึกษา เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับสถานศึกษา ทำให้ครูได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และได้ใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ ในการช่วยเหลือแก้ไข หรือ ส่งเสริมนักเรียนได้ถูกต้องยิ่งขึ้น การเยี่ยมบ้านมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวนักเรียน ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ ครอบครัว ฐานะทางการเงิน ความสัมพันธ์ของครอบครัวและอื่นๆ การเยี่ยมบ้านจะช่วยให้ได้เห็นสภาพที่แท้จริงไม่ใช่เพียงได้ยินแต่คำบอกเล่าเท่านั้น

๒. เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียน ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ปกครองไม่ยอมไปพบที่สถานศึกษา ครูอาจมีความจำเป็นต้อง

ไปเยี่ยมบ้าน เพื่อพูดคุยหรือทำความเข้าใจปัญหา นักเรียน โน้มน้าวให้ครอบครัวให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน

๓. เพื่อสร้างสายใยและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางปฏิบัติในการเยี่ยมบ้านนักเรียน พอสรุปได้ดังนี้

ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กำหนดนโยบาย บทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบ แนวทางในการดำเนินการ ตลอดจนประสานงานและประชาสัมพันธ์การเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ

ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

๑. ประชาสัมพันธ์ให้หัวหน้าส่วนราชการ ระดับจังหวัด อำเภอ ข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการเยี่ยมบ้านนักเรียน พร้อมทั้งเชิญชวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเยี่ยมบ้านนักเรียนกับสถานศึกษาในพื้นที่ตามความเหมาะสม

๒. ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบและเห็นความสำคัญและร่วมมือร่วมใจในการเยี่ยม

บ้านนักเรียน โดยใช้วิธีการและสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น การประชุมหัวหน้าส่วนราชการและข้าราชการในระดับต่างๆ การประชาสัมพันธ์ทางสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น สถานีวิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ฯลฯ

ระดับสถานศึกษา

๑. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและประชาชนทราบการดำเนินงาน “สัปดาห์ ศธ. เยี่ยมบ้านนักเรียน” โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน การจัดทำแผ่นพับ การจัดทำจดหมายข่าว ฯลฯ

๒. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ระยะทาง สมาชิกในครอบครัว ว่านักเรียนอยู่กับใครอยู่อย่างไร หากไปบ้านแล้วจะได้พบใครบ้าง

๓. วิเคราะห์ว่าใครคือคนที่ต้องการพบ เช่น พ่อ แม่ หรือ ลุง ป้า น้า อา ของนักเรียน

๔. กำหนดวัตถุประสงค์ว่าจะไปพบเพื่ออะไร

๕. นัดหมายล่วงหน้า เพื่อให้พร้อมทั้งสองฝ่าย กรณีจำเป็นเร่งด่วนจะไม่นัดหมายก็ได้ หรือในกรณีที่ต้องการข้อมูลจำเป็นเร่งด่วนจะไม่นัดหมายก็ได้ หรือกรณีที่ต้องการข้อมูลที่เป็นธรรมชาติที่ไม่มีการจัดฉาก ผู้เยี่ยมบ้านอาจไม่นัดหมายก็ได้

๖. ไปตามทีมนัดหมายไว้ ถ้าไม่ไปต้องแจ้งล่วงหน้า เพราะผู้ปกครองนักเรียนบางคนอาจต้องหยุดงานเพื่อรอพบครู ถ้าเป็นไปไม่ได้ไม่ควรเลื่อนนัด

๗. ถ้าไปตามนัดแล้วไม่พบใคร ให้ถามเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อทราบข้อมูลที่จะมาในครั้งต่อไป เช่น ต้องไปในช่วงเวลาเย็นหรือเช้า

ผลการดำเนินงาน

การเยี่ยมบ้านนักเรียนใน “สัปดาห์ ศธ. เยี่ยมบ้านนักเรียน” นำโดยผู้บริหารระดับสูง ศธ. และ สพฐ. พร้อมด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง ๑๘๕

เขตพื้นที่การศึกษา ได้ดำเนินกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างพร้อมเพรียง ทำให้เกิดผลต่อการดำเนินงานในการดูแลเด็ก ดังนี้

๑. ครูที่ปรึกษามีข้อมูลรายบุคคลที่แท้จริงในการดำเนินการ ส่งเสริม พัฒนา แก้ไขปัญหาเด็กที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ตื่นตัวและมีความมั่นใจในการทำงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น

๓. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการดูแลเด็กอย่างกว้างขวางในบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร

๔. มีเครือข่ายจากหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนในการดูแลช่วยเหลือมากขึ้น

๕. ชุมชนและโรงเรียน ร่วมกันจัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเยาวชน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือเด็ก

จากการดำเนินงานดังกล่าวทำให้ทราบว่า มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่อยู่ในสภาวะยากลำบากจากปัญหาข้อจำกัดหลายประการ เช่น เจ็บป่วย พิการ ผู้ปกครองเจ็บป่วย พิการ หรือชราภาพ ไม่สามารถดูแลได้และบ่อยครั้งตกเป็นภาระของนักเรียนที่จะต้องดูแลรักษาพยาบาล บิดามารดาย้ายถิ่นให้อยู่กันเองตามลำพัง หรือบิดามารดาตกงานไม่มีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงดูครอบครัว บ้านพักอาศัยทรุดโทรม ไม่ปลอดภัย หรือถูกละเมิดจากผู้เฒ่าอากงอยู่ด้วย ปัญหาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งโรงเรียนสามารถแก้ไขให้คลี่คลายไปได้ด้วยเงินปัจจัยพื้นฐานที่ได้รับสำหรับนักเรียน ร้อยละ ๓๐ ที่รัฐบาลได้จัดสรรสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และร้อยละ ๒๐ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แต่ยังคงมีปัญหาเร่งด่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องการรักษาพยาบาลนักเรียน หรือผู้ปกครองที่

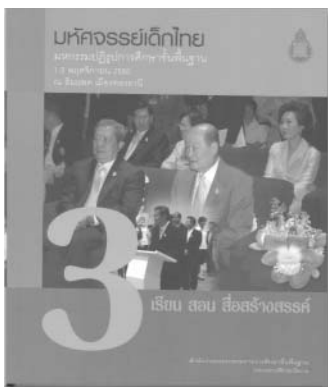
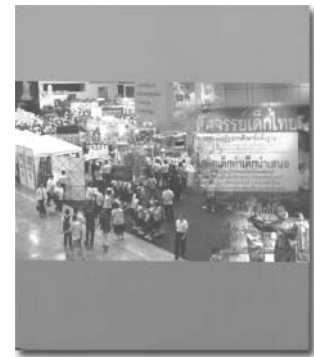
เจ็บป่วยเรื้อรังหรือพิการ ซึ่งได้พบข้อมูลที่สอดคล้องกับการสำรวจสถานการณ์เด็กและเยาวชนที่ได้รายงาน ว่าเด็กในกลุ่มอายุ ๕-๙ ปี มีผู้ปกครองที่เจ็บป่วยเรื้อรังถึงร้อยละ ๖.๑ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อขอความช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยเพื่อเลี้ยงชีพและที่พักอาศัย หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอความช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวในพื้นที่ที่ยากไร้ เป็นต้น

อย่างไรก็ดีแม้การเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่เป็นส่วนที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างตรงจุดรอบคอบ และเป็นวิทยาศาสตร์มากยิ่งขึ้น

มหัศจรรย์เด็กไทย

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งยวดในการสร้างคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืน เพื่อนำพาประเทศชาติไปสู่เวทีการแข่งขันระดับสากล ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้มีศักยภาพก้าวไกลไปสู่มาตรฐานสากล โดยเฉพาะการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นอนาคตหลักของประเทศชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้จัด “งานมหัศจรรย์เด็กไทย มหกรรมปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ขึ้น ระหว่างวันที่ ๑-๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ อิมแพค เมืองทองธานี เป็นการฉายภาพสะท้อนให้เห็นความสำเร็จของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สาธารณชนได้รับรู้ในระดับหนึ่งว่า ขณะนี้เด็กและเยาวชนไทยรวมถึงครูผู้สอนจำนวนไม่น้อยที่ได้พัฒนาและก้าวไกลไปเกินกว่าที่หลายคนคิด

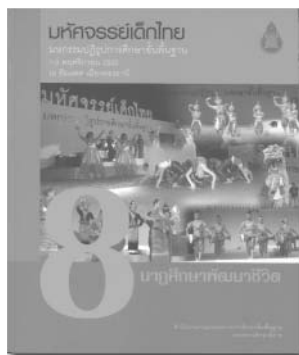
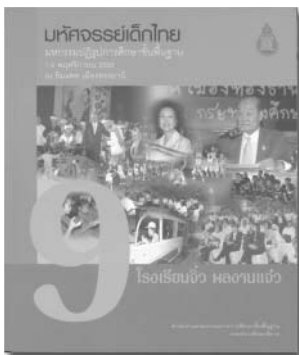
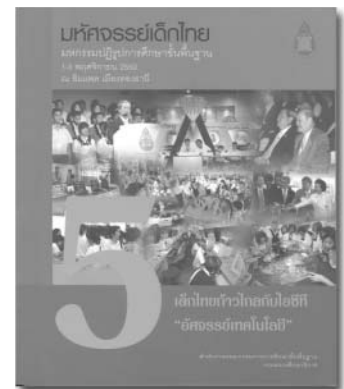
งานดังกล่าวคัดเลือกผลงานส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมตามโครงการงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ๔ ภาค นำมาจัดนิทรรศการได้อย่างน่าสนใจ มีการ

แสดงผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ หรือ Best Practice ทั้งยังให้ความรู้ ความบันเทิง และเผยแพร่ข่าวสารให้ผู้เข้าชมงานได้รับรู้ถึงความสามารถและศักยภาพของนักเรียน ได้รับรู้และเห็นสิ่งแปลกใหม่ ไม่ว่าจะเป็นศักยภาพของนักเรียน ครู ผู้สอน และผู้บริหาร ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดความคิดและถ่ายทอดประสบการณ์ดีๆ ต่อไป

นับเป็นงานนิทรรศการทางการศึกษาที่ยิ่งใหญ่ ตลอดงาน ๓ วัน มีผู้เข้าชมงานมาจากทั่วทุกภูมิภาค ประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดนิทรรศการและการนำเสนอผลงาน Best Practice ของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ นั้นมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

สำหรับท่านที่พลาดไม่มีโอกาสได้ไปเยี่ยมชมงานดังกล่าวก็ไม่ต้องเสียตายเพราะทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำภาพความสำเร็จและตัวอย่างดี ๆ เหล่านั้นมาจัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่ให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น ๙ เล่ม เช่นเดียวกับกิจกรรมและนิทรรศการในงาน คือ **ต้นธารชีวิตงาม โรงเรียนดีของชุมชน เรียนสอนสื่อสร้างสรรค์ สื่อสารภาษาโลก อัจฉริยะเทคโนโลยี นวัตกรรมการศึกษา พิเศษ ศิลปหัตถกรรมนี้ล้ำเลิศ นาฏศึกษาพัฒนาชีวิต โรงเรียนจิวผลงานแจ้ว** จากภาพความสำเร็จที่นำเสนอในงานนี้เป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่า เด็กเก่งอย่างนี้ ครูสอนแบบไหน พ่อแม่และชุมชนสนับสนุนอย่างไร ...

หากทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้ร่วมกันสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างถูกต้องและถูกทางก็จะส่งผลให้การศึกษาไทยได้พัฒนา อันจะเป็นรากฐานที่เข้มแข็งในการสร้างคนที่มีคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนได้ตลอดไป

เจนยวณ บุคตะเคียน

คงไม่มีใครปฏิเสธว่า...ปัญญาเปรียบเหมือนสมบัติอันมีค่าประจำตัวมนุษย์ ปัญญาเกิดจากการศึกษาเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ รอบตัว บุคคลใดมีความรู้ ความคิด สติปัญญา และความสามารถ ก็จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข แต่ในสังคมปัจจุบันมีบุคคลอีกจำนวนมากยังขาดสิทธิเข้าถึงการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคนพิการ คนจน หรือแม้กระทั่งคนปกติทั่วไปที่สิทธิในการศึกษาขั้นพื้นฐาน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ยังได้รับไม่ทั่วถึง

ฉะนั้น ผู้เขียนขอแนะนำเรื่องเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษา มาบอกกล่าว เล่าสู่กันฟัง เพื่อให้ทุกคนและผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ร่วมแลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิด เสนอแนวทางปฏิบัติ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา และหาแนวทางเลือกอื่นๆ ที่เหมาะสมต่อสิทธิทางการศึกษาของเยาวชนไทย

สิทธิทางการศึกษา เป็นสิทธิที่บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๓ กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการศึกษาไทย ได้กำหนดนโยบาย การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรื่อง สิทธิในการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในระบบและนอกระบบให้เรียนฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จาก ๑๒ ปี เพิ่มขึ้นเป็น ๑๔ ปี

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังกำหนดมาตรการที่ไม่ให้โรงเรียนขอรับเงินบริจาคเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง โดยปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวต่อปี เริ่มตั้งแต่ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๕๑ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ ได้แก่

- ก่อนประณมศึกษาจากเดิมได้รับ ๑,๑๔๙ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๑,๗๐๐ บาท
- ประณมศึกษาจากเดิมได้รับ ๑,๔๙๙ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๑,๙๐๐ บาท
- มัธยมศึกษาตอนต้นจากเดิมได้รับ ๒,๖๔๙ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๓,๕๐๐ บาท
- มัธยมศึกษาตอนปลายจากเดิมได้รับ ๓,๒๔๙ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๓,๘๐๐ บาท

๒. นักเรียนระดับอาชีวศึกษา ได้แก่

- อุตสาหกรรมจากเดิมได้รับ ๕,๕๗๐ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๖,๕๐๐ บาท
- พาณิชยกรรมจากเดิมได้รับ ๓,๙๗๐ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๔,๙๐๐ บาท
- คหกรรมจากเดิมได้รับ ๔,๗๒๐ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๕,๕๐๐ บาท
- ศิลปกรรมจากเดิมได้รับ ๕,๕๗๐ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๖,๒๐๐ บาท
- เกษตรทั่วไปจากเดิมได้รับ ๕,๐๑๙ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๕,๙๐๐ บาท

- เกษตรปฏิรูปจากเดิมได้รับ ๑๐,๕๒๐ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๑๑,๙๐๐ บาท

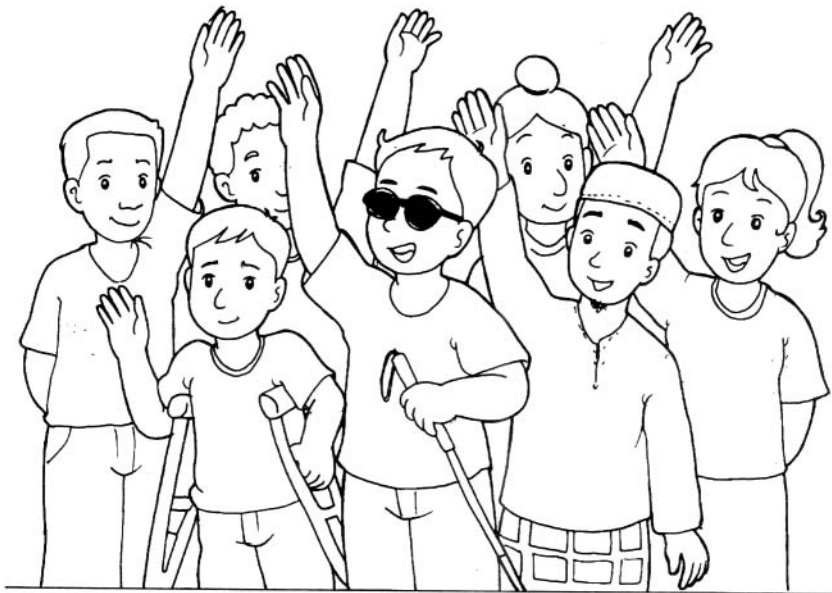
๓. นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนอก
ระบบ (การศึกษานอกโรงเรียน) ได้แก่

- ประถมศึกษาจากเดิมได้รับ ๗๗๖ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๑,๑๐๐ บาท

- มัธยมศึกษาตอนต้นจากเดิมได้รับ ๑,๗๓๒ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๒,๓๐๐ บาท

- มัธยมศึกษาตอนปลายจากเดิมได้รับ ๑,๗๓๒ บาท ปรับเพิ่มเป็น ๒,๓๐๐ บาท

สุดท้ายนี้ขอฝากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้สิทธิทางการศึกษาต่อเยาวชนไทย ทั้งส่วนราชการ เอกชน ท้องถิ่น และผู้ประกอบการ ให้ความร่วมมือ ช่วยกันส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๐ และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

สิทธิของหนูตามกฎหมาย “หนูต้องได้รับการพัฒนาทางร่างกาย สติปัญญา ศีลธรรม โดยบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือรัฐต้องดูแล และจัดให้การศึกษาขั้นพื้นฐานให้หนูได้เรียน มีความรู้ในพื้นฐานการดำรงชีวิต จัดสภาพแวดล้อมของ ชุมชนให้มีความปลอดภัย และสะอาด มีสถานที่สำหรับให้หนูได้พักผ่อน และออกกำลังกาย”

งานเพลงครู

ครูยังคงเป็นครูรู้หน้าที่
อุดมการณ์งามมีที่เข้มแข็ง
ยึดเป้าหมายปลายทางการสร้างคน
เพื่อปวงชนพัฒนาก้าวหน้าไกล
หวังเห็นเด็ก เยาวชนคนเก่งชาติ
ชาญฉลาด รอบรู้ เป็นผู้ให้
ด้วยศรัทธาเข้มแข็งบนหัวใจ
ครูจึงได้เหน็ดเหนื่อยอยู่เรื่อยมา
ที่ละน้อยที่ละนิดคิดริเริ่ม
ช่วยแต่งเติมผลงานการศึกษา
เจียรระไนชีวิตชีวิตชะตา
สร้างเด็กดีมีค่ามาเนิ่นนาน

สอนด้วยความเมตตาหาทางออก
ห่วงใยบอกรับผิดชอบวางพื้นฐาน
ยกระดับความคิดจิตวิญญาณ
อยู่เพื่อคนอยู่เพื่องานเพื่อบ้านเมือง
ปฏิรูปการเรียนรู้ครูทำได้
เปลี่ยนแปลงทางเลี้ยวใหม่หลากหลายเรื่อง
คือไกลใกล้สำคัญเป็นพันธมิตร
ขับเคลื่อนงานต่อเบื้องนโยบาย
ครูยังคงมุ่งมั่นวันยังค่ำ
งานที่ทำงานเปี่ยมความหมาย
ผลผลิตสร้างสรรค์พรรณราย
ศิษย์หญิงชายเป็นคนดีศรีแผ่นดิน

ผู้ประพันธ์ นายสันติสุข สันติสุข
นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

วารสารวิชาการเป็นวารสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษาก่อครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อความใดๆ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของ คณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการวารสารวิชาการ

เจ้าของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายสมเกียรติ ชอบผล)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายมังกร กุลวานิช)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายวินัย รอดจำ)

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน (นายชูชาติ ทรัพย์มาก)

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

(นางสาววันทยา วงศ์ศิลปกรรม)

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาส

(นางสุจินดา ผ่องอักษร)

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

(นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ)

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

(นายเสน่ห์ ขาวโต)

คณะบรรณาธิการ

บรรณาธิการ : นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า

ผู้ช่วยบรรณาธิการ :

นางสาวพจนีย์ เจนพนัส นางศกุนตลา สุขสมัย

นางสาวเจตนา พรหมประดิษฐ์

กองบรรณาธิการ :

นางสาวนภรณ์ ชังบุคดา นายธัญญา เรืองแก้ว

นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน นางสาวจิระวรรณ ปักกัถตั้ง

พ.จ.อ.แดงรัตน์ชัย คงสม นางประชุม หนูจ้อย

ว่าที่ ร.ต.สุราษฎร์ ทองเจริญ นางสาวอุทิน จิงวิเศษพงศ์

นางสาวขวัญฟ้า นิยมในธรรม นางธนาภรณ์ กอวัฒนา

นางฟาฏินา วงศ์เลขา นางสาวเงินยวง นุดตะเคียน

นางสาวสุภาวดี ตรีรัตน์ นางสาวอังคณา ผิวเกลี้ยง

นายศตวรรษ ประจักษ์ นางสาวพนิดา บัวมณี

นายเริงศักดิ์ มิ่งประเสริฐ นางสาวพรทิพย์ ดินดี

นางสาวประนอม เพ็งพันธ์

ฝ่ายศิลปกรรม :

นายพินิจ สุขะสันต์ นายไพฑูรย์ บุญภานนท์

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาร่วมส่งบทความวิชาการด้านการศึกษามาลงเผยแพร่ในวารสาร วิชาการ ความยาวไม่เกิน ๕ หน้ากระดาษ ขนาด A4 ขนาดตัวอักษร ๑๖ พอยท์ (บรรณานุกรมอ้างอิง เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับบทความเท่านั้น)

โดยส่งมาได้ที่กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ตึก สพฐ. ๓ ชั้น ๓ กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

สำนักงาน : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๓๐ โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๔๐ เว็บไซต์ <http://academic.obec.go.th> พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

เลขาธิการ กพฐ. (คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา) มีแนวคิดที่จะใช้ห้อง หรือพื้นที่ว่างภายใน สพฐ. ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่กระบวนการเรียนการสอน จึงได้มอบ ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องปรับปรุงห้องว่างบริเวณ ชั้นลอยของอาคาร สพฐ. ๔ ก่อนถึงห้องประชุม ๑ ให้เป็น **"ห้องสมุดนิทรรศการหนังสือ"** โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับการจัดแสดงนิทรรศการ หนังสือหรือผลงานเด่นของสำนักงานต่าง ๆ ใน สพฐ. สพท. โรงเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ ศึกษา และเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ที่พบเห็น สามารถนำไปปรับใช้ให้เป็น ประโยชน์แก่ตนเอง หรือหน่วยงานที่ตนสังกัด

หนังสือดีเด่นประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑

ห้องสมุดนิทรรศการหนังสือ

เปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๑๒.๐๐-๑๓.๓๐ น. ของทุกวัน ยกเว้นวันอังคารจะเปิด ทำการตั้งแต่วันที่ ๘.๓๐-๑๓.๓๐ น. หรือหากท่านใดที่สนใจเข้าเยี่ยมชม นอกเวลาทำการก็สามารถประสาน ทางโทรศัพท์เพื่อขอเข้าเยี่ยมชม ได้ทางโทรศัพท์

๐ ๒๒๔๘ ๕๗๓๐

ฉบับนี้ ลิขิตคำ

หนังสือคือดวงตา ปัญญาคือความสุข

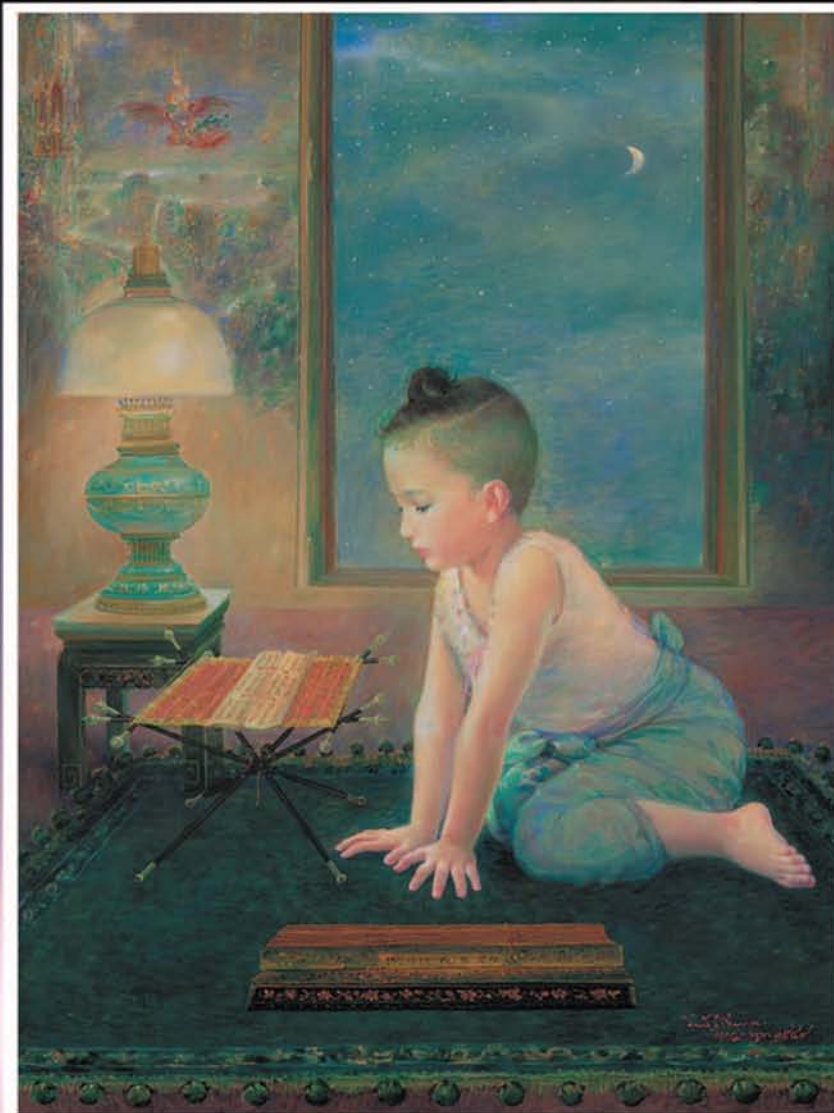
การศึกษาหาความรู้ด้วย "การอ่าน" ถือเป็นสิ่งที่เราต้องให้ความสำคัญ และอบรมบ่มเพาะมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ในทัศนะของข้าพเจ้า เด็กไทยเราได้รับการปลูกฝังเรื่องการไม่หาความรู้ด้วยการอ่านมาแต่โบราณกาล บนพื้นฐานอารยธรรมประเพณีทั้งดงาม โดยมีบิดามารดาเป็นครูท่านแรกและพระสงฆ์เป็นครูบาอาจารย์ที่สำคัญในการถ่ายทอดวิชาความรู้ อันเป็นรากฐานของสติปัญญาแก่เด็กๆ ทั้งหลาย ทั้งทางโลกทางธรรมควบคู่กันไป

สำหรับความบันเทิงใจในการเขียนรูปนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าประเทศไทยเรามีแบบแผนจารีตมาช้านานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมาจากการเล่านิทานให้เด็กฟัง มาสู่การเรียนรู้อ่านจากตัวอักษรที่จารลงบนใบลาน วางบนถาดกะเยย หรือโต๊ะพับขนาดเล็กสำหรับอ่านหนังสือ

เรื่องราวในใบลาน เป็นเรื่องในพระพุทธศาสนา พระพุทธประวัติ ชาดกต่างๆ ที่กล่อมเกลาให้กุลบุตรกุลธิดา เกิดความศรัทธา มโนภาพ และมโนธรรม อันดีงามผ่องแผ้ว

จักรพันธ์ โปษยกฤต

๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๙

Les livres font voir. 書閱慈眼. Lesen erhellt. Los libros te hacen ver. Books enlighten. Le savoir est la joie de vivre. 智生洪福. Wissen beglückt. La felicidad está en el saber. Knowledge delights.

๒ เมษายน ๒๕๕๐
วันหนังสือเด็กแห่งชาติ
และ วันหนังสือเด็กนานาชาติ

ขอเชิญผู้สนใจอ่าน-ดู-ฟัง (Visitors-Listeners-Viewers)
เข้าร่วมงานที่ มูลนิธิวันหนังสือเด็ก
สวนสนามหลวง มูลนิธิวันหนังสือเด็ก

หนังสือคือดวงตา
ปัญญาคือความสุข

April 2, 2008
International Children's Book Day (ICBD)
and Thailand Children's Book Day

ICBD Sponsoring by Thai National Book Foundation Project
Organized by Thai Books & Children Foundation (TBCF)
Supported by The Siam Cement Foundation